

TYGODNIK SPOŁECZNO-OŚWIATOWY

INDEKS-359238 PL ISSN-0017-1263

GŁOS NAUCZYCIELSKI

ROK LXXVI

NR 37 • 12 IX 1993 r.

CENA 5500 ZŁ

**WYBIERAJĄC ICH — GŁOSUJESZ ZA BEZPIECZNĄ
PRZYSZŁOŚCIĄ, LEPSZĄ SZKOŁĄ, GODNYM ŻYCIEM!
Z „GŁOSEM” NA WYBORY — STRONY 4 i 5**

NIE BAWI MNIE WYŚCIG SZCZURÓW

**Z RYSZARDEM BUGAJEM, przewodniczącym Unii
Pracy, rozmawia Krystyna Strużyna**

— Czy i w jakim stopniu wywią-
zał się pan ze swych obietnic skła-
danych wyborcom w poprzednich
wyborach?

— Myślę, że w pełni przynajm-
niej z jednej, nie zmieniałem swych
poglądów i twardo domagałem się
tego o czym mówiłem w kampanii
wyborczej. Inną sprawą jest jednak
skuteczność tego domagania się.
Biorąc pod uwagę, iż w poprzednim
parlamentcie było nas niewiele, to
siłą rzeczy była ona ograniczona.

Ale niektóre sprawy udało się
przełamać z pozycji opozycyjnej
— krytyka po pewnym czasie oka-
zuje się czasem skuteczna.

Jako jeden z przykładów postu-
żyć tu może wdrożenie systemu

zakupów rządowych, czego to my
domagaliśmy się wielokrotnie.
Uznaliśmy bowiem, iż jest on po-
trzebny zarówno ze względów
oszczędnościowych, jak i w celu
przeciwwstawienia się korupcji. Ty-
mczasem na nasz postulat w tej
sprawie, bardzo długo odpowiada-
no nam — nie. Obecnie, kiedy par-
lament został rozwiązany dowie-
działem się, że rząd przygotowuje
właśnie taki system zakupów.

Udało się nam także — choć
z wielkim trudem — załatwić nie-
które sprawy praktyczne np. jeśli
chodzi o ustawę podatkową, w któ-
rej korzystnie zmieniono zasadę
opodatkowania dla kobiet samotnie
wychowujących dzieci.

— Czy jednak mimo to nie ma
pan poczucia niedosytu z realizacji
swych obietnic?

— Przede wszystkim mogliśmy
się do tamtych wyborów lepiej przy-
gotować. Być może wtedy nasza
skuteczność byłaby większa i nie
byłoby nas tylko sześciu w par-
lamencie. Byliśmy chyba zbyt długo
lojalni wobec naszych przyjaciół
z szeroko rozumianego układu soli-
darnościowego, z którego później
wyłoniła się nasza grupa.

— Bardzo często określa pan
siebie socjalistą. Co znaczy w dzi-
siejszych czasach być socjalistą.

— No może dokładniej — socjal-
demokratą. A znaczy to dla mnie
przede wszystkim wybór pewnych
wartości. Osobiście wolę aby róż-
nice w poziomie życia społeczeńst-
wa były raczej mniejsze niż więk-
sze, bo wtedy mniej jest konfliktów.
I w istocie rzeczy sprzyja to także
rozwojowi gospodarczemu.

Wybór wartości to także prze-
świadczenie, że nie wolno dopusz-
czać do tego, co w Ameryce na-
zwano — wyścigiem szczurów. Le-
piej jest jeśli ludzie kooperują ze
sobą a nie walczą i rozpychają się
łokciami. Jestem przeciwny „bio-
logicznej” konkurencji.

Być socjaldemokratą to także
mieć pewne podstawowe elementy
dla programu społeczno-gospor-
czego i politycznego. Są nimi m.in.:
przywiązanie do demokracji parla-
mentarnej. To zaś oznacza odrzu-
cenie systemu prezydenckiego ro-
zumianego jako pewna forma wła-
dzy jednostki.

— Jest pan przeciwko prezyden-
towi Wałęsie?

— Teraz niestety coraz częściej.
Nie jest to jednak tylko sprzeciw
wobec prezydenta ale opowiedze-
nie się za pewną konstrukcją wła-
dzy. Jest także wyrazem przeświad-
czenia, że nie można wy dostać się
z zacołania bez silnej interwencji
państwa. Nie można skutecznie,
bez wielkich konfliktów, funkcyjno-
wać jeśli system podatkowy nie
niweluje ogromnych różnic — stąd
moje przekonanie, że państwo pol-
skie musi być jeszcze przez jakiś
czas państwem opiekuńczym. Nie
do zaakceptowania jest wysokie
bezrobocie z jakim mamy obecnie
do czynienia. Szczególnie wśród
ludzi młodych co sprzyja szerzeniu
się patologii społecznych.

SYSTEM SZKOLNY: 1989 - 1993

CZESŁAW KUPISIEWICZ

CZY TE LATA SĄ STRACONE?

**Podobnie jak życie społeczno-polityczne, gospo-
darkę i kulturę, również edukację poddano w Polsce
w latach 1989—1993 istotnej — że posłużę się
ostatnio modnym określeniem — transformacji. Na
czym ona polega i w jakim zmierza kierunku?
A przede wszystkim czy sprzyja podniesieniu oświa-
ty i szkolnictwa wyższego do rangi narodowego
priorytetu, bez czego grozi Polsce dalszy regres
cywilizacyjny i kulturowy?**

Podejmując próbę odpowiedzi
na te pytania — a taki właśnie
jest cel artykułu — trzeba, jak
sądzę, prześledzić drogę, jaką nasz
system szkolny przeżył w ostatnich
czterech latach. Jej punktem wyjścia
był rok 1989 wraz z charakterystyczną
dla zamykanej przezeń epoki „eduka-
cyjną masą spadkową” po PRL.

Etapy kolejne to oświatowa dysku-
sja Okrągłego Stołu oraz tworzenie
— przez solidarnościowe już władze
— założeń i planów przebudowy edu-
kacji. Końcowy zaś odcinek analizo-
wanej tutaj drogi składał się z prac,
w wyniku których powstał ministerial-
ny projekt przekształcenia polskiej
szkoły w „dobrą i nowoczesną”, po-
przedzony koncepcją reformy kształ-
cenia ogólnego. Warto podkreślić, że
ów projekt został zaakceptowany
przez rząd Hanny Suchockiej, wsku-
tek czego stał się dokumentem po-
nadministerialnym.

Punkt wyjścia

W PRL oświata i szkolnictwo wy-
zsze odnotowały sporo niezaprzeczal-
nych sukcesów. Szybko więc i spraw-
nie zlikwidowano analfabetyzm,

wprowadzono jednolitą pod wzglę-
dem organizacyjnym szkołę podsta-
wową, zmniejszając przy tym różnice
w warunkach i poziomie nauczania
w mieście i na wsi; znacznie upo-
wszechniono kształcenie na poziomie
ponadpodstawowym i rozbudowano
szkolnictwo policealne, udostępniono
bezpłatne studia wyższe bezprece-
densowej w dziejach Polski liczbie
młodzieży i dorosłych; rozwinęto
sieć placówek opiekuńczych dla mło-
docianych; zaczęto tworzyć na szer-
oką skalę placówki i instytucje kształ-
cenia równoległego i ustawicznego;
słowem — przekształcono Polskę
w kraj „ludzi uczących się”.

Pod koniec lat siedemdziesiątych
dostrzegalny do tego czasu (mimo
powtarzających się zakłóceń i wstrzą-
sów, jakim była np. próba zreforma-
wania szkolnictwa podstawowego
i średniego na modłę NRD-owsko-
radziecką) rozwój zinstytucjonalizo-
wanego kształcenia został zahamo-
wany, a nawet uległ regresowi. Wska-
zywały na to następujące zjawiska
i procesy:

SERDECZNIE ZAPRASZAMY DO ODWIEDZENIA

III Międzynarodowych Targów Językowych i Edukacyjnych

EXPLINGUA
WARSZAWA

oraz

I Międzynarodowych Targów Kształcenia Profesjonalnego

EUROPOLIF

9 - 12 września 1993

Gmach Główny Politechniki Warszawskiej

WYGRAJ WYCIECZKĘ DO LONDYNU!

WIEDZA NAJLEPIEJ

Podczas konferencji prasowej kierownictwa MEN 31 sierpnia okazało się, że zaproszeni z całej Polski dziennikarze mimo, iż „po oświacie” tłuką się od wielu lat, to tak naprawdę niewiele o niej wiedzą. Najlepiej bowiem jak zwykle wie władza oświatowa.

Gospodarze konferencji — jak się w końcu okazało — mają diametralnie różną ocenę sygnalizowanych przez dziennikarzy spraw. I tak na przykład, kiedy któryś z dziennikarzy okazał się zbyt uporczywy w pytaniu o długi szkół i możliwości ich spłaty, usłyszał interesujący co prawda, ale nie przekonujący wywód wiceministra J. Olędzkiego na temat ... homeostazy społecznej, którą z pewnością musiałoby nadwerżyć żądanie spłaty oświatowych długów. Homeostazę tę wierzący powinni mieć na uwadze. Tym niemniej dziennikarze usłyszeli, że węgla i światła na pewno nie zabraknie tej jesieni i zimy w szkołach, a alarm w tej sprawie uznano za fałszywy. Tyle też możemy zatem przekazać zadłużonym i ubogim szkołom — jak nie macie, to się jeszcze nie martwcie, jakoś to będzie.

Mówiąc szczerze niedopowiedzeń, a czasem zamierzonej — czy też nie — tajemniczości w wypowiedziach było podczas tego spotkania więcej. Pani wiceminister Anna Urbanowicz odpowiadając na pytanie o przyszły stan kadr w oświacie, broniąc się przed użyciem słowa — bezrobocie, tak się uwikłała w określeniach zastępczych, iż widać było, że sama jest z tego niezadowolona. Tym niemniej sens jej wypowiedzi był jednoznaczny — edukacja nie uniknie bezrobocia, a taska MEN polegać będzie zaś na tym, że wysłanie nauczycieli na zasilek rozłożone będzie w czasie.

Dziennikarze zostali także przy tej okazji wywołani do tablicy: a to za — zdaniem przedstawicieli MEN — niewłaściwą interpretację dziennikarską sytuacji w oświacie, czarnowidztwo, przewagę pesymizmu nad nadzieją na lepsze. Muszę jednak przyznać, że dano dziennikarzom szansę riposty, w ten sposób strony pozostały przy swoich zdaniach.

Podczas konferencji uwagę poświęcano także związkom zawodowym. Pan wiceminister Kazimierz

Marcinkiewicz ostro krytykując jeden ze związków do końca nie sprecyzował jednak, o który to związek mu konkretnie chodzi. Zresztą w ogóle żadna z nazw działających w środowisku nauczycielskim związków zawodowych nie padła w jego wypowiedziach. Czyżby był to objaw zgodności w działaniu i myśleniu o związkach zawodowych.

Generalne refleksje po tej konferencji to, że gospodarze w odróżnieniu od licznych gości raczej zadowoleni byli z dotychczasowych zmian, jakie wprowadzono dotąd do szkół. Elementy krytyczne zgodnie bowiem zostały przez kierownictwo MEN odrzucone. Nic więc dziwnego, że wśród dziennikarzy panowało dość powszechne przekonanie co do tego, że „MEN zdaje się mieć wyłączność na uszczęśliwianie edukacji, uczniów i nauczycieli”.

Muszę jednak przyznać, że ta konferencja także i zaskoczyła mnie sympatycznie. Bodaj po raz pierwszy zadbane o dziennikarzy serwując im nie tylko ciasteczka, owoce ale... również teczki z materiałami. Co więcej, po raz pierwszy w tym gmachu sprezentowano nam długopisy. A nowy rzecznik MEN prowadziła tę bodaj najdłuższą, bo trwającą aż trzy godziny, konferencję bardzo sprawnie. Czym red. Krystyna Czuba zyskała sobie zasłużoną sympatię dziennikarzy, którzy mieli okazję spotkać się z nią po raz pierwszy.

(K.S.)

MINISTERSTWO PRACY DO MINISTRA EDUKACJI

Uwaga — ta informacja jest bardzo ważna dla tych, którym dotąd emerytura lub rentę obliczano bez uwzględnienia wartości świadczeń w naturze. Przypomnijmy, że w tej sprawie Związek zwrócił się o wyjaśnienia do właściwych ministerstw, w efekcie doszło do wymiany korespondencji, którą poniżej publikujemy.

★

W związku z pismem z dnia 29.04.1993 r. znak: DK 1711-47-MCH/93 Departament Ubezpieczeń Społecznych uprzejmie wyjaśnia, że do ustalenia podstawy emerytury lub renty w sposób określony w art. 7 ustawy z dnia 17.10.1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent... (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zmianami) przyjmuje się składniki wynagrodzenia, obejmujące także wartość

świadczeń w naturze, które stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Nowelizacja przepisów art. 554 ustawy z dnia 26.01.1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 3, poz. 19 ze zmian.) wprowadzona ustawą z dnia 5.06.1992 r. o zmianie ustawy Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 53 poz. 252) spowodowała, że nauczyciele zatrudnieni na terenie wiejskim oraz w miastach liczących do 5 tys. mieszkańców zamieszkania (dodatku mieszkaniowego) mają obecnie prawo do częściowego zwrotu czynszu i opłat z tytułu eksploatacji mieszkania.

Częściowy zwrot czynszu przyznawany nauczycielom w trybie określonym w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27.12.1992 r. w sprawie wysokości czynszu i opłat eksploatacyjnych podlegających

zwrotowi... (Dz.U. Nr 16, poz. 71) z całą pewnością jest dochodem z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy podlegającym składce na ubezpieczenie społeczne na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29.01.1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek... (Dz.U. Nr 7, poz. 41 ze zmianami). Z tego powodu podlega uwzględnieniu przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury lub renty.

Departament jednocześnie wyjaśnia, że nauczycielowi, który po przejściu na emeryturę lub rentę korzystał z bezpłatnego mieszkania i utracił to uprawnienie w związku z nowelizacją art. 54 Karty Nauczyciela, przysługuje prawo do wliczania równoważności użytkowanego mieszkania do podstawy wymiaru świadczenia — na zasadach ogólnych. Jako równoważność użytkowanego mieszkania należy podawać kwotę dodatku mieszkaniowego, jaka przysługiwałaby w okresie, z którego wynagrodzenie przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia.

dr ZBIGNIEW JANUSZEK
doradca ministra

KRONIKA

● W okresie wakacyjnym odbywa się większość imprez sportowych i turystycznych ujętych w ogólnopolskim kalendarzu imprez na 1993 r. W lipcu i sierpniu **VI ogólnopolski spływ kajakowy Czarną Hańczą** (na początku lipca) zorganizował Zarząd Okręgu ZNP w Suwałkach. Podobnie jak w latach ubiegłych cieszył się pełną frekwencją i był bardzo dobrze przygotowany od strony technicznej. Jednakże ze względu na trudne warunki atmosferyczne (ulewne deszcze) został nieco skrócony; **XIX ogólnopolski spływ kajakowy nauczycieli w Bydgoszczy**, zorganizował tamtejszy Ośrodek Usług Pedagogicznych i Socjalnych. Na jego całosć składały się trzy turnusy: od 29 czerwca do 9 lipca, od 10 do 20 lipca i od 21 do 31 lipca. W każdym brały udział załogi 20 kajaków; od 4 do 16 sierpnia trwał **XV ogólnopolski rajd górski ZNP szlaka-**

mi Bieszczad organizowany przez Zarząd Oddziału Nauczycielskiego PTTK w Toruniu, w którym wzięły udział 83 osoby; w dniach 19—26 sierpnia odbywał się **XIX rejs morski nauczycieli po wodach Bałtyku** na trasie Gdynia — Świnoujście — Szczecin — Gdynia, organizowany przez ZNP wspólnie z Marynarką Wojenną. Tegoroczny rejs — tradycyjnie już na pokładzie ORP „Wodnik” — miał szczególny charakter, bowiem połączony był z obchodami 75-lecia powstania Marynarki Wojennej. Uczestniczyło w nim ponad 80 nauczycielek i nauczycieli. W rozpoczęciu i zakończeniu rejsu brał udział wiceprezes ZG ZNP Ryszard Łepik. ● Trwają przygotowania do VI memoriału strzeleckiego nauczycieli im. Władysława Wawrzynowskiego, którego organizatorem jest Zarząd Okręgu ZNP w Warszawie. Odbędzie się on 25 września w Konstancinie, udział zapowiedziało ponad 20 drużyn z całej Polski. ● W dniach 23—25 sierpnia

wiceprezes ZG ZNP Piotr Simbierowicz przeprowadził wizytację ośrodków wypoczynkowych ZNP w Szklarskiej Porębie oraz Polanicy. Omawiał z dyrekcjami sprawy funkcjonowania ośrodków, ze szczególnym uwzględnieniem ich sytuacji ekonomicznej. ● W dniach 25 i 26 sierpnia odbyło się w Zespole Szkół Rolniczych w Miętne k. Garwolina (woj. siedleckie) plenarne posiedzenie Sekcji Szkolnictwa Rolniczego ZG ZNP połączone z sympozjum na temat: Unowocześnianie kształcenia w szkolnictwie rolniczym. Wygłoszono 10 referatów, m.in. dotyczących zmian programowo-organizacyjnych w reformowanym systemie edukacji rolników (prof. E. Gajdy), sprzężenia kształcenia z potrzebami środowiska na przykładzie regionu północno-wschodniego (dr. inż. B. Budzisa), tendencji zmian w europejskim systemie kształcenia rolników i możliwości ich adaptacji do polskich warunków edukacyjnych (dr. J. Kros-

nego). Sympozjum zorganizowała Sekcja wspólnie z Katedrą Pedagogiki Rolniczej Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach. Uczestnikami byli — oprócz działaczy Związku — dyrektorzy szkół rolniczych, kierownicy oddziałów oświaty rolniczej urzędów wojewódzkich ze wschodniej części kraju. Obecni byli przedstawiciele ministerstw Edukacji Narodowej oraz Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej. Z uczestnikami spotkał się wiceprezes ZG ZNP Ryszard Łepik, który poinformował o aktualnych działaniach Związku. Na podkreślenie zasługuje dobra organizacja i miła atmosfera stworzona przez gospodarzy — dyrekcję i pracowników Zespołu Szkół w Miętne, placówki zasłużonej dla oświaty rolniczej, która w przyszłym roku obchodzić będzie 70 rocznicę swego istnienia. ● 27 sierpnia w Opolu z uczestnikami szkolenia związkowego, prezesami zarządów oddziałów ZNP okręgu opolskiego, spotkali się

członkowie kierownictwa ZG ZNP. Sekretarz Anna Zalewska przedstawiła projektowane przez resort zmiany w ustawie o systemie oświaty oraz dotyczące statusu prawnego nauczycieli, a także problemy związane z funkcjonowaniem szkół i placówek w rozpoczynającym się roku szkolnym, prezentując również stanowisko Związku w tych sprawach. Wiceprezes Piotr Simbierowicz omawiał problemy działalności gospodarczej ogniw i agend ZNP. ● Zarząd Okręgu ZNP w Radomiu zorganizował szkolenie prezesów zarządów oddziałów w Jachrance k. Warszawy. Z jego uczestnikami spotkali się: prezes ZG ZNP Jan Zaciura (27 sierpnia) oraz wiceprezes Ryszard Łepik (28 sierpnia). Tematyka spotkań obejmowała problemy oświatowe i pracownicze, głównie wynikające z projektów MEN, a także związkowe, wiążące się z aktualną sytuacją oświaty oraz sytuacją społeczno-polityczną.

Opracowała

LUCYNA BANASZKIEWICZ

Warszawa 1.09.1993 r.

ZNP do Ministra Edukacji Narodowej

W związku z otrzymanymi do konsultacji projektami dokumentów dotyczących daleko idących zmian aktualnych podstaw prawnych funkcjonowania oświaty i statusu nauczycieli, zawartych w projekcie ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli oraz nowelizacji zapisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego zwraca się z prośbą o niezwłoczne przesłanie projektu budżetu państwa na rok 1994 w dziale 79 „Oświata i wychowanie”.

W związku z tym, że kierownictwo Ministerstwa Edukacji Narodowej w swoich wystąpieniach publicznych wiąże projektowane zmiany z zabezpieczeniem na ten cel odpowiednich środków w budżecie państwa, Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego uznaje za niezbędne zaopiniowanie ww. projektów aktów prawnych łącznie z założeniami budżetowymi na oświatę w 1994 roku.

dr JAN ZACIURA
prezes Zarządu Głównego ZNP

KALENDARZ ROKU SZKOLNEGO 1993/94

● Zimowa przerwa świąteczna	23-31 grudnia
● Pisemne egzaminy dojrzałości w sesji zimowej	12-13 stycznia
● Ferie zimowe dwutygodniowe (w okresie od 15.01 do końca lutego)	termin ustala kurator oświaty *
● Wiosenna przerwa świąteczna	31 III-5 IV
● Zakończenie zajęć w klasach maturalnych	29 kwietnia
● Pisemne egzaminy dojrzałości w sesji wiosennej	10-11 maja
● Zakończenie zajęć lekcyjnych w klasach ósmych szkół podstawowych	22 czerwca
● Zakończenie rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych	24 czerwca
● Ferie letnie	25 VI-31 VIII
● Dodatkowymi dniami wolnymi od zajęć lekcyjnych w szkołach o pięciodniowym tygodniu pracy	2 maja
mogą być:	3 czerwca

* możliwe terminy ferii zimowych:

- 17 stycznia-29 stycznia
- 24 stycznia-5 lutego
- 31 stycznia-12 lutego
- 7 lutego-19 lutego
- 14 lutego-26 lutego

NIEUSTANNA PRENUMERATA

Jeśli nie zdążyłeś zaprenumerować „Głosu” w Ruchu lub na pocztę — możesz uczynić to u nas. Wpłacając na konto redakcji: **PBK SA III O/Warszawa nr 370015-977269-136** za jeden egzemplarz w III kwartale sumę 7 000 zł (w tym opłata pocztowa) otrzymasz kolejne numery „Głosu”. Na przekazie zaznacz — prenumerata. „Głos” przyjdzie do Ciebie pocztą!

Adres redakcji: ul. Juliana Smulikowskiego 6/8, 00-389 Warszawa. Telefony: 26-34-20, 27-66-30. Centrala: 26-10-11. Telex: 81-68-96. Fax: 26-34-20.

„GŁOS NAUCZYCIELSKI” redaguje zespół: **Li-dia Jastrzębska** (z-ca red. naczelnego), **Teresa Konarska**, **Jerzy Kraśniewski**, **Barbara Kozarska** (kier. działu technicz.), **Sławomir Lewandowski** (kier. działu prawnego), **Małgorzata Pomia-**

nowska, **Witold Salański**, **Wojciech Sierakowski** (red. naczelnego), **Krystyna Strużyna**, (kier. działu edukacji i wychowania), **Henryka Witalewska** (kier. działu związkowego i interwencji), **Alfred Zieliński** (sekr. red.), **Barbara Garbolewska** (kier. działu administracji), korekta — **Małgorzata Gościńska**, **Zofia Rozum**. Nakładem Wydawnictwa „Głos Nauczycielski”.

Dyrektor Wydawnictwa — **Wojciech Sierakowski**.

Redakcja zastrzega sobie prawo do skrótów i zmiany tytułów, tekstów nie zamówionych nie zwracamy. **Fotokład i druk:** Interpoligrafia S.A., 02-018 Warszawa, ul. Nowogrodzka 84/86. Redakcja nie odpowiada za treść i skutki ogłoszeń i reklam. Zam. 608

OŚWIADCZENIE

Prezydium Zarządu Głównego Związku Nauczycielstwa Polskiego w sprawie projektu ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli.

Wystąpienia radiowo-telewizyjne członków kierownictwa Ministerstwa Edukacji Narodowej z okazji nowego roku szkolnego zapowiadające liczne zmiany w statusie prawnym i materialnym nauczycieli m.in. zwiększenie tygodniowego pensum dydaktycznego, zasad zatrudniania, znaczną podwyżkę wynagrodzeń, są manipulacją oraz świadczą o braku rzetelności w ich prezentowaniu społeczeństwu.

Obietnice milionowych podwyżek płac wobec braku środków na podstawowe bieżące wydatki związane z codziennym życiem szkoły i ponad 2,5-bilionowych zadłużeń oświaty są mało wiarygodne, gdyż dotychczas nie został przedstawiony Związkowi projekt budżetu państwa w dziale „oświata i wychowanie” na przyszły rok.

Za nieodpowiedzialną i prowokacyjną uznać trzeba zapowiedź ograniczenia praw pracowniczych i związkowych.

Prezydium Zarządu Głównego ZNP oświadcza, że w ramach obecnie prowadzonych w środowisku nauczycielskim konsultacji resortowego projektu ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli — Związek przeprowadzi w tej sprawie referendum wśród pracowników oświaty. Przemawia za tym istota i restrykcyjny charakter proponowanych zmian.

Termin oraz tryb przeprowadzenia referendum określi Prezydium ZG ZNP w dniu 21.09.1993 r.

Warszawa, 1 września 1993 r.

dr Jan Zaciura
prezes Zarządu Głównego ZNP

W ŁODZI MAJĄ JUŻ PRĄD

KRÓTKIE SPIĘCIE

Pod koniec sierpnia prasa podała informację o niepokojącej sytuacji w 30 łódzkich szkołach. Od początku wakacji placówki te zostały pozbawione dostaw energii elektrycznej, ponieważ nie uregulowały zaległych rachunków z elektrownią. Zanościło się na to, że z tego powodu w wielu szkołach pierwszego września nie rozpoczyna się lekcje. Zaniepokojeni tą wiadomością, postanowiliśmy sprawę zbadać na miejscu właśnie 1 września.

Na szczęście okazało się, że wszystkie łódzkie szkoły pracują normalnie i we wszystkich od 31 sierpnia jest już prąd. Stało się to po interwencji łódzkiego kuratora w ministerstwach edukacji i finansów — znalazły się wówczas pieniądze na uregulowanie części ogromnego długu. Nie rozwiązuje to jednak w pełni tego trudnego problemu. W Łódzkim Zakładzie Energetycznym poinformowano „Głos”, że jeżeli szkoły nie będą płacić za energię na czas — to będą odcinane od prądu.

Szczegółowa relacja o energetycznych kłopotach łódzkiej oświaty w najbliższym numerze „Głosu”.

DS

RZĄD — 200 TYS. ZNP — 340 TYS.

Po monitach ze strony Związku i bodaj dwóch zmianach terminu, 2 września odbyło się długo oczekiwane spotkanie ZNP ze stroną rządową (reprezentowaną przez przedstawicieli MPiPS, MEN oraz MF). Jego tematem była ocena dochodów i wydatków państwa oraz możliwości zwiększenia wynagrodzeń pracowników oświaty.

Podczas tego spotkania strona rządowa przedłożyła dwie propozycje: ● jednorazowa

wypłata w październiku w kwocie 200 tys. zł, ● podwyżka płac o średnio 200 tys. zł w grudniu, ze skutkami finansowymi przechodzącymi na rok 1994. Z kolei delegacja ZNP złożyła inny wniosek: ● podwyżka płac o 340 tys. zł (jako konsekwencja wcześniejszych, bo jeszcze lutowych wyliczeń przedstawionych przez ZNP w toku ówczesnych rozmów z rządem).

Podczas tego spotkania nie uzgodniono ostatecznych kwot i terminów wypłat.

Rozmowy będą kontynuowane 9 września.

MYŚLI AKTUALNE

SZCZEGÓLNIE NA WYBORY

— Więcej niż nieprzyjaciel swej ojczyźnie wadzi, kto się pnie na urzędy i bez zasług sadzi.

A. Naruszewicz

— Zwalczać można tylko ludzi, którzy coś reprezentują, a tych jest w Polsce, niestety tak niewielu, iż należy ich otaczać troskliwą opieką.

A. Słonimski

— Władza imponuje tylko ludziom małym, którzy jej pragną, by nadrobić w ten sposób własną małość.

S. Wyszyński

— Polityka nigdy nie odbywa się w moralnej próżni. Zaufanie rządzonych do osobistej przyzwoitości rządzących znaczy bardzo wiele.

P. Jasienica

LEPISZCZE PRAWICY

Wielki strach zawisł nad Polską. Strach przed lewicą i jej wyborczym zwycięstwem. Im bliżej 19 września tym on większy i tym większe zdenerwowanie prawej strony sceny politycznej, wciąż usiłującej stworzyć coś w rodzaju antylewicowego frontu jedności. Nie jest to jednak front narodu, bo coraz większa jego część w każdym sondażu uparcie opowiada się za SLD czy PSL. Przynajmniej w tej kwestii ośrodki badania opinii są zgodne — w cztery lata po obaleniu realnego socjalizmu sympatie wyborców odzyskały te ugrupowania, które nie boją się odwoływać do idei sprawiedliwości społecznej, państwa opiekuńczego itp. Niezależnie od tego, jak fakt ów będziemy interpretować — czy tylko jego efekt poddania się fali populistycznej propagandy, czy może jednak zupełnie inaczej — nie można go ignorować.

Niestety, strach przed powrotem lewicy do władzy lub uzyskaniem przez nią istotnego wpływu na kształt państwa, po raz kolejny ujawnił nie tylko filozoficzną przepaść pomiędzy teorią a praktyką uprawiania demokracji.

Może warto przypomnieć, że jeszcze w czerwcu, tuż po rozwiązaniu Sejmu prezydent wyraźnie zapewniał, iż uszanuje wolę społeczeństwa, które wybierze tych, do których ma największe zaufanie. Jednak w miesiąc później, gdy prawdopodobny stał się „lewicowy” wynik głosowania, prezydent stwierdził, że musi działać, bo inaczej stanie się zło, przeciwko któremu naród wystąpi na ulicę. Co prawda nie wiadomo jak ci, którzy gremialnie głosowaliby za lewicą równie gremialnie mieliby wyjść na place przeciw swym przedstawicielom ale...

Być może prezydent Lech Wałęsa poczuł znów bliską łączność z panem Marianem Krzaklewskim, równie silnie obawiającym się lewicowego scenariusza. Przewodniczący twierdził już w połowie czerwca, że gdyby SLD zechciał tworzyć rząd, to „S” postara się do tego nie

dopuszczać, a jeśli Sojuszowi się to jednak uda, wówczas „S” użyje wszelkich środków prawnych, aby „taką sytuację zmienić”. Z kolei z panem Krzaklewskim zgadzał się nawet coraz bardziej odległy od dyrektyw szefostwa swego związku były poseł Jan Rulewski. W lipcu stwierdził on jednoznacznie, iż największym zagrożeniem dla obecnego układu i reform jest ewentualne zwycięstwo wyborcze SLD.

W ostatnich tygodniach do tej już kampanii „antysojuszowej” i antylewicowej dołączył niestety i biskup tarnowski. Niestety, bo niedawno jeszcze Kościół zapewniał o swej neutralności, po wtóre, argumenty i prównania księdza biskupa trudno uznać za zręczne czy najbardziej odpowiadające sytuacji. Lewicy w Polsce wystraszyła się też Europa, nagle okazało się, że dotąd zamknięte drzwi do NATO teraz są już otwarte. Na marginesie mówiąc, wielce dwuznacznie brzmi zachodnioeuropejskie oświadczenie w tej sprawie. NATO nas przyjmie, bo Rosja nie czuje się tym zagrożona... A gdyby się poczuła? Rozważanie jednak na temat: rola i znaczenie Polski w Europie — zostawiam jednak na inną okazję.

Czy lewica, a zwłaszcza SLD wygra te wybory, okaże się wkrótce. Ale już dziś ten zmasowany nacisk na wyborców musi dawać do myślenia. Parę miesięcy temu ludzie domagający się referendum usłyszeli, że społeczeństwo jest „przypadkowe” i referendum naturalnie nie odbyło się. Być może jutro ktoś zechce powiedzieć, że naród nie dojrzał i w imię jego dobra trzeba skierować go na właściwą drogę. Czy to też byłaby wina lewicy? Potraktujemy to jak pytanie retoryczne. Bo póki co, niektóre koalicje i porozumienia wyborcze mogą być lewicy tylko wdzięczne — nie ich bowiem lepiej nie spaja niż niechęć do lewicy.

SLD jako lepszycze prawicy — oto prawdziwa ironia historii.

WOJCIECH SIERAKOWSKI

EXPOLINGUA

Warszawa '93

PO RAZ TRZECI W POLITECHNICE

Już po raz trzeci w gmachu głównym Politechniki Warszawskiej w dniach 9-12 września odbywać się będą Międzynarodowe Targi Językowe i Edukacyjne EXPOLINGUA. Tradycyjnie już patronat nad nimi sprawuje Sekretarz Generalny Rady Europy, a ze strony polskiej — Ministerstwo Kultury i Sztuki.

Kiedy zorganizowano je po raz pierwszy, przyciągnęły wprost tłumy zwiedzających, z ciekawionych, czym są te targi, co tu można kupić, sprzedać. Nie jest żadną tajemnicą, że dla wielu było wówczas sporym zaskoczeniem, że oto w PW próbuje się handlować... nauczaniem języków w różnych postaciach. Jednak to, co mogło zdumiewać przeciętnego widza, dla profesjonalistów było niewątpliwie atrakcją. Bo oto na kilka dni stała się politechnika miejscem, gdzie można było zobaczyć jak uczą języków inni, jakie stosują przy tym najnowsze metody, jakich używają pomocy — technik, książek itp. Wreszcie można też było od razu, na miejscu zamówić dowolny cykl kształcenia w kilkunastu

ośrodkach i uczelniach europejskich, które tu właśnie reklamowały swe usługi. A były one, jak pamiętam mocno różnorodne, od pobytów typu — nauka od rana do wieczora, po prawie że luksusowe, z programem rozrywkowo-turystycznym, basenem z podgrzewaną wodą, tenisem itp. (oczywiście za znacznie wyższą cenę).

Podczas pierwszych targów przeważały jak można było zauważyć propozycje związane z nauczaniem języka angielskiego, podczas drugiej oferta była już znacznie szersza. Choć mimo to na przykład miłośnicy języka francuskiego pragnący uczyć się go domowym sposobem, mogli mieć kłopot ze znalezieniem oferty. Na marginesie mówiąc, na naszym rynku mniej jest właśnie tego typu wydawnictw, związanych z nauką języka francuskiego, a przeznaczonych dla typowych samouków. W ubiegłym roku pokazano jednak też szerszy wachlarz edukacyjnego oprogramowania komputerowego, więcej edukacyjnych kaset wideo itp. Dużym na przykład zainteresowaniem cieszyły się lekcje nagrane

na tzw. dyskach wizyjnych. Swoje stoisko miał na tych targach także i „Głos Nauczycielski”, a choć naturalnie nie należeliśmy do potentatów, to jednak podczas kilku dni nawiązaliśmy kontakty, które solidnie zaowocowały w następnych tygodniach.

W tym roku targom EXPOLINGUA towarzyszyć będą I Międzynarodowe Targi Kształcenia Profesjonalnego EUROPAPROFESJA. Pomyślane są one jako miejsce spotkania tych, którzy mają do zaoferowania coś wartościowego i nowego w kształceniu kadr, reorientacji zawodowej, w dokształcaniu, doskonaleniu, przekwalifikowaniu z tymi, którzy właśnie kształceniem zawodowym są zainteresowani najbardziej. Jest to więc forum spotkania np. placówek, instytucji kształcenia zawodowego z choćby dyrektorami szkół, którzy chcieliby dowiedzieć się co warto ewentualnie polecić swoim wychowankom. Warto dodać, że tym targom własnie towarzyszyć będą (w dniach 9-12 września) dodatkowe seminaria dotyczące np. zakładania

małych firm, linii kredytowych dla małego biznesu, nauczania wspomagane komputerowo, kształcenia korespondencyjnego jak również... umiejętnościom prezentowania samego siebie podczas poszukiwania i zmiany pracy. Przewidziano też kilka dyskusji okrągłego stołu, spotkań z autorami podręczników i programów edukacyjnych. A uzupełnieniem wcześniejszych uwag będzie informacja, że w programie tych targów znalazł się też dzień właśnie francuski.

Warszawskie targi i dotychczasowe ich powodzenie świadczą, że ten rynek usług — lingwistycznych i edukacyjnych, nie jest w naszym kraju wcale płytki. Dziś, gdy mamy sobie tak wiele do zarzucenia, to dobrze jednak świadczy o nas. Być może przekona też to czy owo ministerstwo, że wartość wykształcenia, poszerzenia umiejętności wciąż jest u nas wysoka i dlatego choćby nie wolno oszczędzać na edukowaniu młodego i nie tylko tego pokolenia. Obserwując na przykład poprzednie targi można było zauważyć grupy uczniów, młodzieży, dzieci nawet, które z wypiekami wręcz na twarzy siadały przed komputerami i sprawdzały swoje językowe umiejętności. Można też było dostrzec nauczycieli, którzy wręcz rzucali się na wydawnictwa encyklopedyczne, słowniki tak przecież im niezbędne w codziennej pracy. A więc — mimo kłopotów i niedostatków — wciąż na szczęście jesteśmy narodem ludzi chcących się uczyć. Ta uwaga niech zakończy to zaproszenie na tegoroczne targi. Tym bardziej że może znów spotkacie na nich i „Głos Nauczycielski”.

W.W.

Kontynuujemy prezentację sylwetek nauczycieli — członków ZNP kandydujących do Sejmu i Senatu, desygnowanych i popieranych przez Związek. Wybierając ich — głosujesz za lepszą szkołą i godnym życiem!

KANDYDUJĄ DO PARLAMENTU...

STANISŁAW KOPEC, 47 lat, żona i dwóch synów. Absolwent SGGW-AR w Warszawie. Od 1968 r. pracuje w Zespole Szkół Mechanicznych Rolnictwa w Stargardzie, a od 1982 r. jest tu dyrektorem. W ZNP od 1966 r.

Jest pragmatykiem i człowiekiem bardzo aktywnym, pewno dlatego wszystkich stara się przekonywać do tego, że „jutro winno być lepsze ale żyć trzeba dziś”. — Trzeba więc działać, pracować i zmieniać wszystko wokół na lepsze.

Od momentu podjęcia pracy zawodowej działa społecznie. Jego pasją jest sport szkolny. Bardzo dużo w tej dziedzinie zrobił. Szkoła należy w sporcie do przodujących w kraju.

Jest dumny z tego, że Zespół Szkół Mechanicznych dwukrotnie w 1988 i w 1992 r. wprowadził do Klubu Przodujących Szkół. Wychował wielu laureatów ogólnopolskich olimpiad i konkursów technicznych. Obliczył, że „wypuścił w świat” 4 tys. absolwentów. Za wielki sukces, którego jest współautorem, uważa wybudowanie i oddanie do użytku w 1992 r. — dużej sali sportowej. W czasach kryzysu i ogromnej niemożności!

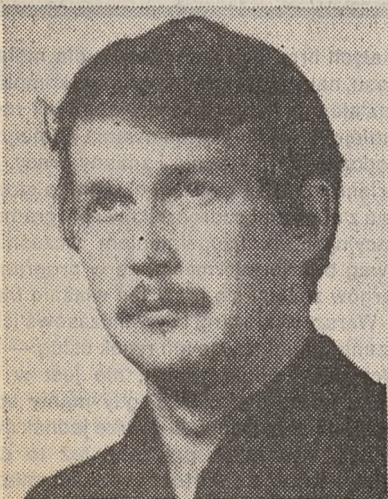
Reformy powinny służyć ludziom, a nie wydumanym ideałom — twierdzi. Wówczas będzie lepiej „bo tak dalej być nie musi” — głosi jedno z hasel jego kampanii wyborczej.

W Sejmie walczyłby o właściwą rangę i miejsce oświaty. O to, aby zapewnić jak najlepsze warunki materialne szkołom publicznym i państwowym, w których nauka powinna być bezpłatna.

Oczywiście już jako konsekwencję swojej wieloletniej działalności na rzecz sportu szkolnego — chciałby w parlamencie „pociągnąć” także ten watek. Dalej zamierza też rozwijać sport dzieci i młodzieży nie tylko w Stargardzie, ale i w całym województwie.

Startuje do Sejmu z listy SLD.

K

ANDRZEJ SIARNA, lat 33, żonaty, 2 dzieci. Nauczyciel Szkoły Podstawowej im. Armii Krajowej w Żalubicach, gm. Radzymiń (wój. warszawskie). Jest członkiem Zarządu Oddziału ZNP w Radzyminie.

Od najmłodszych lat interesował się problematyką rozwoju polskiej oświaty, jako działacz ZMW organizował życie kulturalne wśród młodzieży wiejskiej, 10 lat później jako prezes Straży Pożarnej rozpoczął budowę Domu Kultury w Żalubicach. W tym samym czasie powierzono mu funkcję przewodniczącego Rady

Szkół, w której obecnie pracuje. Jego zasługą jest radiofonizacja placówki, pracownia komputerowa, zespół boisk sportowych.

— Nic nie zastąpi dobrej szkoły w budowaniu pomysłowej przyszłości narodu i państwa — twierdzi kandydat na posła. Dlatego szkoła powinna być uznana za jeden z narodowych priorytetów. Z tym musi łączyć się znaczne zwiększenie środków na funkcjonowanie szkolnictwa oraz gruntowna reforma edukacji i nauki polskiej odpowiadająca społecznym i narodowym potrzebom. Podstawą polskiego systemu szkolnego winna pozostać państwowa szkoła powszechna, jednolita programowo, bezpłatna na wszystkich szczeblach kształcenia, demokratyczna w treściach i zasadach organizacji, autonomiczna. Jako członek parlamentu będzie bronić interesów polskiej wsi i gmin, a szczególnie gminy radzymińskiej, bardzo zaniedbanej w latach komunizmu. Będzie zabiegać o preferencyjne kredyty dla rozwoju polskiej gospodarki, gwarancje chroniące rodzime rolnictwo i przemysł, o zapewnienie minimum socjalnego dla obywateli, ochronę zdrowia i bezpłatną oświatę, bezpieczeństwo publiczne. Będzie popierać handel z krajami zachodnimi, ale tylko w myśl hasła: „Tyle Zachodu w Polsce, ile Polski na Zachodzie”.

A. Siarna jest przeciw spadkowi produkcji rolniczej, prywatyzacji odbywającej się drogą likwidacji przedsiębiorstw, nieuczciwej rewolucji rent i emerytur. Jego oburzenie wywołuje również wyprzedaż wspólnie wypracowanego majątku cudzoziemcom, rosnące bezrobocie i szerząca się biurokracja.

Aby zrealizować powyższe postulaty konieczna jest — zdaniem A. Siarny — zmiana układu sił w parlamencie. Główną rolę powinny odgrywać te partie, które reprezentują interesy ludzi pracy — chłopów, rzemieślników, robotników i inteligencji. Do właścicieli kapitałów będzie apelować o to, by pamiętali, że ich patriotyczną powinnością jest respektowanie zasady sprawiedliwości społecznej, która jest konieczną przesłanką w utrwalaniu niepodległości kraju.

Kandyduje do Sejmu z listy Polskiego Stronnictwa Ludowego, nr 6 wój. warszawskie, zajmuje na niej miejsce 11.

J.K.

RYSZARD PIEKARSKI, lat 49, żonaty, córka ma już 21 lat, magister budownictwa, nauczyciel, prezes Zarządu Okręgu w Zamościu i drugą kadencję członek Zarządu Głównego ZNP.

Zawodowo czynny od 29 lat, z tego aż 23 w Zespole Szkół Budowlanych w Zamościu, gdzie od 21 lat jest kierownikiem warsztatów. Ucząc ukonieczniał studia, co zresztą uważa za swój osobisty sukces. Jednocześnie umiejętnie godził obowiązki zawodowe ze społecznymi. Zanim został w 1990 roku wybrany na stanowisko prezesa Zarządu Okręgu ZNP w Zamościu, był jego wiceszefem i jeszcze wcześniej prezesem ogniska.

Fakt, że Polska jest mimo wszystko krajem ludzi wykształconych, to zawdzięczamy oświacie. Natomiast zdecydowanie szkoda jej — zdaniem Ryszarda Piekarskiego — ciągłe zmiany ministrów edukacji i nieprzemyślane reformy proponowane przez kierowników tego reformy. Wynikają one raczej z osobistych ambicji, a nie rzeczywistych potrzeb — kończy tę myśl nasz rozmówca.

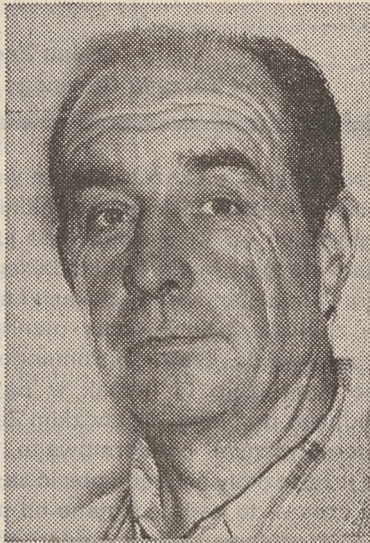
Trzeba bronić stabilizacji zawodowej nauczycieli oraz jednakowego dostępu do nauki dla całej młodzieży. Natomiast należy odstąpić od obligatoryjnego przejmowania szkół przez samorządy.

W moim okręgu wyborczym — mówi kolega Piekarski — będę zabiegał o zaniechanie likwidacji placówek wychowania przedszkolnego, zwiększenie liczby miejsc w szkołach ponadpodstawowych przez zainicjowanie budowy w samym Zamościu kompleksu szkół średnich i wreszcie o umożliwienie nauczycielom zdobywania pełnych kwalifikacji zawodowych.

Gdy zasiądzie w ławach poselskich wystąpi o uznanie oświaty za sferę szczególnie chronioną, wymagającą większych nakładów. Piekarski jest za reformą oświaty, ale przemysłową, poprzedzoną ogólnospołeczną dyskusją.

Kandyduje do Sejmu z listy Sojuszu Lewicy Demokratycznej w Okręgu 51 na drugim miejscu.

(Z)

EDWARD ANTONI CZABAN, 54 lata, żonaty, dwaj synowie (Kazimierz jest prawnikiem, Bogusław — technikiem). Absolwent Wydziału Mechanicznego Politechniki Rzeszowskiej. Wieloletni nauczyciel szkół podstawowych. 35 lat pracy zawodowej. Obecnie na emeryturze. Związany z Zespołem Szkół Mechanicznych, II Liceum Ogólnokształcącym oraz Studium Wychowania Przedszkolnego w Sanoku. W ZNP od 1958 r. Pełnił w nim wiele funkcji, zaczynając od wiceprezesa ogniska. Ostatnio prezes Zarządu Okręgu ZNP w Krośnie (3 kadencja) oraz członek Zarządu Głównego ZNP.

Za swój sukces życiowy i zawodowy uważa „osiągnięcie zamierzonych celów” — wykształcenia i m.in. rozbudowanie szkoły oraz wybudowanie Wiejskiego Domu Kultury w Nowotańcu.

Za sukces edukacji uważa to, że placówki oświatowe — mimo znacznych ograniczeń finansowych i zarządzeń paraliżujących oświatę — nadal funkcjonują. A także uniknięcie masowych zwolnień nauczycieli, utrzymanie większości przedszkoli oraz korzystne zmiany w zakresie kierunków kształcenia w szkołach zawodowych.

Porażką oświaty jest — jego zdaniem — ograniczenie na nią funduszy, wprowadzenie w szkołach minimum programowego, likwidacja wielu przedszkoli, skłócenia zespołów pracowniczych oraz brak właściwej polityki kadrowej. Dlatego też niezbędne są zmiany aktów prawnych zapewniające nauczycielom i pracownikom oświaty status pracownika państwowego oraz stabilność zawodową, no i naturalnie — właściwe wynagradzanie za pracę. Konieczne jest także przywrócenie w placówkach oświatowych działalności pozalekcyjnej.

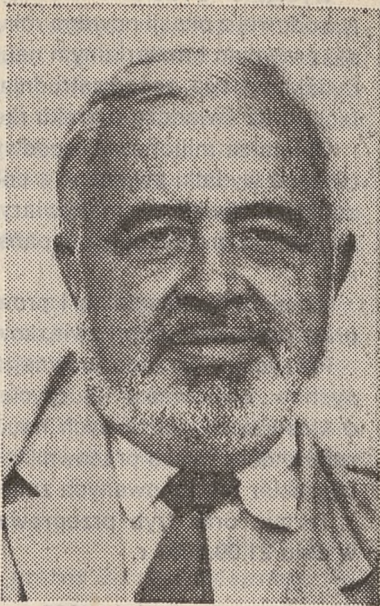
Trzeba przede wszystkim bronić bezpłatności i powszechności nauczania na szczeblu podstawowym i średnim oraz właściwych warunków pracy uczniów i nauczycieli — podkreśla Edward Czaban.

Powstrzymanie degradacji gospodarki narodowej, likwidacja bezrobocia, zwiększenie nakładów na inwestycje i remonty placówek oświatowych, wyrównanie szans edukacyjnych młodzieży wiejskiej, rozwój bazy turystycznej — oto problemy i zadania, jakimi pragnie się głównie zająć w swoim okręgu.

W Sejmie zamierza szczególnie walczyć o „zaprzestanie wyprzedaży majątku narodowego i przeprowadzania «na siłę» prywatyzacji”. Dużo uwagi pragnie też poświęcić wypracowaniu właściwego statusu prawnego pracowników oświaty i wychowania; zwiększeniu nakładów z budżetu państwa na oświatę, kulturę i zdrowie; opracowaniu stabilnych zasad ob-

liczania świadczeń emerytalnych i rentowych, a także utrzymaniu dodatków branżowych. Pasjonuje się szczególnie mechaniką i motoryzacją, a także historią, fotografią i sportem. Startuje do Sejmu z listy SLD w okręgu nr 22, zajmuje na niej czwarte miejsce.

(W)

JANUSZ ADAM ZYCH, pedagog, lat 53, żonaty, czworo dzieci, nauczyciel Publicznej Szkoły Podstawowej nr 39 w Radomiu, prezes Zarządu Oddziału oraz członek Zarządu Głównego ZNP.

Mając czworo własnych dzieci nie obojętny był zawsze także na potrzeby innych dzieci. Wrażliwość na ich krzywdę powodowała, iż mimo rozlicznych zajęć społecznych i zawodowych znajdował czas dla tych, o których naturalni rodzice zdawali się zapomnieć lub dotknęli ich nieszczęście. Dlatego też największą radością sprawiło mu ukończenie studiów wyższych przez jednego ze swych niewidomych podopiecznych. Podobnie jak fakt, iż dzięki tworzonemu przez niego możliwościom wielu wychynowych sportowców z Radomia legitymują się dziś ukończeniem szkoły średniej. Dla 200 dzieci z rodzin patologicznych zorganizował wypoczynki połączony z nauką. Nie zapomina także o polskich uczniach w Wilnie.

34 lata w zawodzie i w ZNP upoważniają go do oceny tego wszystkiego co dzieje się dziś w oświacie. Niestety, wypada ona negatywnie. Brakuje podziału kompetencji nadzoru pedagogicznego i samorządu. Zarówno w MEN jak i na niższych szczeblach administracji oświatowej zatrudnia się ludzi niekompetentnych, o bardzo niskiej znajomości problematyki oświatowej. Stąd też częste zmiany na kierowniczych stanowiskach w ministerstwie zdają się być jedynym „sukcesem” oświaty.

Departament Kształcenia Nauczycieli do tej pory nie spreżywał koncepcji kształcenia, czego przykładem są problemy z jakimi borykają się kolegia nauczycielskie.

Smutkiem napawa dające się zauważyć niszczenie dotychczasowego dorobku oświaty polskiej przy jednoczesnym zapatrzeniu się i wzorowaniu na innych, nie zawsze najlepszych systemach oświatowych.

Z tych względów za sprawę największej wagi, o którą należy walczyć, Janusz Zych uznaje utrzymanie dotychczasowego poziomu i możliwości kształcenia dzieci i młodzieży. Właśnie ze studiami. Również skutecznie należy się przeciwstawić likwidacji przedszkoli. Stanie się to możliwe m. in. dzięki przyjęciu przez samorządy minimum programowego w wychowaniu przedszkolnym jako zadania własnego. Przywrócić trzeba zajęcia pozalekcyjne, które sprzyjają nie tylko rozwojowi uczniowskich talentów i zainteresowań, ale także skutecznie przeciwdziałają wszelkim zjawiskom patologicznym wśród nieletnich.

Przy tym podziałem administracyjnym nauczyciel powinien mieć status pracownika państwowego, a nie samorządowego. Z wielu względów dobrze byłoby również przywrócić stanowiska inspektorów oświaty. Fachowość w kierowaniu edukacją i zwiększenie środków na jej potrzeby zapewni zarówno wysoki poziom kształcenia, jak i poprawę bazy wielu szkół.

J. Zych chciałby aby w ławach poselskich zasiadeli ludzie, dla których interes państwa i narodu byłby nadrzędny wobec problemów partyjnych i osobistych. Wyraża rozzłoszczenie organu ustawodawczego od wykonawczego gmin samorządowych powinien, iż pracownicy administracji państwowej nie powinni być jednocześnie posłami. J. Zych opowiada się również za ujednoliceniem plac pracowników samorządowych z placami pracowników administracji państwowej.

W Sejmie z pewnością przydatne byłoby również pasje prezesa Zarządu Oddziału w Radomiu — sport, pomoc biednym uczniom i ich rodzinom, losy Polaków na kresach wschodnich.

Janusz Adam Zych kandyduje na liście Sojuszu Lewicy Demokratycznej.

K.S.

KRYSTYNA LYBACKA, 47 lat, dr matematyki, adiunkt w Instytucie Matematyki Politechniki Poznańskiej. Członek Polskiego Towarzystwa Matematycznego, przez kilka kadencji sekretarz naukowy jego Oddziału w Poznaniu. Członek Komitetu Okręgowego Olimpiady Matematycznej. Prezes Rady Zakładowej ZNP w Politechnice Poznańskiej. Prezes SLD Sejmu i kadencji, członek Sejmowej Komisji Edukacyjnej, Nauki i Postępu Technicznego.

Gdy kandydowała do Sejmu dwa lata temu, jej program sprowadzał się do kilku kwestii, które nie straciły swej aktualności: mądrze gospodarować, demokratycznie rządzić, sprawiedliwie dzielić. Opowiadała się wówczas za szeroką pojętą sprawiedliwością społeczną, zapewnieniem w budżecie podstawowych środków na edukację, przywróceniem rangi zawodu nauczycielskiego, równymi szansami edukacyjnymi dla wszystkich dzieci i całej młodzieży. Aby szanse te były rzeczywiście równe musi być — podkreśla — powszechna, bezpłatna i utrzymana na wysokim poziomie szkoła podstawowa i średnia. Uważała przy tym, że obowiązek zabezpieczenia takiej właśnie edukacji musi wziąć na siebie państwo, niezależnie od tego czy szkołami zarządzać będzie MEN za pośrednictwem kuratorów, czy też samorządy gminne.

Przez 1,5 roku funkcjonowania Sejmu i kadencji walczyła o rzecz podstawową, czyli o pieniądze na oświatę, szkolnictwo wyższe i naukę. Zarówno na posiedzeniach komisji edukacji, jak i z trybuny sejmowej starała się wykaazać, że środki przeznaczone na edukację w budżecie państwa są niewystarczające w stosunku do potrzeb. Podczas debat nad kolejnymi budżetami (a łącznie z prowizorium Sejmu trzy razy uchwalał budżet) konsekwentnie wyjaśniała, jakie zagrożenia niesie obniżanie nakładów na edukację i place nauczycieli.

Wykazywała też, że zakładany przez MEN wzrost wskaźników scholaryzacji jest fikcją w świetle zmniejszanych stale nakładów na szkolnictwo wyższe. W czasie dyskusji nad tegorocznym budżetem na posiedzeniu plenarnym Sejmu — to właśnie ona zgłosiła wniosek o odrzucenie ustawy w działach dotyczących edukacji i nauki. Wniosek ten nie został jednak przyjęty.

Tegoroczny budżet dowodzi, jak wykazuje jego dokładniejsza analiza, że nakłady na edukację są ograniczane nie tylko dlatego, że środki są coraz mniejsze — twierdzi — a głównie dlatego, że taka właśnie jest polityka obecnego rządu, która w sferze budżetowej preferuje administrację rządową — kosztem edukacji, zdrowia i kultury. A można było przeznaczyć więcej środków na edukację i inne działy sfery budżetowej, choćby — jej zdaniem — poprzez zawieszenie na rok wakacji podatkowych dla przedsiębiorstw.

Doświadczenia z ostatniej kadencji Sejmu nauczycy, że nie wolno rezygnować, mimo pozornych, a czasem faktycznych porażek, że trzeba wykorzystywać wszystkie możliwości, aby osiągnąć zamierzony cel. Gdy więc nie udało się doprowadzić do zmian w budżecie na korzyść oświaty, wraz z posłem Jackiem Zochowskim (SLD) doprowadziła do powstania w Sejmie Zespołu na Rzecz Ochrony i Przebudowy Sfery Społecznej. Przystąpiła do niego posłowie siedmiu klubów zarówno z opozycji, jak i koalicji, w tym przewodniczący trzech komisji — edukacji, zdrowia i kultury, co gwarantowało przeniesienie problematyki poruszanej w Zespole na posiedzenia klubów i komisji sejmowych.

Powstanie tego Zespołu uważa za swój największy osobisty sukces w czasie pracy w Sejmie. Największym zaś sukcesem Zespołu było wprowadzenie problematyki sfery budżetowej na obrady plenarne Sejmu na początku kwietnia br. Do powstania takiego Zespołu chciałaby też doprowadzić w przyszłym Sejmie.

Protestowała — w imieniu grupy posłów-nauczycieli akademickich — przeciw publicznym wystąpieniom ministra edukacji Andrzeja Stelmachowskiego w okresie strajku pod koniec lutego 1992 r. Zaprotestowała też zdecydowanie

w maju br., gdy poseł Janusz Korwin-Mikke pozwolił sobie na obraźliwe epitety pod adresem strajkujących nauczycieli.

Dziś jej program wyborczy jest nadal aktualny chociaż — jak podkreśla — wymaga on pewnej korekty głównie w zakresie metody działania. Przekonała się bowiem, że racjonalne argumenty nie wystarczą do przekonania tych, którzy uważają, że ciecia w budżecie edukacji i zdrowia to najlepszy sposób na ratowanie budżetu. Trzeba szukać możliwości zwiększenia dochodów oraz zastanowić się, komu faktycznie można zabrać, z czego zrezygnować, aby na te sfery przeznaczyć więcej. Takie rezerwy są, ale posłowie z komisji edukacji przyszłego Sejmu muszą analizować cały budżet, a nie tylko „swoje” części, aby wnioskować sensowne przesunięcia między działami.

Ma też świadomość potrzeby gruntownej reformy systemu edukacji — ale reformy spójnej, obejmującej wszystkie szczeble kształcenia. Musi ona określać model edukacji wraz z określonymi w czasie etapami dochodzenia do niego; reformę programową, w wyniku której polska szkoła będzie kształcić na wysokim poziomie wiedzy i umiejętności potrzebnych nowoczesnemu państwu. Reforma taka musi także określać sposób finansowania edukacji i wysokości środków na ten cel (a to ma być obowiązkiem państwa). Elementem tak pomyślanej reformy będą też sprawy kadrowe, ale jako ostatni etap prac: dostosowanie potrzeb kadrowych do całego modelu. Zdecydowanie natomiast jest przeciwna próbom rozpoczynania reformy od zmian kadrowych.

Kandyduje do Sejmu z listy Sojuszu Lewicy Demokratycznej w Poznaniu, zajmuje na niej pierwsze miejsce

(P)

DANUTA POLAK, 48 lat, wykształcenie wyższe zawodowe o kierunku odzieżowym oraz Studium Pedagogiki Specjalnej. Mąż jest wykładowcą w Politechnice Częstochowskiej, córka — absolwentka WSP i tylko syn jest jeszcze uczniem szkoły średniej. Od 22 lat nauczycielka Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej w Częstochowie. Członkiem ZNP jest od chwili rozpoczęcia pracy w szkole. Najpierw była prezesem ogniska, obecnie jest wiceprezesem Zarządu Oddziału ZNP w Częstochowie.

Za swój sukces życiowy uważa swoją rodzinę, „bo przy jej pomocy mogła pracować zawodowo, studiować i działać społecznie”. Bedac członkiem Krajowego Komitetu Społecznego Funduszu Pomocy Dzieciom przy TPD — organizowała m. in. pomoc materialną dla dzieci z rodzin nuboższych. Praca z młodzieżą specjalnej troski znanajomila ją z problemami środowisk zagrożonych społecznie oraz uwarściłiła na potrzeby drugiego człowieka.

Za sukces zawodowy uważa zdobycie przez swoje uczennice III miejsca w ogólnopolskim konkursie „Najsprawniejsze w zawodzie”, a także medal „Zasłużony dla oświaty województwa częstochowskiego”.

Sukcesem oświaty ostatnich kilku lat jest — jej zdaniem — to, że „jeszcze funkcjonuje”. Martwi ją bardzo, że programy oszczędnościowe, nazywane reformami, doprowadziły do likwidacji wielu przedszkoli, placówek oświatowo-wychowawczych, bibliotek i ograniczyły znacznie działalność szkół. I że tak niewiele się mówi o opiece i pomocy socjalnej dla dzieci nuboższych.

W oświacie trzeba bronić przede wszystkim — podkreśla — państwowego i bezpłatnego systemu edukacji, by stworzyć właśnie szanse i najbiedniejszym. Za niezbędne uważa powstrzymanie — do czasu ustabilizowania się gospodarki i uregulowań prawnych — przejmowania placówek oświatowych przez samorządy.

Zapytana o rozwiązanie jakich problemów w swoim okręgu będzie głównie zabiegać, odpowiada: „nie może powtórzyć się sytuacja, która miała miejsce w Częstochowie — na czas konkursów na stanowiska dyrektorów szkół sa-

morządowych Zarząd Miasta zapomniał o prawie konstytucyjnym i oświatowym”.

Naprawę Rzeczypospolitej — podkreśla — trzeba zacząć od podniesienia autorytetu Sejmu i wyzbycia się nienawiści do tego, co sami stworzyliśmy. Przemysł państwowy należy uchronić przed wyniszczeniem, by zapewnić miejsca pracy nie tylko zdrowym obywatelom, ale również niepełnosprawnym. Do czasu stworzenia nowych miejsc pracy, należy przedłużyć proces kształcenia — dodaje.

W Sejmie będzie też zabiegać o to, by zakończył się proces oszczędzania na oświacie, służbie zdrowia, pomocy socjalnej, by zapobiec nieodwracalnym zmianom patologicznym. A także o godne warunki życia dla nauczycieli, również po jego przejściu na emeryturę.

Lubi bardzo zbieranie grzybów i pływanie. Na co dzień relaksuje się przy czytaniu i pracach domowych. Czasami pisze wiersze.

Kandyduje na posła w okręgu częstochowskim nr 9 z listy Unii Pracy nr 11, miejsce 4.

(W)

IZABELLA DAIKSEL, lat 42, magister filologii polskiej, prezes Zarządu Oddziału ZNP w Wałbrzychu.

Ukończyła studia na Uniwersytecie Wrocławskim. W 1969 roku została zatrudniona w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Wałbrzychu i zapisała się do Związku. Po wyborze na prezesa Zarządu Oddziału w 1983 roku, została oddelegowana do pracy związkowej. Zapytana o sukces osobisty powiada, że ukończenie studiów i wychowanie dorosłego już syna, Artura. Jej pasją życiową było zawsze niesienie pomocy innym, co może realizować poprzez pracę związkową.

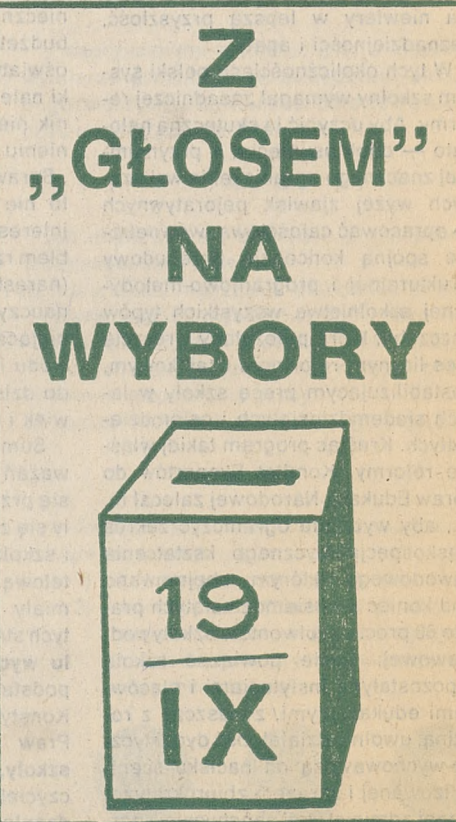
Bardzo krytycznie ocenia stan oświaty, która — jej zdaniem — jest na skraju przepaści. Jeśli rząd nie „wyciągnie w jej stronę ręki”, grozi oświacie katastrofa, a skutki będą nieodwracalne. Inwestowanie w tę dziedzinę teraz, to gwarancja lepszej przyszłości Polski i Polaków za parę lat. Dostęp do szkół wszystkich szczebli, a także do wyższych uczelni trzeba zapewnić każdemu pragnącemu się kształcić. Niestety obecnie stać na edukację tylko zamożnych. Błędem jest obligatoryjne przekazywanie od 1994 roku szkół podstawowych gminom, które są do tego nie przygotowane tak pod względem merytorycznym jak i finansowym. Już obecnie brakuje środków na realizację zadań dydaktycznych. Tylko wywalczenie należytego miejsca oświacie w polityce państwa — twierdzi Izabella Dajksel — może zapewnić równe szanse edukacyjne dzieciom i młodzieży. Kandydatka na posła widzi konieczność zmiany w systemie zarządzania oświatą na samej górze. W Ministerstwie Edukacji Narodowej, można by chyba zmniejszyć liczbę zatrudnionych.

Wałbrzyskie jest szczególnie zagrożone bezrobociem. Toteż kandydatka do ław poselskich z tego regionu podnosi problem wdrożenia programu restrukturyzacji przemysłu na bazie surowców mineralnych Dolnego Śląska i widzi potrzebę nadania specjalnych preferencji w tej dziedzinie dla małego i średniego biznesu. Ponadto należałoby — jej zdaniem — dofinansować zdrowiska tego regionu i rozwinąć dochodową turystykę, która zasiliłaby budżet i stworzyła szanse pracy dla bezrobotnych.

Gdy zasiądzie w ławach poselskich będzie się kierować dobrem ogólnym i zwalczać prywatę. Sejm nie powinien — zdaniem koleżanki Dajksel — uchwalać ustaw „pod gabinet” i praw obowiązujących z mocą wstecz.

Kandyduje do Sejmu z listy Unii Pracy w okręgu 48 w Wałbrzychu. Jest druga na liście.

(Z)

GŁOS NAUCZYCIELSKI • 5

(W)

CZY TE LATA SĄ STRACONE?

CD ZE STR. 1

● Niedostateczny postęp w zakresie upowszechniania oświaty. Wskutek tego tylko niewiele ponad 50 proc. dzieci w wieku od 3 do 6 lat było w 1989 roku objętych opieką przedszkolną; zaledwie 43 proc. absolwentów szkoły podstawowej kontynuowało naukę w maturalnych szkołach średnich, a do szkół wyższych rekrutowano około 10 proc. młodzieży 19-letniej, tzn. o 4 proc. mniej aniżeli pod koniec lat sześćdziesiątych. Równocześnie zmalała liczba studentów pracujących oraz słuchaczy studiów podyplomowych, które to studia — jak wiadomo — są podstawowym składnikiem systemu edukacji ustawicznej.

● Dotkliwy brak 5 tys. nowych oraz pilna potrzeba poddania gruntownemu remontowi ponad 10 tys. czynnych obiektów edukacyjnych, a ponadto rażące niedostatki w wyposażeniu szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych w sprzęt i pomoce naukowe, w tym podręczniki.

● Dramatyczna sytuacja kadrowa szkolnictwa, której przejawem było ponad 40 tys. nauczycieli bez jakichkolwiek kwalifikacji pedagogicznych oraz 80 tys. o bardzo niskich kwalifikacjach, a oprócz tego negatywna na ogół selekcja do zakładów kształcenia nauczycieli.

● Niski przeciętnie poziom uzyskiwanych przez szkołę wyników nauczania i wychowania oraz rażąca niejednokrotnie niezgodność treści, metod i organizacji pracy dydaktyczno-wychowawczej z potrzebami społeczeństwa, także zaleceniami nauk o wychowaniu.

● Różnorakie niekorzystne następstwa wychowawcze ideologicznego i politycznego monizmu, narzuconego szkole przez administrację oświatową. Opracowanie pt. „Edukacja narodowym priorytetem”, wydane w 1989 r., podaje, że w wyniku takich m. in. poczyniła „Ukształtowały się w społeczeństwie postawy niechęci, dystansu, braku zaufania, a niekiedy wręcz wrogości wobec państwa i jego instytucji, zwłaszcza organów władzy, porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz w wymiaru sprawiedliwości (...). Dokonało się także rozszczępienie w świadomości społecznej identyfikacji z narodem od identyfikacji z państwem, co sprawia, że niska jest popularność współpracy z jego instytucjami, a zwłaszcza z rządzącą partią i jego aparatem (...). Nastąpiła daleko idąca erozja postaw etycznych (...). Narosły w społeczeństwie uczucia niewiary w lepszą przyszłość, beznadziejności i apatii”.

W tych okolicznościach polski system szkolny wymagał zasadniczej reformy. Aby uczynić ją skuteczną należało — obok usunięcia, a przynajmniej znacznego ograniczenia wskazanych wyżej zjawisk pejoratywnych — opracować całościową, wewnętrzną spójną koncepcję przebudowy strukturalnej i programowo-metodycznej szkolnictwa wszystkich typów i szczebli, która położyłaby wreszcie kres licznym reformom cząstkowym, destabilizującym pracę szkoły w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Kreśląc program takiej własnej reformy, Komitet Ekspertów do spraw Edukacji Narodowej zalecał m. in., aby wydatnie ograniczyć zakres wąskospecjalistycznego kształcenia zawodowego, którym obejmowano pod koniec lat osiemdziesiątych prawie 60 proc. absolwentów szkoły podstawowej; ściśle powiązać szkołę z pozostałymi instytucjami i placówkami edukacyjnymi, zwłaszcza z rodziną; uwolnić działalność dydaktyczno-wychowawczą od nacisku scentralizowanej i zarazem zbiurokratyzowanej administracji państwowej i par-

tyjnej; rozszerzyć zakres maturalnego kształcenia ogólnego do około 40 proc. absolwentów szkoły podstawowej kierowanych na jego tor; rekrutować na studia wyższe dwukrotnie więcej osób aniżeli pod koniec lat osiemdziesiątych, modyfikując równocześnie te studia m. in. poprzez ich podział na zawodowe i magisterskie; rozbudować system opieki przedszkolnej w stopniu, który zapewniałby ją wszystkim dzieciom w wieku od 3 do 6 lat; a przede wszystkim podnieść kwalifikacje zawodowe nauczycieli do poziomu studiów wyższych (magisterskich) oraz zapewnić pedagogom godziwe warunki pracy i płacy.

Oświatowe postulaty Okrągłego stołu

Realizacja owych zadań wymagała znacznego wzrostu nakładów finansowych na oświatę i szkolnictwo wyższe. Tego też domagał się Komitet Ekspertów do spraw Edukacji Narodowej dowodząc, że w przeciwnym razie edukacja nie zajmie w życiu naszego społeczeństwa — z ewidentną dla tego społeczeństwa stratą — pozycji priorytetowej.

Podobny pogląd prezentowano również podczas obrad Okrągłego Stołu, przy czym stroną, która przywiązywała do niego szczególne znaczenie, była „Solidarność”. W konsekwencji ustalono, że „Niezbędne jest zwiększenie nakładów z budżetu państwa na oświatę do co najmniej 7 proc. dochodu narodowego do podziału” — przy czym „Środki te przede wszystkim powinny być przeznaczone na właściwe materialne usytuowanie nauczycieli”. Również w odniesieniu do szkolnictwa wyższego postulowano, aby „Minister Edukacji Narodowej, przy wsparciu wszystkich sił społecznych, dążył do zwiększenia środków budżetowych (...) z około 1 proc. dochodu narodowego do podziału w 1988 roku do około 3 proc. w latach najbliższych i występował w tej sprawie do właściwych organów państwowych”. (Cytaty pochodzą z ustaleń podzespołu ds. oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki i postępu technicznego z marca 1989 r.). Jakże daleko odbiegają te postulaty od realiów 1993 roku!

W dziale „Oświadczenia jednostonne”, omawianego dokumentu czytamy ponadto, że „Strona solidarnościowo-opozycyjna uznaje za konieczną weryfikację plac w sferze budżetowej co kwartał (...), a dla oświaty, szkolnictwa wyższego i nauki należy przyjąć w 1989 roku wskaźnik nie mniejszy niż 1,3”. W uzasadnieniu tego postulatu podano, że „Sprawa uposażeń nauczycielskich to nie tylko sprawa partykularnych interesów grup zawodowych, ale problem rzutujący na ogólny stan oświaty (narastające braki kadrowe i liczba nauczycieli bez kwalifikacji, pogłębiająca się selekcja negatywa do zawodu itp.)”. I ten postulat nie utracił do dzisiaj swego znaczenia, aczkolwiek i on nie doczekał się realizacji.

Sumując ten fragment naszych rozważań stwierdzamy, że układające się przy Okrągłym Stole strony starały się zapewnić wydatkom na oświatę i szkolnictwo wyższe pozycję priorytetową. Godny uznania charakter miały również pozostałe ustalenia tych stron. Dotyczy to zwłaszcza **profilu wychowawczego szkoły**, którego podstawę powinny stanowić: „zasady Konstytucji i Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka”, **upowszechnienia szkoły**, w tym wzrostu autonomii nauczycieli i rad pedagogicznych, **zarządzania oświatą**, w którym należy zwiększyć zakres uprawnień placówek oświatowo-wychowawczych (...) w sprawach kadrowych, finansowych, organizacyjnych i innych”, **kształcenia i oceny nauczycieli**, która „nie

powinna być wiązana z weryfikacją dotyczącą przekonań religijnych i poglądów politycznych”, wreszcie oświaty dorosłych i kształcenia ustawicznego.

Oświatowe ustalenia i postulaty Okrągłego Stołu miały ponadto dodatkową zaletę. Podkreślając bowiem potrzebę nadania oświacie i szkolnictwu wyższemu rangi społecznego priorytetu — w czym notabene były zgodne z Komitetem Ekspertów do spraw Edukacji Narodowej — uzasadniały to nie tylko względami pedagogicznymi, lecz również demograficznymi, ekonomicznymi, społecznymi i kulturowymi. W tej sytuacji można się było spodziewać, że władze przyjmą oświatowe zalecenia Okrągłego Stołu za podstawę transformacyjnych poczyniń.

Czy tak się stało? Uprzedzając częściowo pozytywną odpowiedź na to pytanie (jej uzasadnienie zawarte zostało w następnym podrozdziale tego artykułu), trzeba nadmienić, iż odnosi się ona nie tyle do praktyki, co raczej do teoretycznych założeń i związanych z nimi planów edukacyjnej reformy.

**Prof. CZESŁAW KUPISIEWICZ, członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk, od wielu lat jest związany z Wydziałem Pedagogicznym Uniwersytetu Warszawskiego. Autor wielu znaczących publikacji pedagogicznych z zakresu dydaktyki i pedagogiki porównawczej. Był przewodniczącym Komitetu Ekspertów do spraw Edukacji Narodowej, powołanym w 1987 r., któremu zlecono opracowanie diagnozy ówczesnego systemu edukacji narodowej oraz wskazanie głównych kierunków przebudowy edukacji. W czasie trzyletniej, intensywniej pracy 34-osobowego Komitetu powstał w 1989 r. „Raport o stanie i kierunkach rozwoju edukacji narodowej — Edukacja narodowym priorytetem”, który nie-
stety nie doczekał się poważnego potraktowania ze strony władz oświatowych.**

Główne założenia i plany edukacyjnej transformacji

Po przejściu władzy przez koalicyjny rząd Tadeusza Mazowieckiego w 1989 roku istotnym zmianom poddano zarówno gospodarkę, jak i pozostałe dziedziny życia społeczno-politycznego, w tym edukację. W jej obrębie, podobnie zresztą jak w pozostałych krajach byłego obozu socjalistycznego, uznano potrzebę stopniowego przechodzenia od centralizacji do decentralizacji w zarządzaniu oświatą i szkolnictwem wyższym, od biurokratycznego autorytaryzmu do upowszechnienia szkoły, od politycznego i ideologicznego monizmu do pluralizmu, a ponadto od podporządkowania oświaty czynnikom ekonomicznym, wyrażającego się m. in. w przypisywaniu szkolnictwu roli „kuźni kadr”, do osłabienia roli tych czynników, a przez to do wzrostu autotelicznych wartości zinstytucjonalizowanego kształcenia. W szczególności uznano, że „priorytety edukacyjne” resortu powinny dotyczyć:

● **demonopolizacji szkolnictwa**, m. in. w wyniku stworzenia możliwości działania szkołom niepaństwowym, przekazania przedszkoli i państwowych szkół podstawowych we władanie samorządów lokalnych oraz odstąpienia od obligatoryjnych, jednakowych dla wszystkich uczniów programów i podręczników;

● **adaptacji szkolnictwa** do potrzeb demokratycznego, wolnorynkowego społeczeństwa i międzynarodowej wspólnoty przede wszystkim poprzez zastąpienie dotychczasowego modelu nauczania „informacyjnego” modelem nauczania „usamodzielniającego i aktywizującego”, reformę szkolnictwa zawodowego oraz nasilenie współpracy międzynarodowej w dziedzinie edukacji;

● stworzenie nowego systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli m. in. w drodze uruchomienia trzyletnich kolegiów pomaturalnych dla kandydatów na nauczycieli, ze szczególnym uwzględnieniem w programach tych placówek języków zachodnich, „podstaw demokratyzacji, ekonomii i nowoczesnej pedagogiki”. Ponadto zapowiedziano utworzenie „ośrodków informacji i pomocy specjalistycznej”, które zapewnią nauczycielom „pomoc bierną” (biblioteki, poradnictwo) i „pomoc czynną” (kursy, staże itp.).

Niejako dopełnieniem tych „priorytetów” stały się główne założenia ministerialnej polityki oświatowej, przyjęte przez tzw. ściśle kierownictwo MEN w czasie, gdy ministrem był R. Głębocki. „Nie stanowią one jeszcze planu gotowego do realizacji (...), ale pokazują propozycje kierunków, w obrębie których powinny się dokonywać najważniejsze przekształcenia oświatowe w najbliższej dekadzie”. Oto one:

● Do stałych zadań systemu oświaty należy przekazywanie młodzieży podstawowych wartości moralnych i dziedzictwa kulturowego, a także wyposażenie jej w wiedzę i umiejętności umożliwiające rozwój i funkcjonowanie w demokratycznym społeczeństwie.

● Konieczne jest położenie w kształceniu większego niż dotychczas nacisku na zastosowanie nabytych wiadomości i umiejętności.

● W oświacie niezbędne są zmiany istotne, a nie pozorne.

● Cały system oświatowy powinien działać na rzecz budowy „optymalnych sytuacji pedagogicznych” w klasie szkolnej przez „przygotowanie mądrych nauczycieli”, programów, odpowiednich warunków mate-

rialnych funkcjonowania edukacji oraz stworzenie systemu diagnozowania i pomocy dla osób wymagających niekonwencjonalnych form kształcenia.

● W oświacie potrzebne są zmiany ewolucyjne, a nie rewolucyjne.

Uszczegółowieniem tych „założeń teoretycznych” — mówiąc nawiasem, strategię i cele kształcenia potraktowano w nich z niezrozumiałych powodów na równi ze wskazówkami metodycznymi i postulatami ekonomicznymi — stały się takie zadania, jak to, iż do roku 2000 „niemal całość rocznika wchodzącego w życie zawodowe (...) ma znać język angielski, a 70 proc. drugi język obcy jako dodatkowy”. Do tego czasu ma również nastąpić upowszechnienie umiejętności posługiwania się komputerami oraz przebudowa programów nauczania. Upowszechnione ma oprócz tego zostać wykształcenia średnie i szerokoprofilowe zawodowe. Państwo obejmie pełną opieką dzieci specjalnej troski. Nastąpi przebudowa studiów wyższych oraz modernizacja kształcenia nauczycieli, m. in. poprzez zastąpienie dwuletnich studiów nauczycielskich trzyletnimi kolegiami. Reforma oświaty dorosłych zapewni im większe niż dotychczas możliwości przekwalifikowywania się. Program ten powinien być przy tym realizowany bez względu na możliwości finansowe państwa, które stanowiąc będą jedynie czynnik regulujący tempo i zakres podejmowanych zadań.

Wysunięte przez MEN priorytety edukacyjne wraz z uzupełniającymi je „założeniami teoretycznymi” (niezależnie od charakteryzujących te założenia braków) można by uznać za czynnik otwierający drogę do zapewnienia edukacji wyższej niż teraz rangi, gdyby powołane do tego władze przystąpiły szybko i konsekwentnie do realizacji zadań wynikających z tych elaboratów. Czy tak się stało?

Priorytety edukacyjne MEN

Po przejściu steru edukacyjnych rządów w 1989 roku solidarnościowe kierownictwo MEN wyraziło zgodę na zakładanie szkół niepaństwowych, przekazało niektóre sprawy administracyjne lokalnym władzom oświatowym, rozszerzyło uprawnienia kierowników placówek edukacyjnych, przystąpiło do powoływania rad szkolnych różnych szczebli, zezwoliło nauczycielom na dość swobodną interpretację programów nauczania, złamało zasadę monopolizacji podręczników, słowem — jak to określił ówczesny minister H. Samsonowicz — starało się „uspołecnić szkołę”. Równocześnie w bezprecedensowy sposób zwiększono liczbę wiceministrów, co było jaskrawo sprzeczne z głoszoną oficjalnie zasadą decentralizacji, zapoczątkowano proces likwidacji naukowego „zaplecza” MEN, zamknięto znaczną liczbę przedszkoli, zredukowano środki przeznaczone na oświatę i szkolnictwo wyższe, ograniczono zajęcia pozaszkolne i pozalekcyjne oraz przerzucono poważną część kosztów zinstytucjonalizowanej edukacji na barki rodziców.

Proces degradacji oświaty nasilił się szczególnie od czasu wprowadzenia w życie w 1991 roku tzw. decyzji przystosowawczych. W ich następstwie dalszemu pogorszeniu uległy warunki pracy szkół i sytuacja materialna nauczycieli, drastycznie ograniczono finansowanie transportu szkolnego, dożywiania dzieci, opieki lekarskiej w placówkach edukacyjnych i badań naukowych. Gdyby ta tendencja utrzymała się przez dłuższy czas, to należałoby się spodziewać nie tylko rozpaczliwych strajków nauczycieli — jak np. w lutym 1992 r., w kwietniu oraz w maju 1993 roku — lecz również dalszego wzrostu cywilizacyjnego zagrożenia Polski. Groźba ta jest przy tym konsekwencją zarówno „brutalnego dokrawania doraźnych zmian sytemowych do skąpych możliwości budżetu”, jak i tego, że „o tym, co się w oświacie dzieje, decydują urzędnicy (...). Oni wiedzą na pewno i najlepiej. Oni wiedzą sami” — pisał w marcu 1993 r. prof. Mikołaj Kozakiewicz (Zdumienie ogarnia w „Nauka i przyszłość”).

Dłatego też nauczyciele odczytują politykę oświatową rządów transformacji jako wysoce niekorzystną dla rozwoju szkolnictwa, a tym samym dla przyszłości Polski. „Redukcje zatrudnienia pedagogów, spadek nakładów na inwestycje, słabość finansowa samorządów, to jeden kompleks spraw odczuwanych jako zagrożenie dla instytucji oświatowych i zawodu nauczycielskiego. Lecz także sposób wprowadzenia nauczania religii (do szkół i przedszkoli — Cz. K.) oraz niektóre inne zjawiska były dla nauczycieli zaskoczeniem uzupełniającym poczucie zagrożenia. Z tym wiąże się drugi kompleks spraw, a mianowicie rozpad i eliminacja instytucji upowszechniania kultury i popularizacji wiedzy naukowej, które były instytucjami wspierającymi działania szkoły — wyliczał w „Polityce” (maj br.) prof. Jan Szczepański.

W świetle tych i podobnych wypowiedzi, ale także obecnej praktyki edukacyjnej, trudno byłoby uznać, iż realizacja edukacyjnych priorytetów MEN z 1990 roku przyczyniła się do podniesienia rangi i roli oświaty w Polsce. Nie można jednak wykluczyć, że stanie się tak w przyszłości, kiedy — miejmy nadzieję — wzrosną nakłady na oświatę i szkolnictwo wyższe, a MEN dopracuje się perspektywicznej, wariantowej i kompleksowej koncepcji reformy zinstytucjonalizowanego nauczania i wychowania.

Uogólniając stwierdzamy, że jak dotychczas największe (co jednak nie znaczy, że wystarczające!) postępy uzyskano w zakresie demonopolizacji szkolnictwa (priorytet pierwszy) i przebudowy systemu kształcenia nauczycieli (priorytet trzeci). Gdy zaś chodzi o „przystosowanie oświaty do potrzeb demokratycznego społeczeństwa i gospodarki wolnorynkowej” (priorytet drugi), to głównym bodajże przejawem działalności MEN na tym polu jest **Koncepcja programu kształcenia ogólnego w polskich szkołach**, na której zogniskujemy obecnie uwagę.

CZESŁAW KUPISIEWICZ

Dokończenie w następnym numerze.

USTAWA O STOSUNKACH SŁUŻBOWYCH NAUCZYCIELI

PROJEKT MEN

ROZDZIAŁ I

Postanowienia ogólne

Art. 1

Przepisom ustawy podlegają:

1) nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni publicznych przedszkoli, szkół i placówek wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 95, poz. 425 oraz z 1992 r. Nr 26, poz. 113 i Nr 54, poz. 254),

2) nauczyciele i wychowawcy publicznych placówek leczniczych, leczniczo-wychowawczych i leczniczo-opiekuńczych,

3) nauczyciele i wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich, rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych oraz szkół przy zakładach karnych,

4) nauczyciele zatrudnieni w niepublicznych szkołach o uprawnieniach szkół publicznych oraz nauczyciele i wychowawcy zatrudnieni w niepublicznych przedszkolach, placówkach oświatowo-wychowawczych, opiekuńczo-wychowawczych, resocjalizacyjnych i ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych, prowadzonych przez stowarzyszenia, inne instytucje i osoby prawne prowadzące statutową działalność oświatowo-wychowawczą, w zakresie określonym w ustawie.

Art. 2

Przepisów ustawy nie stosuje się do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej oraz funkcjonariuszy Policji i pożarnictwa:

1) zajmujących stanowiska nauczycielskie w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych wojskowych i resortu spraw wewnętrznych,

2) wyznaczonych do wykonywania zadań poza wojskiem i resortem spraw wewnętrznych na stanowiskach wymienionych w art. 1.

Art. 3

Ileokroć w ustawie jest mowa o:

1) nauczycielach bez bliższego określenia — rozumie się przez to nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w szkołach i placówkach wymienionych w art. 1,

2) szkołach bez bliższego określenia — rozumie się przez to szkoły i placówki wymienione w art. 1.

Art. 4

Minister Edukacji Narodowej, w drodze rozporządzenia może rozciągnąć przepisy ustawy lub niektóre jej postanowienia na:

1) nauczycieli szkół i placówek szkolących oraz oświatowo-wychowawczych innych, niż wymienione w art. 1,

2) pracowników zakładów pracy pełniących funkcje instruktorów praktycznej nauki zawodu lub prowadzących pracę wychowawczą z młodocianymi pracownikami w placówkach zbiorowego zakwaterowania, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza stanowi podstawowe zajęcie,

3) pracowników pedagogicznych zatrudnionych w ośrodkach szkolenia i doskonalenia kadr i ośrodkach szkolenia zawodowego.

ROZDZIAŁ 2

Nawiązanie i rozwiązanie
stosunku służbowego

Art. 5

Stosunek służbowy z nauczycielem nawiązuje się:

- 1) na podstawie umowy o pracę,
- 2) na podstawie mianowania.

Art. 6

1. Stanowiska nauczycielskie może zajmować osoba, która:

- 1) jest obywatelem polskim,
- 2) posiada wymagane kwalifikacje,
- 3) posiada pełną zdolność do czynności prawnych,
- 4) korzysta z praw publicznych,
- 5) ma stan zdrowia pozwalający na wykonywanie pracy nauczycielskiej,
- 6) nie była karana za przestępstwo popełnione z winy umyślnej i przeciwko której nie toczy się postępowanie karne lub o ubezwłasnowolnienie.

2. Na stanowisku nauczycielskim może również być zatrudniona na podstawie umowy o pracę osoba nie będąca obywatelem polskim, jeżeli spełnia warunki określone w ust. 1 pkt. 2—6 oraz uzyskała zgodę organu prowadzącego szkołę, w której ma być zatrudniona.

3. Do nawiązania stosunku służbowego wymagane jest zezwolenie Ministra Edukacji Narodowej, jeżeli kandydat:

- 1) ukończył 40 lat życia i przedtem nie pracował jako nauczyciel,
- 2) był karany za przestępstwo inne, niż wymienione w ust. 1 pkt. 6 lub wydany z państwowej służby cywilnej (lub: z pracy w urzędzie państwowym).

Art. 7

1. Kwalifikacje do nauczania w szkołach posiadają osoby:

- 1) legitymujące się dyplomem ukończenia studiów wyższych magisterskich na kierunku zgodnym (lub zbliżonym) z nauczaniem przedmiotem (rodzajem prowadzonych zajęć) i odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym,
- 2) legitymujące się dyplomem ukończenia co najmniej wyższych studiów zawodowych na kierunku zgodnym (lub zbliżonym) z nauczaniem przedmiotem (rodzajem prowadzonych zajęć) i przygotowaniem pedagogicznym oraz absolwenci kolegów nauczycielskich o specjalnościach odpowiadających nauczaniem przedmiotom (rodzajom prowadzonych zajęć).

2. Szczegółowe kwalifikacje do nauczania określonych przedmiotów (prowadzenia zajęć) wypadki kiedy można zatrudnić nauczyciela nie posiadającego wykształcenia, o którym mowa w ust. 1 oraz zasady i tryb ustalania kierunków zbliżonych do kierunków studiów zgodnych z nauczaniem przez nauczyciela przedmiotem określa Minister Edukacji Narodowej, a w odniesieniu do nauczycieli przedmiotów artystycznych w szkołach artystycznych — Minister Kultury i Sztuki, w drodze rozporządzenia.

3. Minister Kultury i Sztuki może określić szkoły i inne placówki kształcenia artystycznego, w których nauczać mogą osoby mające ukończoną szkołę artystyczną II stopnia w zakresie kierunku odpowiadającego nauczaniem przedmiotom.

Art. 8

Nauczyciele religii poza warunkami wymienionymi w art. 7 powinni posiadać skierowanie:

- 1) w przypadku Kościoła Katolickiego — właściwego biskupa diecezjalnego,
- 2) w przypadku innych wyznań — właściwych biskupów lub zwierzchników kościołów albo związków wyznaniowych.

Art. 9

1. W zakresie nie uregulowanym odmiennie w ustawie, do zawierania, zmian, rozwiązywania umów o pracę oraz odpowiedzialności służbowej nauczycieli zatrudnionych na podstawie umowy o pracę stosuje się przepisy kodeksu pracy, z tym, że umowa o pracę może być rozwiązana za wypowiedzeniem tylko z końcem roku szkolnego z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia, chyba że rozwiązanie stosunku służbowego następuje z winy nauczyciela lub z przyczyn uzasadniających rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia.

2. Umowa, o której mowa w ust. 1, może być również rozwiązana, jeżeli wskutek zmian organizacyjnych polegających w szczególności na całkowitej lub częściowej likwidacji szkoły, jej przekształceniu, zmianach planu nauczania lub zwiększeniu obowiązującego wymiaru zajęć, nie ma możliwości dalszego zatrudnienia nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć. W takim przypadku umowa o pracę może być rozwiązana w każdym czasie, bez wypowiedzenia, z obowiązkiem wypłacenia nauczycielowi odprawy w sześciokrotnej wysokości ostatnio pobieranego wynagrodzenia zasadniczego.

Art. 10

1. Z osobami podejmującymi po raz pierwszy zatrudnienie w szkole zawiera się umowę o pracę na okres jednego roku w celu odbycia stażu pracy na stanowisku nauczyciela-stażysty.

2. Równocześnie z zawarciem umowy o pracę, o której mowa w ust. 1, dyrektor szkoły wyznacza stażystę patrona spośród nauczycieli dyplomowanych zatrudnionych w szkole, powierzając mu kierowanie pracą zawodową stażysty. W uzasadnionych przypadkach dyrektor szkoły może wyznaczyć patrona spośród innych nauczycieli zatrudnionych w tej szkole.

3. Okres odbywania stażu pracy może być przedłużony do dwóch lat na wniosek nauczyciela-stażysty lub dyrektora szkoły.

4. Przedłużenie okresu odbywania stażu pracy na wniosek nauczyciela-stażysty jest niedopuszczalne, jeżeli w okresie pierwszego roku pracy uzyskał ocenę niedostateczną.

5. W okresie odbywania stażu pracy nauczyciel — stażysta powinien być oceniony.

6. Minister Edukacji Narodowej określa szczegółowe zasady i tryb odbywania przez nauczycieli stażu pracy.

Art. 11

Nauczyciel, który odbył staż pracy i uzyskał ocenę pozytywną może być zatrudniony na podstawie umowy o pracę na okres trzech lat na

stanowisku nauczyciela kontraktowego, a następnie po uzyskaniu co najmniej dobrej oceny pracy za ten okres — na czas nieokreślony na stanowiskach wymienionych w art. 12 ust. 1 pkt. 3 i 4.

Art. 12

1. Stanowiskami nauczycielskimi są stanowiska:

- 1) nauczyciela-stażysty
- 2) nauczyciela kontraktowego
- 3) nauczyciela
- 4) starszego nauczyciela
- 5) nauczyciela dyplomowanego

2. Minister Edukacji Narodowej, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe warunki wymagane do zajmowania poszczególnych stanowisk, o których mowa w ust. 1.

Art. 13

1. Umowy o pracę z nauczycielami nawiązuje i rozwiązuje dyrektor szkoły.

2. Zatrudnienie nauczyciela nie posiadającego wykształcenia wymienionego w art. 7, wymaga zgody organu sprawującego nadzór pedagogiczny i może nastąpić tylko na okres nie dłuższy niż jeden rok.

Art. 14

1. Nauczycielowi posiadającemu co najmniej 8-letni nieprzerwany staż pracy w szkole publicznej lub niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej oraz spełniającemu wymogi określone w przepisach wydanych na podstawie art. 12 ust. 2 może być nadany tytuł nauczyciela dyplomowanego.

2. Tytuł nauczyciela dyplomowanego nadaje organ sprawujący nadzór pedagogiczny nad szkołą, na wniosek nauczyciela albo dyrektora szkoły.

3. Tytuł, o którym mowa w ustępach poprzedzających, nadaje się na podstawie opinii dyrektora szkoły oraz opinii komisji kwalifikacyjnej powołanej przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny nad szkołą, w której nauczyciel jest zatrudniony.

4. Minister Edukacji Narodowej, w drodze rozporządzenia, określi szczegółowy tryb postępowania w sprawach nadawania tytułu nauczyciela dyplomowanego, a także wypadki, w których tytuł nauczyciela dyplomowanego może być nadany nauczycielowi posiadającemu staż pracy krótszy, niż określony w ust. 1, jednakże nie krótszy niż 5 lat

Art. 15

Z nauczycielem dyplomowanym, stosunek pracy nawiązuje się na podstawie mianowania z pierwszym dniem miesiąca następującego bezpośrednio po uzyskaniu tytułu nauczyciela dyplomowanego. Mianowania dokonuje dyrektor szkoły.

Art. 16

1. Do stażu pracy nauczyciela, o którym mowa w art. 14 ust. 1 i 4 nie wlicza się okresów przerwy w pracy z powodu choroby lub urlopów innych niż wypoczynkowy, trwających łącznie dłużej niż 12 miesięcy.

2. Do stażu pracy, o którym mowa w art. 14 ust. 1 i 4 wlicza się okresy pracy w urzędach organów sprawujących nadzór pedagogiczny na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych.

Art. 17

Z nauczycielami zatrudnionymi w niepełnym wymiarze godzin lub w zastępstwie nieobecnego nauczyciela zawiera się umowę o pracę na czas nie dłuższy niż 1 rok.

Art. 18

Akt mianowania i umowa o pracę powinny w szczególności określać:

- 1) stanowisko, nauczany przedmiot (wykonywane zajęcie), tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych oraz miejsce pracy,
- 2) termin rozpoczęcia pracy,
- 3) wynagrodzenie lub zasady jego ustalania.

Art. 19

1. Stosunek służbowy z nauczycielem mianowanym rozwiązuje się:

- 1) na mocy porozumienia stron,
- 2) z końcem roku szkolnego za wypowiedzeniem złożonym przez nauczyciela z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia,

- 3) z powodu niewywiązywania się z obowiązków służbowych, za trzymiesięcznym wypowiedzeniem, po otrzymaniu przez nauczyciela niedostatecznej oceny pracy ustalonej w trybie określonym na podstawie art. 26,
- 4) w razie czasowej niezdolności nauczyciela do pracy spowodowanej jego chorobą, jeżeli okres tej choroby przekracza 1 rok; w uzasadnionych wypadkach — po stwierdzeniu przez komisję lekarską poprawy stanu zdrowia i możliwości powrotu do pracy, okres ten może być przedłużony ponad 1 rok, nie dłużej jednak niż do 2 lat, łącznie z urlopem dla poratowania zdrowia,
- 5) w razie orzeczenia przez komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia trwałej niezdolności do pracy w pełnym wymiarze zajęć na zajmowanym stanowisku.
- 6) w razie nieusprawiedliwionego niezgłoszenia się nauczyciela na badanie przez komisję wymienioną w pkt 5.
2. Rozwiązywanie stosunku służbowego z przyczyn określonych w ust. 1 pkt. 4-6 następuje bez wypowiedzenia.
3. Skierowanie nauczyciela mianowanego przez dyrektora szkoły na badanie przez komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia może nastąpić w każdym czasie na wniosek nauczyciela lub z urzędu.
4. Nauczycielowi mianowanemu, z którym rozwiązano stosunek służbowy z przyczyny określonej w ust. 1 pkt 5 przysługuje odprawa w wysokości jednomiesięcznego ostatnio pobieranego wynagrodzenia zasadniczego za każdy rok pracy nauczycielskiej, nie przekraczająca jednak sześciomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.
5. Stosunek służbowy z nauczycielem mianowanym wygasa z mocy prawa:
- 1) w razie stwierdzenia, że mianowanie nastąpiło na podstawie fałszywych lub nieważnych dokumentów,
- 2) w razie porzucenia pracy,
- 3) w razie prawomocnego ukarania karą dyscyplinarną zwolnienia z pracy lub wydalenia z zawodu nauczycielskiego,
- 4) w razie prawomocnego skazania na karę utraty praw publicznych lub zakazu wykonywania zawodu nauczyciela albo na karę pozbawienia wolności,
- 5) jeżeli nauczyciel nie usprawiedliwi w ciągu 7 dni od daty doręczenia mu mianowania — nieprzystąpienia do pracy.
6. W wypadku, gdy zachodzą zmiany organizacyjne wymienione w art. 9 ust. 2, a nauczyciel mianowany nie wyrazi zgody na przeniesienie na inne stanowisko w tej samej szkole lub do innej szkoły w tej samej lub innej miejscowości albo brak jest możliwości takiego przeniesienia, stosunek służbowy z nauczycielem może być rozwiązany w każdym czasie bez wypowiedzenia z obowiązkiem wypłacenia nauczycielowi odprawy w sześciokrotnej wysokości ostatnio pobieranego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.
7. Organem właściwym do rozwiązania lub stwierdzenia wygaśnięcia stosunku służbowego z nauczycielem mianowanym jest dyrektor szkoły.

Art. 20

1. Nauczyciel mianowany może być przeniesiony na własną prośbę lub z urzędu za jego zgodą, na inne stanowisko w tej samej lub innej szkole, w tej samej lub innej miejscowości, na takie samo lub inne stanowisko, pod warunkiem posiadania wymaganych kwalifikacji.
2. Przeniesienie nauczyciela z urzędu w trybie określonym w ust. 1 do innej miejscowości może nastąpić pod warunkiem zapewnienia nauczycielowi w nowym miejscu pracy mieszkania odpowiedniego do jego stanu rodzinnego oraz wypłacenia, oprócz zwrotu kosztów przeniesienia według zasad określonych dla urzędników państwowych, zasiłku osiedleniowego w dwukrotnej wysokości ostatnio pobieranego miesięcznego wynagrodzenia.

Art. 21

Przeniesienia nauczyciela dokonuje organ prowadzący szkołę, w której nauczyciel jest zatrudniony, po porozumieniu się z dyrektorem tej szkoły oraz z dyrektorem szkoły, do której nauczyciel ma być przeniesiony.

Art. 22

Nauczycielowi zmieniającemu miejsce zamieszkania w związku z przeniesieniem, przysługuje prawo do zwolnienia od pracy na okres nie dłuższy niż 5 dni roboczych

Art. 23

1. Nauczyciel zatrudniony na podstawie umowy o pracę lub mianowania może być zobowiązany, za jego zgodą, do pracy w innej szkole na tym samym stanowisku lub w tej samej szkole na innym stanowisku w celu uzupełnienia obowiązującego wymiaru zajęć dydaktycznych (wychowawczych) w wymiarze nie większym niż połowa tego wymiaru

2. W przypadku zobowiązania nauczyciela do pracy w innej szkole przez organ prowadzący szkołę — wymagana jest zgoda dyrektora szkoły, w której nauczyciel ma uzupełniać obowiązujący go wymiar zajęć.
3. W przypadku, gdy nauczyciel nie wyrazi zgody na uzupełnianie wymiaru zajęć w sposób określony w ust. 1 albo gdy nie ma możliwości uzupełnienia wymiaru zajęć w przypadkach, o których mowa w ust. 1 — nauczyciel mianowany zachowuje wynagrodzenie w wysokości proporcjonalnej do realizowanego wymiaru, a nauczycielowi zatrudnionemu na podstawie umowy o pracę dokonuje się zmiany warunków pracy i płacy — na zasadach określonych w kodeksie pracy.

ROZDZIAŁ 3

Ocena pracy

Art. 24

1. Praca nauczyciela zatrudnionego na podstawie umowy o pracę podlega obowiązkowej ocenie.
2. Oceny pracy nauczyciela mianowanego dokonuje się wyłącznie na wniosek zainteresowanego nauczyciela lub z inicjatywy organu sprawującego nadzór pedagogiczny
3. Oceny pracy nauczyciela zatrudnionego na podstawie umowy o pracę dokonuje dyrektor szkoły, a nauczyciela mianowanego organ sprawujący nadzór pedagogiczny nad szkołą. Oceny pracy dyrektora szkoły dokonuje organ sprawujący nadzór pedagogiczny nad szkołą w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę.

Art. 25

1. Ustala się następujące stopnie oceny pracy nauczyciela: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny; każda ocena wymaga uzasadnienia.
2. Nauczycielowi przysługuje odwołanie od oceny, która jego zdaniem jest nieobiektywna.
3. Niedostateczna ocena pracy nauczyciela stanowi podstawę do rozwiązania stosunku pracy z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia.
4. W razie wniesienia przez nauczyciela odwołania od niedostatecznej oceny uzasadniającej rozwiązanie stosunku pracy, rozwiązanie stosunku pracy nie może nastąpić przed rozstrzygnięciem tego odwołania. Rozstrzygnięcie to powinno nastąpić w ciągu 30 dni; do okresu tego nie wlicza się ferii szkolnych.

Art. 26

Minister Edukacji Narodowej, a w odniesieniu do nauczycieli przedmiotów artystycznych w szkołach artystycznych — Minister Kultury i Sztuki, określa w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady i tryb dokonywania oceny pracy nauczyciela, tryb odwołańcy od oceny oraz zasady prowadzenia stosownej dokumentacji oceniania.

ROZDZIAŁ 4

Obowiązki i prawa nauczyciela

Art. 27

1. Nauczyciel jest obowiązany kształcić i wychowywać młodzież w umiłowaniu Ojczyzny, poszanowaniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zasad tolerancji, wolności sumienia i szacunku dla pracy; dążyć do harmonijnego rozwoju osobowości ucznia i własnej; pełnić obowiązki swojego zawodu sumiennie i bezstronnie oraz dbać według najlepszej woli i wiedzy o dobro publiczne, szczególnie w zakresie wychowania i nauczania powierzonych sobie dzieci i młodzieży.
2. Nauczyciel winien zarówno przy wykonywaniu obowiązków służbowych, jak i poza służbą nauczycielską postępować zgodnie z prawem i normami etycznymi oraz kierować się zawsze względami lojalności wobec Państwa i szczególnymi obowiązkami, jakie wynikają z pełnienia służby publicznej.
3. Nauczyciel winien utrzymywać stałą łączność z rodzicami uczniów swojej szkoły bez względu na ich wyznanie, narodowość, pozycję społeczną i materialną.
4. Nauczyciel jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystkie sprawy, o których powziął wiadomość przy wykonywaniu obowiązków służbowych, objęte tajemnicą służbową lub państwową lub gdy utrzymania ich w tajemnicy wymaga dobro publiczne, inne względy służbowe albo interes uczniów i ich rodziców

Art. 28

1. Nauczyciel obowiązany jest do wykonywania poleceń służbowych przełożonych
2. Jeżeli w przekonaniu nauczyciela polecenie jest niezgodne z prawem, godzi w dobro publiczne — w szczególności w dobro dzieci i młodzieży — lub zawiera znamioną pomyłki, nauczyciel jest obowiązany poinformować o tym przełożonego i może zażądać potwierdzenia polecenia na piśmie
3. Nauczyciel nie może wykonać polecenia jeżeli prawdziłoby to do popełnienia przestępstwa lub wykroczenia.

Art. 29

Nauczyciel nie może podejmować czynności ani zajęć sprzecznych z obowiązkami służbowymi,

mogących naruszyć dobre imię zawodu nauczycielskiego albo mogących wywołać uzasadnione podejrzenie o stronnictwo lub interesowność.

Art. 30

Nauczyciele nie mają prawa do strajku.

Art. 31

Nauczyciel w realizacji programu nauczania ma prawo do swobody stosowania takich metod nauczania, wychowania i opieki, jakie uważa za najwłaściwsze spośród uznanych przez współczesne nauki pedagogiczne oraz do wyboru spośród dopuszczonych do użytku szkolnego programów i podręczników szkolnych.

Art. 32

1. Nauczyciel jest obowiązany do uczestniczenia w organizowanym przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny i placówki doskonalenia nauczycieli, doskonaleniu zawodowym nauczycieli w czasie nauki lub ferii szkolnych.
2. Organ, o którym mowa w ust. 1 lub dyrektor szkoły, mogą zobowiązać nauczyciela zatrudnionego na podstawie umowy o pracę nie częściej niż raz na 2 lata, a nauczyciela mianowanego nie częściej niż raz na 5 lat, do uczestniczenia we wskazanej formie doskonalenia zawodowego.

Art. 33

1. Nauczyciel jest obowiązany do dostosowania metod i organizacji nauczania, wychowania i opieki do możliwości psychofizycznych uczniów, reagowania na przejawy zjawisk patologicznych w rodzinie i środowisku ucznia, naruszania praw dziecka oraz do współpracy w tym zakresie z właściwymi organami i instytucjami.
2. Nauczyciel powinien powiadamiać rodziców o istotnych decyzjach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, które mają być podjęte wobec ich dzieci oraz wysłuchać opinii rodziców

ROZDZIAŁ 5

Warunki pracy i wynagrodzenie

Art. 34

1. Organ prowadzący szkołę jest obowiązany zapewnić podstawowe warunki do realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych szkoły.
2. Nauczycielowi przysługuje wyposażenie jego stanowiska pracy, umożliwiające realizację wybranego przez niego programu nauczania.
3. Minister Edukacji Narodowej, a w odniesieniu do szkół artystycznych — Minister Kultury i Sztuki, określa podstawowe warunki niezbędne do realizacji przez szkołę i nauczycieli zadań i programów, o których mowa w ust. 1 i 2.

Art. 35

Nauczycielowi przysługuje w czasie wykonywania czynności służbowych ochrona prawna przewidziana dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 36

1. Czas pracy nauczyciela nie może przekraczać średnio 40 godzin tygodniowo. Nauczyciela obowiązuje pięciodniowy tydzień pracy, z tym że nauczyciel dokształcający się za zgodą dyrektora szkoły może realizować obowiązujący go tygodniowy wymiar godzin zajęć oraz inne zadania wymienione w ust. 2 w ciągu 4 dni w tygodniu.
2. W ramach czasu pracy, o którym mowa w ust. 1 nauczyciel jest obowiązany:
- 1) prowadzić zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze bezpośrednio z uczniami, w wymiarze określonym w art. 37,
- 2) wykonywać inne czynności wynikające z zadań statutowych szkoły wymienione w art. 39,
- 3) przygotowywać się do zajęć oraz wykonywać inne czynności związane z samokształceniem i doskonaleniem zawodowym.
3. Czas pracy nauczycieli, którym powierzono funkcje kierownicze w szkole, jest określony wymiarem ich zadań dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych oraz wynikających z pełnienia funkcji kierowniczej

Art. 37

1. Z zastrzeżeniem art. 83, tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami — dla nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze ustala się według następujących norm
- 1) w przedszkolach specjalnych - 20 godzin tygodniowo
- 2) w pozostałych przedszkolach - 27 godzin tygodniowo z tym, że nauczyciele prowadzący zajęcia z grupami dzieci sześciolletnich — 25 godzin tygodniowo
- 3) w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych specjalnych — 20 godzin tygodniowo

- 4) w szkołach, w których zajęcia prowadzone są dwujęzycznie — 20 godzin tygodniowo
- 5) w pozostałych szkołach podstawowych i ponadpodstawowych — 22 godziny tygodniowo z tym, że:
- a) nauczyciele nauczania początkowego, języka polskiego, matematyki i języków obcych — 20 godzin tygodniowo
- b) nauczyciele praktycznej nauki zawodu — 25 godzin tygodniowo
- 6) w szkołach przy przedstawicielstwach polskich za granicą — 26 godzin tygodniowo
- 7) w zakładach kształcenia nauczycieli — 16 godzin tygodniowo z tym, że: nauczyciele przedmiotów wykładowych w językach obcych w nauczycielskich kolegiach języków obcych — 13 godzin tygodniowo
- 8) w placówkach oświatowo-wychowawczych — 33 godziny tygodniowo
- 9) w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych — 28 godzin tygodniowo
- 10) w bibliotekach szkolnych — 33 godziny tygodniowo

2. Tygodniowy, obowiązkowy wymiar godzin zajęć nauczycieli szkół nie wymienionych w ust. 1, określa w drodze rozporządzenia Minister Edukacji Narodowej.

3. Minister Edukacji Narodowej określa również zasady zmniejszania wymiaru zajęć nauczycielom ze względu na:

- a) sprawowanie funkcji kierowniczych w szkole,
- b) wykonywanie prac zleconych przez organ prowadzący szkołę albo organ sprawujący nadzór pedagogiczny,
- c) inne szczególne wypadki.

Art. 38

1. Nauczyciel, który zgodnie z realizowanym w szkole planem nauczania, w pewnych okresach danego roku szkolnego prowadzi zajęcia w wymiarze niższym, niż obowiązujący go tygodniowy wymiar określony w art. 37, obowiązany jest brakującą do tego wymiaru liczbę godzin zajęć uzupełnić odpowiednio w innych okresach roku szkolnego, realizując wówczas zwiększony tygodniowy wymiar zajęć; wymiar ten nie może być jednak zwiększony o więcej, niż 4 godziny tygodniowo.
2. Praca wykonywana według tak ustalonego rozkładu zajęć nie jest pracą w godzinach ponadwymiarowych i powinna być zaplanowana w arkuszu organizacyjnym szkoły

Art. 39

1. Poza obowiązkowym wymiarem zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, nauczyciel obowiązany jest w ramach czasu pracy i przysługującego mu wynagrodzenia zasadniczego wykonywać inne zajęcia i czynności wynikające z realizacji zadań statutowych szkoły, w czasie których nauczyciel pozostaje w dyspozycji szkoły lub placówki, ucznia lub wychowanka. Są to w szczególności:
- 1) pełnienie obowiązków wychowawcy klasy (oddziału, grupy),
- 2) sprawowanie opieki nad realizacją indywidualnego toku lub programu nauczania
- 3) prowadzenie zajęć ułatwiających absolwentom szkoły wybór dalszego kierunku kształcenia lub zawodu,
- 4) udzielanie pomocy w przewyciężaniu niepowodzeń szkolnych uczniów,
- 5) pomoc w rozwijaniu szczególnych uzdolnień i zainteresowań uczniów, w szczególności pomoc w przygotowywaniu się do udziału w konkursach, turniejach lub olimpiadach przedmiotowych,
- 6) realizacja innych zajęć pedagogicznych prowadzonych przez nauczyciela szkoły zaocznej z uczniami, w formach przez niego obranych i udokumentowanych,
- 7) kierowanie i ocena prac dyplomowych z przygotowania zawodowego,
- 8) organizowanie i przygotowywanie przez nauczycieli praktycznej nauki zawodu, stanowisk pracy niezbędnych dla prawidłowej realizacji zadań produkcyjnych i zajęć praktycznych,
- 9) przygotowywanie warsztatu pracy nauczyciela w tym ćwiczeń laboratoryjnych przez nauczycieli przedmiotów wymagających prowadzenia takich ćwiczeń a także przygotowywanie pomocy dydaktycznych przez nauczycieli przedszkoli i nauczania początkowego,
- 10) prowadzenie konsultacji indywidualnych i zbiorowych mających na celu
- a) pomoc w przygotowaniu do egzaminów,
- b) pomoc w przygotowaniu się uczniów do zajęć, szczególnie w klasach młodszych wiejskich szkół podstawowych (gdy wymagają tego warunkowania środowiska)
- 11) prowadzenie lub udział w egzaminach klasyfikacyjnych, sprawdzających i wstępnych do szkół ponadpodstawowych

- 12) analiza i ocena prac pisemnych z wyjątkiem analizy i oceny prac pisemnych w szkołach zaocznych,
 - 13) spotkania z rodzicami (opiekunami) uczniów (wychowanków),
 - 14) sprawowanie opieki nad uczniami przebywającymi w szkole podczas zajęć nadobowiązkowych i pozalekcyjnych, zajęć poza terenem szkoły w czasie wycieczek, imprez kulturalnych, zajęć rekreacyjnych i sportowych, olimpiad i konkursów przedmiotowych,
 - 15) sprawowanie opieki nad uczniami niepełnosprawnymi, w szczególności zakwalifikowanymi do kształcenia specjalnego uczęszczającymi do szkół podstawowych i ponadpodstawowych,
 - 16) opieka nad samorządem lub inną organizacją uczniowską,
 - 17) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym w zakresie realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych,
 - 18) udział w pracach zespołów lub komisjach rady pedagogicznej oraz współpraca z radą szkoły lub instytucją wspomagającą szkołę,
 - 19) prowadzenie dokumentacji szkolnej,
 - 20) indywidualne, wynikające z doraźnych potrzeb, kontakty z rodzicami, także w środowisku uczniów,
 - 21) inne zajęcia lub czynności, określone przez radę pedagogiczną, wynikające ze specyfiki szkoły (placówki), szczególnie w odniesieniu do placówek opiekuńczo-wychowawczych, resocjalizacyjnych i placówek poradnictwa.
2. Kryteria porównywalności poszczególnych zajęć i czynności, o których mowa w ust. 1 — w celu równomiernego obciążenia nimi nauczycieli — ustala rada pedagogiczna.
3. Przydziału zajęć i czynności spośród wymienionych w ust. 1, dokonuje dyrektor szkoły, uwzględniając kryteria, o których mowa w ust. 2 i postanowienia art. 36 ust. 1 — po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej.
4. Dyrektor szkoły może zwolnić nauczyciela doksztalcającego się z całości lub części zadań, o których mowa w ust. 1.
5. Nauczyciel zatrudniony w niepełnym wymiarze realizuje zajęcia i czynności, o których mowa w ust. 1, w wymiarze proporcjonalnym do wymiaru zatrudnienia.

Art. 40

1. Jeżeli w szkole jest zatrudnionych kilku nauczycieli jednego przedmiotu lub przedmiotów pokrewnych, jednemu z nauczycieli będącemu nauczycielem mianowanym może być powierzona funkcja nauczyciela głównego przedmiotu (przedmiotów). Funkcję nauczyciela głównego powierza organ sprawujący nadzór pedagogiczny nad szkołą na wniosek dyrektora szkoły.
2. Do zadań nauczyciela głównego należą:
- 1) koordynowanie nauczania określonego przedmiotu i przedmiotów pokrewnych w szkole,
 - 2) prowadzenie doradztwa dla nauczycieli przedmiotów wymienionych w pkt. 1 oraz organizowanie ich doksztalcenia i doskonalenia,
 - 3) udział w ustalaniu oceny pracy nauczycieli wymienionych w pkt. 2.

Art. 41

1. Obowiązkowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze, prowadzącego zajęcia z przedmiotów o różnym wymiarze godzin lub różnym rodzaju zajęć, ustala się proporcjonalnie do tygodniowych obowiązkowych wymiarów zajęć dla poszczególnych przedmiotów lub rodzajów zajęć.
2. Dla nauczyciela realizującego zajęcia w szkole dziennej i w szkole zaocznej obowiązkowy wymiar zajęć ustala się według wymiaru obowiązującego w tej szkole, w której liczba realizowanych zajęć przekracza 0,5 wymiaru, a w przypadku, gdy wymiar w każdej szkole wynosi co najmniej 0,5 — według wymiaru wskazanego przez nauczyciela.

Art. 42

1. W szczególnie uzasadnionych przypadkach podyktowanych wyłącznie koniecznością zapewnienia realizacji planów nauczania lub realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych, dyrektor szkoły (placówki) może zobowiązać nauczyciela do pracy w godzinach ponadwymiarowych — w wymiarze nie przekraczającym 4 godzin tygodniowo.
2. Przez godzinę ponadwymiarową rozumie się przydzieloną nauczycielowi godzinę zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych powyżej obowiązującego (ustalonego dla nauczyciela) tygodniowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych.
3. Realizacja przez nauczyciela godzin ponadwymiarowych nie zwalnia go od realizacji zadań i zajęć, o których mowa w art. 39.
4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, podyktowanych warunkami organizacyjnymi szkoły (placówki, zakładu kształcenia nauczycieli) organ prowadzący szkołę może w uzgodnieniu z organem sprawującym nadzór

pedagogiczny całkowicie zwolnić dyrektora szkoły od obowiązków realizowania zajęć dydaktyczno-wychowawczych bezpośrednio z uczniami (dziećmi) i młodzieżą na okres nie dłuższy niż 1 rok szkolny.

Art. 43

1. Obniżenie wymiaru zajęć nie może spowodować zmniejszenia wynagrodzenia, ani ograniczenia innych uprawnień nauczyciela.
2. Nauczyciel korzystający z obniżonego wymiaru zajęć nie może realizować godzin ponadwymiarowych.

Art. 44

1. Wynagrodzenie nauczyciela składa się z wynagrodzenia zasadniczego oraz dodatków.
2. Wynagrodzenie zasadnicze nauczyciela uzależnione jest od zajmowanego stanowiska, poziomu wykształcenia, realizowanego wymiaru zajęć, a dodatki od stażu pracy, wykonywanej funkcji, osiąganych wyników i warunków pracy.

Art. 45

Dodatek funkcyjny przysługuje:

- 1) nauczycielom, którym powierzono funkcje kierownicze w szkole,
- 2) nauczycielom, którym powierzono funkcję patrona nauczyciela-stażysty,
- 3) nauczycielom konsultantom i doradcom metodycznym,
- 4) nauczycielom, którym powierzono obowiązki kierownicze w zastępstwie, w tych przypadkach prawo do dodatku powstaje od pierwszego dnia miesiąca po upływie jednomiesięcznego okresu pełnienia tych obowiązków i wygasa z pierwszym dniem miesiąca następującego po zaprzestaniu pełnienia tych obowiązków.
- 5) nauczycielom, którym powierzono funkcję nauczyciela głównego.

Art. 46

1. Nauczycielom przysługuje dodatek za staż pracy w wysokości 1% wynagrodzenia zasadniczego za każdy rok pracy, wypłacany w okresach miesięcznych, poczynając od czwartego roku pracy, z tym, że dodatek ten nie może przekroczyć 20% wynagrodzenia zasadniczego.
2. Do stażu pracy nie wlicza się okresów zatrudnienia w tych zakładach pracy, w których stosunek pracy wygaśł lub został rozwiązany:

- 1) wskutek porzucenia pracy przez pracownika,
- 2) przez zakład pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika.

Art. 47

1. Nauczycielom pracującym w warunkach szkodliwych dla zdrowia przysługują z tego tytułu dodatki, o których mowa w ust. 2.
2. Wykaz prac wykonywanych w warunkach szkodliwych dla zdrowia z oznaczeniem stopnia ich szkodliwości, stanowiących podstawę do przyznania z tego tytułu dodatku oraz szczegółowe zasady jego wypłacania określa Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z ministrami: Edukacji Narodowej oraz Pracy i Polityki Socjalnej.

Art. 48

1. Wysokość stawek wynagrodzenia zasadniczego i dodatków oraz szczegółowe zasady zaszerzegowania i przyznawania dodatków do wynagrodzenia określa Minister Edukacji Narodowej w porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej.
2. Minister Edukacji Narodowej może również określić inne dodatki, niż wymienione w art. 44 ust. 2 oraz art. 45-47, które mogą być przyznane nauczycielom ze względu na posiadane kwalifikacje specjalistyczne, osiągane wyniki w pracy i warunki pracy.

Art. 49

1. Środki na wynagrodzenia nauczycieli szkół publicznych w wysokości wynikającej z przepisów wydanych na podstawie art. 48, gwarantuje Skarb Państwa.
2. Osoby prawne i fizyczne prowadzące szkoły publiczne, na wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, otrzymują dotacje, a gminy subwencje, z budżetu Państwa, na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 50

1. Poczynając od 1996 r., średnie wynagrodzenie nauczycieli nie może być niższe od średniego wynagrodzenia urzędników państwowych zatrudnionych w urzędach terenowych organów rządowej administracji ogólnej.
2. Minister właściwy w sprawach administracji, w drodze obwieszczenia publikowanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, ogłasza wysokość średniego wynagrodzenia urzędników, o których mowa w ust. 1, w kwartale poprzedzającym.

Art. 51

Za wieloletnią pracę nauczyciel otrzymuje nagrody jubileuszowe w wysokości:

- 1) po 20 latach pracy — 75% wynagrodzenia miesięcznego,
- 2) po 25 latach pracy — 100% wynagrodzenia miesięcznego,
- 3) po 30 latach pracy — 150% wynagrodzenia miesięcznego,
- 4) po 35 latach pracy — 200% wynagrodzenia miesięcznego.

Art. 52

1. Tworzy się fundusz nagród dla nauczycieli za ich osiągnięcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze w wysokości 1% planowanej na dany rok kalendarzowy, rocznej kwoty wynagrodzeń osobowych nauczycieli.
2. Z funduszu, o którym mowa w ust. 1, pozostaje:
- 1) 80% — w dyspozycji organów prowadzących szkoły i dyrektorów szkół,
 - 2) 20% — w dyspozycji Ministra Edukacji Narodowej i kuratorów oświaty.
3. Wysokość części funduszu nagród, o której mowa w ust. 2 pkt. 2, ustala się biorąc za podstawę wydatki poniesione na wynagrodzenia osobowe nauczycieli w I kwartale roku poprzedniego oraz założony współczynnik wzrostu tych wydatków.
4. Podziału funduszu:
- 1) o którym mowa w ust. 2 pkt. 1 — dokonują organy prowadzące szkoły
 - 2) o którym mowa w ust. 2 pkt. 2 — dokonuje Minister Edukacji Narodowej.
5. Minister Edukacji Narodowej określa zasady przyznawania nagród Ministra i Kuratora Oświaty.

Art. 53

1. Dla nauczycieli tworzy się fundusze socjalny i mieszkaniowy w wysokości i na zasadach określonych odrębnymi przepisami.

Art. 54

1. Tworzy się fundusz doskonalenia nauczycieli w wysokości 2% planowanej na dany rok kalendarzowy, rocznej kwoty wynagrodzeń osobowych nauczycieli.
2. Środki funduszu, o którym mowa w ust. 1, przeznacza się na pokrycie kosztów odpłatnego doksztalcenia i doskonalenia nauczycieli.
3. Środki funduszu, o którym mowa w ust. 1, pozostają w dyspozycji dyrektora szkoły.
4. Szczegółowe zasady wydatkowania środków funduszu doskonalenia nauczycieli określa Minister Edukacji Narodowej.

Art. 55

1. Nauczycielom i innym osobom, za szczególne osiągnięcia dla edukacji narodowej może być nadawany „Medal Komisji Edukacji Narodowej”.
2. „Medal Komisji Edukacji Narodowej” nadaje Minister Edukacji Narodowej.
3. Minister Edukacji Narodowej określa szczegółowe zasady nadawania „Medalu Komisji Edukacji Narodowej” oraz jego wzór.

ROZDZIAŁ 6

Uprawnienia socjalne i urlopy

Art. 56

1. Nauczyciel zatrudniony na terenie wsi lub w mieście liczącym do 5 tysięcy mieszkańców ma prawo do mieszkania w miejscu pracy według norm zaludnienia nie niższych od obowiązujących i przeciętnego standardu mieszkań dla danej miejscowości.
2. Obowiązek realizacji uprawnień nauczyciela, o którym mowa w ust. 1, należy do gminy, na której terenie nauczyciel jest zatrudniony. Obowiązek powyższy nie dotyczy przypadków, gdy nauczyciel posiada mieszkanie w miejscu pracy lub w miejscowości, z której możliwy jest codzienny dojazd do pracy.

Art. 57

Nauczycielowi zatrudnionemu na terenie wsi przysługuje prawo otrzymania do nieodpłatnego użytkowania działki gruntu o powierzchni nie większej niż 0,25 ha.

Art. 58

1. Mieszkania w budynkach szkolnych i użytkowanych przez szkołę mogą być zajmowane tylko przez nauczycieli lub innych pracowników zatrudnionych w szkołach.
2. Nauczyciel po przejściu na emeryturę lub rentę zachowuje prawo do zajmowania dotychczasowego mieszkania; nauczyciel może być jednak zobowiązany do opróżnienia tego mieszkania pod warunkiem zapewnienia mu mieszkania zamiennego o równorzędnym standardzie.

Art. 59

1. Nauczycielom zatrudnionym w szkole, w której organizacja pracy przewiduje ferie letnie i zimowe, przysługuje urlop wypoczynkowy w wymiarze odpowiadającym okresowi ferii i w czasie ich trwania, z zastrzeżeniem art. 60 ust. 1 i 2.

2. Nauczycielom zatrudnionym w szkołach, w których nie są przewidziane ferie szkolne przysługuje prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze 6 tygodni w roku szkolnym, w czasie ustalonym w planie urlopów.

3. Nauczycielom zakładów kształcenia nauczycieli przysługuje urlop wypoczynkowy w wymiarze 2 miesiące w okresie ferii.

4. Urlop wypoczynkowy dyrektora szkoły i innych nauczycieli, którym powierzono funkcje kierownicze w szkole, przypadający w czasie ferii letnich, kończy się na 10 dni przed początkiem następnego roku szkolnego.

5. Nauczyciele zatrudnieni na czas określony krótszy niż rok szkolny mają prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze odpowiadającym 1/12 wymiaru określonego w ust. 1-3 za każdy miesiąc pracy, z tym, że umowa o pracę z takim nauczycielem powinna obejmować także okres przysługującego nauczycielowi urlopu wypoczynkowego.

Art. 60

1. Nauczyciel, o którym mowa w art. 59 ust. 1 może być zobowiązany przez dyrektora do wykonywania w czasie ferii następujących czynności:

- 1) zastępowania dyrektora szkoły, w której nie ma wicedyrektora albo wicedyrektor nie może pełnić swej funkcji,
- 2) przeprowadzania egzaminów,
- 3) prac związanych z zakończeniem roku szkolnego i przygotowaniem nowego roku szkolnego lub zapewnienia opieki dzieciom w czasie ferii zimowych.

2. Czynności, wymienione w ust. 1, nie mogą zająć nauczycielowi więcej niż 15 dni w roku szkolnym.

3. Udział w doskonaleniu i zajęciach, o których mowa w art. 32, powinny być organizowane tylko w takich rozmiarach, które zapewnią każdemu nauczycielowi urlop w wymiarze co najmniej 8 tygodni w roku szkolnym.

4. W razie niewykorzystania urlopu wypoczynkowego w całości lub w części w okresie ferii szkolnych z powodu niezdolności do pracy wywołanej chorobą lub odosobnieniem w związku z chorobą zakaźną, urlopu macierzyńskiego, odbywania ćwiczeń wojskowych albo krótkotrwałego przeszkolenia wojskowego, nauczycielowi przysługuje urlop w ciągu roku szkolnego w wymiarze uzupełniającym do 8 tygodni.

5. W razie niewykorzystania przysługującego urlopu wypoczynkowego z powodu rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku służbowego, powołania do zasadniczej służby wojskowej albo do odbywania zastępczo obowiązku tej służby, do okresowej służby wojskowej lub do odbywania długotrwałego przeszkolenia wojskowego — nauczycielowi przysługuje ekwiwalent pieniężny za okres nie wykorzystanego urlopu, nie więcej jednak niż za 8 tygodni, o ile rozwiązanie stosunku pracy nie nastąpiło z przyczyn powodujących utratę prawa do urlopu wypoczynkowego.

Art. 61

Za czas urlopu wypoczynkowego nauczycielowi przysługuje wynagrodzenie, jakie by otrzymał, gdyby w tym czasie pracował, z tym, że za podstawę obliczania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe przyjmuje się przeciętną, miesięczną liczbę godzin ponadwymiarowych z okresu całego roku szkolnego, a jeżeli okres zatrudnienia był krótszy — z tego okresu.

Art. 62

1. Nauczyciel ma prawo do płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w wymiarze do jednego roku, po przepracowaniu co najmniej 10 lat (wariant: po przepracowaniu 5 lat) bezpośrednio przed udzieleniem urlopu, jeżeli zakład opieki zdrowotnej stwierdzi, że stan zdrowia nauczyciela wymaga powstrzymania się od pracy w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia.

2. Jeżeli jednak do nabycia praw emerytalnych brak jest mniej niż jeden rok, płatny urlop dla poratowania zdrowia nie może być udzielony na okres dłuższy niż do końca miesiąca kalendarzowego poprzedzającego miesiąc, w którym nauczyciel przechodzi na emeryturę.

3. Urlopu, o którym mowa w ust. 1, udziela dyrektor szkoły na podstawie orzeczenia zakładu opieki zdrowotnej.

4. W okresie urlopu dla poratowania zdrowia nauczycielowi przysługuje wynagrodzenie zasadnicze i dodatek stażowy.

5. Tryb i sposób postępowania zakładów służby zdrowia w sprawach, o których mowa w ust. 1, określa Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej.

Art. 63

1. Nauczyciel zatrudniony w pełnym wymiarze zajęć ma prawo do urlopu płatnego lub bezpłatnego dla dalszego kształcenia się, a także dla celów naukowych, artystycznych i oświatowych, a bezpłatnego również z innych ważnych przyczyn. Nauczyciel może również otrzymać inne świadczenia związane z kształceniem.
2. Urlopu i świadczeń, o których mowa w ust. 1, udziela nauczycielowi dyrektor szkoły.
3. Wymiar, zasady i tryb udzielania urlopów, oraz świadczeń o których mowa w ust. 1, określa w drodze rozporządzenia Minister Edukacji Narodowej.

ROZDZIAŁ 6

Dzień Edukacji Narodowej

Art. 64

W dniu 14 października każdego roku — w rocznicę utworzenia Komisji Edukacji Narodowej — obchodzony będzie Dzień Edukacji Narodowej. Dzień ten uznaje się za święto pracowników oświaty i jest dniem wolnym od zajęć lekcyjnych.

ROZDZIAŁ 7

Uprawnienia emerytalne

Art. 65

1. Nauczyciele oraz członkowie ich rodzin mają prawo do zabezpieczenia emerytalnego określonego w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, z uwzględnieniem przepisów niniejszej stawy.
2. Praca nauczycieli w szkołach i placówkach wymienionych w art. 1 jest pracą wykonywaną w szczególnym charakterze w rozumieniu odrębnych przepisów.

Art. 66

Nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym dwadzieścia lat zatrudnienia, o którym mowa w art. 65 ust. 2, a nauczyciele klas, szkół, placówek i zakładów specjalnych — dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym dwadzieścia lat zatrudnienia w szkolnictwie specjalnym, mogą — po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku służbowego — przejść na emerturę.

Art. 67

1. Podstawę wymiaru emerytury lub renty nauczyciela przechodzącego na emeryturę lub rentę inwalidzką ustala się na ogólnych zasadach określonych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin z tym, że do podstawy tej wlicza się również wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe, dodatki, świadczenia w naturze — jeżeli ze świadczeń tych nauczyciel nie korzysta po przejściu na emeryturę lub rentę oraz wszystkie nagrody uzyskane przez nauczyciela za osiągnięcia zawodowe w okresie, z którego wynagrodzenie stanowi podstawę wymiaru emerytury lub renty.
2. Nauczycielowi przechodzącemu na emeryturę lub rentę inwalidzką przysługuje jednocześnie odprawa w wysokości trzymiesięcznego, a powyżej 30 lat pracy w szkole sześciomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego ostatnio pobieranego w szkole będącej podstawowym miejscem jego pracy.
3. Przepisy ust. 2 nie dotyczą nauczycieli, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt. 5.

ROZDZIAŁ 8

Odpowiedzialność dyscyplinarna

Art. 68

1. Nauczyciele mianowani podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za uchybienie godności zawodu nauczyciela lub obowiązkom, o których mowa w art. 27-29, 32 i 33.
2. Postępowanie dyscyplinarne może być wdrożone niezależnie od innych rodzajów odpowiedzialności za ten sam czyn.
3. Za mniejszej wagi naruszenie obowiązków, o których mowa w ust. 1 oraz za uchybienia przeciwko porządkowi pracy, dyrektor szkoły może ukarać nauczyciela upomnieniem.
4. Na wniosek nauczyciela ukaranego upomnieniem przez dyrektora szkoły, sprawa jest rozpoznawana przez komisję dyscyplinarną, która może karę upomnienia utrzymać lub ją uchylić.

Art. 69

1. Karami dyscyplinarnymi są:
 - 1) nagana,
 - 2) zakaz zajmowania stanowisk kierowniczych w szkołach,
 - 3) zwolnienie z pracy,
 - 4) wydalenie z zawodu nauczycielskiego.
2. Karę określoną w ust. 1 pkt. 2 orzeka się na okres nie dłuższy niż pięć lat (wariant: na okres nie dłuższy niż 3 lata).

3. Wymierzenie kary określonej w ust. 1 pkt. 3 jest równoznaczne z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie trzech lat od ukarania.
4. Wymierzenie kary określonej w ust. 1 pkt. 4 jest równoznaczne z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim.
5. Odpis orzeczenia wraz z uzasadnieniem włącza się do akt osobowych nauczyciela.

Art. 70

1. W sprawach dyscyplinarnych nauczycieli orzekają w pierwszej instancji komisje dyscyplinarne przy kuratorach oświaty, dla nauczycieli wszystkich szkół na terenie województwa.
2. Drugą instancją w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli jest odwoławcza komisja dyscyplinarna przy Ministrze Edukacji Narodowej, a w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli szkół artystycznych — odwoławcza komisja dyscyplinarna przy Ministrze Kultury i Sztuki, powołane do rozpatrywania odwołań od orzeczeń komisji dyscyplinarnych wymienionych w ust. 1.
3. Komisje dyscyplinarne są niezawisłe w zakresie orzecznictwa dyscyplinarnego.
4. Komisje dyscyplinarne rozstrzygają samodzielnie wszelkie zagadnienia faktyczne i prawne i nie są związane rozstrzygnięciami innych organów, z wyjątkiem prawomocnego skazującego wyroku sądu.
5. Przewodniczącym składu orzekającego może być wyłącznie nauczyciel mianowany.

Art. 71

1. Organy, przy których zostały powołane komisje dyscyplinarne, wyznaczają dla każdej komisji rzeczników dyscyplinarnych i odpowiednią liczbę ich zastępców, z grona podległych sobie pracowników.
2. Rzecznik dyscyplinarny jest związany poleceniami organu, który go powołał; w szczególności wszczyna postępowanie na jego polecenie i informuje go o dokonanych ustaleniach.
3. Postanowienia o umorzeniu postępowania wyjaśniającego wydaje rzecznik dyscyplinarny, a zatwierdza organ, o którym mowa w ust. 2.

Art. 72

1. Postępowanie dyscyplinarne wszczyna komisja dyscyplinarna na wniosek rzecznika dyscyplinarnego.
2. Wymierzenie za ten sam czyn kary w postępowaniu karnym lub postępowaniu w sprawach o wykroczenia nie stanowi przeszkody do wszczęcia postępowania przed komisją dyscyplinarną.
3. Komisja dyscyplinarna wydaje orzeczenie po przeprowadzeniu rozprawy oraz po wysłuchaniu rzecznika dyscyplinarnego i obwinionego lub jego obrońcy.

Art. 73

1. Postępowanie dyscyplinarne nie może być wszczęte po upływie czterech miesięcy od dnia uzyskania przez właściwy organ, przy którym została powołana komisja dyscyplinarna, wiadomości o popełnieniu czynu uzasadniającego nałożenie kary i po upływie trzech lat od popełnienia tego czynu. Jeżeli jednak czyn stanowi przestępstwo, okres ten nie może być krótszy od okresu przedawnienia ścigania tego przestępstwa.
2. Ustanie stosunku służbowego po popełnieniu czynu nie stanowi przeszkody do wszczęcia i prowadzenia postępowania dyscyplinarnego oraz wymierzenia kary dyscyplinarnej.

Art. 74

1. Kary dyscyplinarne określone w art. 69 ust. 1 pkt. 1-3 podlegają zatarciu, a odpis orzeczenia o ukaraniu dołączony do akt osobowych nauczyciela ulega zniszczeniu po upływie trzech lat od dnia doręczenia mu prawomocnego orzeczenia o ukaraniu, jeżeli w tym czasie nie był on karany dyscyplinarnie lub sądowo.
2. Obowiązek wykonania postanowień ust. 1 spoczywa na dyrektorzce szkoły i organie prowadzącym szkołę.

Art. 75

1. Dyrektor szkoły może zawiesić w pełnieniu obowiązków nauczyciela, przeciwko któremu wszczęto postępowanie karne lub w stosunku do którego złożono wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, jeżeli rodzaj i waga zarzucanego mu czynu przemawiają za odsunięciem go od wykonywania obowiązków w szkole. W sprawach nie cierpiących zwłoki nauczyciel może być zawieszony przed złożeniem wniosku. Dyrektora szkoły może zawiesić organ prowadzący szkołę.
2. Nauczyciel zostaje z mocy prawa zawieszony w pełnieniu obowiązków w razie jego tymczasowego aresztowania lub w razie orzeczenia kary pozbawienia wolności za przestępstwo inne, niż wymienione w art. 6 ust. 1 pkt. 6.
3. Zawieszenie w pełnieniu obowiązków nie może trwać dłużej niż sześć miesięcy, chyba że przeciwko nauczycielowi toczy się jeszcze postępowanie, w związku z którym nastąpiło zawieszenie.

Art. 76

1. Wynagrodzenie zasadnicze nauczyciela w okresie zawieszenia pełnienia obowiązków

- może ulec, a tymczasowo aresztowanego ulega ograniczeniu najwyżej do połowy wysokości wynagrodzenia w zależności od stanu rodzinnego i sytuacji materialnej nauczyciela, począwszy od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym nastąpiło zawieszenie.
2. W okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków nie przysługują dodatki oraz wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe
3. W okresie odbywania kary pozbawienia wolności nauczycielowi nie przysługuje wynagrodzenie.
4. Przepisy ust. 1-3 oraz art. 75 stosuje się także do nauczycieli zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.
5. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne lub karne zakończy się umorzeniem z braku dowodów winy albo wydaniem orzeczenia lub wyroku uniewinniającego, nauczycielowi należy zwrócić zatrzymane kwoty wynagrodzenia.

Art. 77

1. Od prawomocnego orzeczenia może być wniesiona rewizja nadzwyczajna do odwoławczej komisji dyscyplinarnej, o której mowa w art. 70 ust. 2, jeżeli orzeczenie narusza przepisy prawa. Skład odwoławczej komisji dyscyplinarnej ustala się z wyłączeniem osób, które wydały zaskarżone orzeczenie.
2. Rewizję nadzwyczajną wnosi minister, o którym mowa w art. 70 ust. 2 lub naczelny organ związku zawodowego zrzeszającego nauczycieli. Rewizja nadzwyczajna na niekorzyść nauczyciela nie może być wniesiona po upływie sześciu miesięcy od daty wydania orzeczenia.
3. Rewizję nadzwyczajną w stosunku do tego samego nauczyciela można w danej sprawie wnieść tylko raz na podstawie tych samych zarzutów.
4. Niedopuszczalna jest rewizja nadzwyczajna od orzeczenia odwoławczej komisji dyscyplinarnej zapadłego w następstwie rozpoznania rewizji nadzwyczajnej.
5. Od prawomocnego orzeczenia odwoławczej komisji dyscyplinarnej orzekającej karę, o której mowa w art. 69 ust. 1 pkt. 4 ukaranemu służy prawo wniesienia odwołania do Sądu Najwyższego, w terminie czternastu dni od daty doręczenia orzeczenia.
6. Do wzywania i przesłuchiwania obwinionego, świadków i biegłych oraz przeprowadzania innych dowodów w postępowaniu wyjaśniającym i dyscyplinarnym, stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego.

Art. 78

Minister Edukacji Narodowej, w drodze rozporządzenia, określa skład komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli, zasady i tryb ich powoływania, wyznaczania składów orzekających, powoływania rzeczników dyscyplinarnych i obrońców oraz tryb postępowania dyscyplinarnego, wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia.

ROZDZIAŁ 9

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 79

1. Nauczyciele zatrudnieni w dniu wejścia w życie ustawy na podstawie mianowania, posiadający kwalifikacje określone w art. 7 ust. 1 pkt. 1, co najmniej 8-letni staż pracy oraz ukończone studia podyplomowe lub posiadający stopień naukowy doktora albo stopień specjalizacji zawodowej lub co najmniej 3-letni staż pracy w urzędach organów administracji państwowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych — stają się nauczycielami mianowanymi w rozumieniu ustawy oraz otrzymują tytuł nauczyciela dyplomowanego.
2. Nauczyciele zatrudnieni w dniu wejścia w życie ustawy na podstawie mianowania, posiadający kwalifikacje, określone w art. 7 ust. 1 pkt. 1 oraz co najmniej 18-letni staż pracy — stają się nauczycielami mianowanymi w rozumieniu ustawy oraz otrzymują tytuł nauczyciela dyplomowanego.
3. Nauczyciele zatrudnieni w dniu wejścia w życie ustawy na podstawie mianowania posiadający kwalifikacje określone w art. 7 ust. 1 pkt. 2 oraz co najmniej 22-letni staż pracy — stają się nauczycielami mianowanymi w rozumieniu ustawy oraz otrzymują tytuł nauczyciela dyplomowanego.
4. Nauczyciele zatrudnieni w dniu wejścia w życie ustawy na podstawie mianowania posiadający:

 - 1) co najmniej 8-letni staż pracy i kwalifikacje określone w art. 7 ust. 1 pkt. 1 albo
 - 2) co najmniej 10-letni staż pracy i kwalifikacje określone w art. 7 ust. 1 pkt. 2 albo
 - 3) co najmniej 14-letni staż pracy, ukończone studium nauczycielskie lub pedagogiczne studium techniczne na kierunku odpowiadającym nauczanym przedmiotom — stają się nauczycielami mianowanymi zatrudnionymi na stanowisku starszego nauczyciela, z zastrzeżeniem ust. 10

5. Nauczyciele posiadający ukończone studium nauczycielskie, o których mowa w ust. 4 pkt. 3, powinni uzupełnić wykształcenie do wymaganego w art. 7 ust. 1 albo w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 2, do dnia 31

sierpnia 2000 r. W wypadku nieuzupełnienia wykształcenia, stosunek służbowy tych nauczycieli wygasa z mocy prawa z tym dniem.

6. Nauczyciele zatrudnieni w dniu wejścia w życie ustawy na podstawie mianowania posiadający kwalifikacje określone w ust. 4 oraz staż pracy krótszy niż wymieniony w tym ustępie — stają się nauczycielami mianowanymi zatrudnionymi na stanowisku nauczyciela z zastrzeżeniem ust. 10.

7. Nauczyciele zatrudnieni w dniu wejścia w życie ustawy na podstawie mianowania nie posiadający kwalifikacji określonych w art. 7 ust. 1 albo w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 2, z wyjątkiem nauczycieli wymienionych w ust. 4 pkt. 3 — stają się nauczycielami zatrudnionymi na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony na stanowisku nauczyciela. W wypadku nieuzupełnienia kwalifikacji do dnia 31 sierpnia 2000 r., ich stosunek służbowy wygasa z mocy prawa z tym dniem, chyba że w tym dniu brakuje im nie więcej niż 3 lata:

- a) do osiągnięcia okresu zatrudnienia umożliwiającego przejście na emeryturę na podstawie art. 66, albo
 - b) do osiągnięcia wieku emerytalnego, jeżeli okres zatrudnienia umożliwił im uzyskanie prawa do emerytury z osiągnięciem tego wieku.
8. Nauczyciele zatrudnieni w dniu wejścia w życie ustawy na podstawie umowy o pracę na czas określony lub nieokreślony i posiadający kwalifikacje określone w art. 7 ust. 1 albo w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 2 — stają się nauczycielami zatrudnionymi na podstawie umowy o pracę odpowiednio na czas określony lub nieokreślony na stanowisku nauczyciela.
9. Z dniem 31 sierpnia 1994 r. wygasają umowy o pracę zawarte z nauczycielami, którzy nie posiadają kwalifikacji, o których mowa w ust. 8.
10. Z dniem 1 września 2000 r. stosunek służbowy nauczycieli wymienionych w ust. 4 i 6, z mocy prawa staje się stosunkiem służbowym nawiązanym na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, chyba że do tego dnia nauczyciele ci uzyskają tytuł nauczyciela dyplomowanego na zasadach określonych w ust. wie.

Art. 80

Przejście ze stanowiska nauczyciela uzyskanego w trybie art. 79 ust. 6 na stanowisko starszego nauczyciela może nastąpić na wniosek nauczyciela i powoduje zmianę formy nawiązania stosunku służbowego z mianowania na umowę o pracę na czas nieokreślony.

Art. 81

Do nauczycieli zatrudnionych w wymiarze niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć nie mają zastosowania przepisy art. 56-58, 62, 63, 65-67.

Art. 82

Do nauczycieli zatrudnionych w niepublicznych szkołach o uprawnieniach szkół publicznych oraz do nauczycieli i wychowawców zatrudnionych w niepublicznych przedszkolach, placówkach oświatowo-wychowawczych, opiekuńczo-wychowawczych i ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych, prowadzonych przez stowarzyszenia oraz inne instytucje i osoby prawne prowadzące statutową działalność oświatowo-wychowawczą mają zastosowanie przepisy art. 6 ust. 1 i 2, art. 7, art. 24 ust. 1 i 3, art. 25-28, 33, 34 ust. 1 i 2, art. 60, art. 65-67.

Art. 83

W okresie do dnia 1 września 1996 r. Minister Edukacji Narodowej może ustalić niższy niż określony w art. 37, obowiązkowy tygodniowy wymiar zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Art. 84

1. W zakresie spraw wynikających ze stosunku służbowego, a nie uregulowanych przepisami ustawy, dotyczących zarówno nauczycieli mianowanych, jak i zatrudnionych na podstawie umowy o pracę mają zastosowanie przepisy kodeksu pracy.
2. Spory o roszczenia ze stosunku służbowego nauczycieli niezależnie od formy jego nawiązania, rozpatrywane są przez sądy pracy.

Art. 85

Przepisy wydane na podstawie ustawy wymienionej w art. 86 obowiązują w zakresie, w jakim nie są sprzeczne z niniejszą ustawą, do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie, nie dłużej jednak niż do dnia 31 sierpnia 1994 r.

Art. 86

Traci moc ustawa z dnia 26 stycznia 1992 r. — Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 3, poz. 19 z późn. zm.)

Art. 87

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1994 r.

Być socjaldemokratą, to również uznawać, że bez wysokich — oczywiście relatywnie do rozwoju gospodarczego — nakładów — na edukację i naukę, kulturę nie można budować systemu zdolnego pokonać zacofanie gospodarcze. Cała zaś reszta to kwestia pragmatycznej praktyki, która w miarę jak zmienia się sytuacja musi być do niej dostosowana.

— **Czym wobec tego socjaldemokrata różni się od komunisty.**

— Przede wszystkim stosunkiem do wielu spraw w tym do demokracji politycznej, której komunizm nie akceptował, podobnie jak i wolnego rynku. Socjaldemokracja natomiast opowiada się za wolnym rynkiem, chociaż z pewnymi ograniczeniami. Różnice są także w stosunku do przywilejów, które komunizm ustanawiał, a socjaldemokracja chce je wszystkie znosić.

NIE BAWI MNIE WYŚCIG SZCZURÓW

— **Dla kogo zatem jest miejsce w Unii Pracy, a kto faktycznie w niej jest?**

— Ambicją naszą nie jest budowanie partii klasowej, która w nowoczesnym świecie nie miałaby sensu. Uważamy jednak, iż na scenie politycznej w Polsce najslabiej reprezentowane są interesy pracowników najemnych. Wśród nich są zaś zarówno robotnicy jak i inteligenci. Nasza oferta jest globalna i w tym sensie mamy coś do powiedzenia także przedsiębiorcom. Uważamy bowiem, że i dla nich ważne jest to, aby Polska była krajem stabilnym. To zaś oznacza, że nie wolno żadnej grupie ludzi spychać na margines, że należy szukać równowagi pomiędzy różnymi interesami.

Dla przedsiębiorców mamy też ofertę programu antyrecesyjnego, którym w równym stopniu zainteresowany winien być robotnik, pracownik, sfery budżetowej jak i przedsiębiorca. Wprawdzie jest w nim pewien wybór preferencji na rzecz pracowników najemnych to jednak w całości nie ma on charakteru egoistycznego, skierowanego wyłącznie dla jednej grupy.

Kto jest w Unii Pracy? — bardzo różne grupy ludzi, sporo robotników, ale nie tak dużo jak byśmy chcieli. Niestety obecnie są oni tą grupą, która najbardziej rozczarowała się i unika działań i zaangażowań społecznych. Stosunkowo dużo jest w Unii Pracy inteligentów, w tym spora grupa nauczycieli. W ostatnich miesiącach obserwujemy także dość sympatyczne zjawisko — w różnych okręgach, z własnej inicjatywy przychodzą do nas ludzie młodzi. Stąd spodziewamy się, iż już w niedługim czasie powstanie w Unii Pracy autonomiczne środowisko młodzieży. Dotychczas, jak wynika z licznych sondaży większość naszych członków, to ludzie w tzw. wieku dojrzałym. Myślę, że obecność młodzieży w naszych szeregach wniesie wiele świeżego i krytycznego spojrzenia na sprawy, którymi się zajmujemy.

— **Mam wiele wątpliwości co do sposobu prywatyzacji jaki realizuje**

minister Lewandowski. Pan wielokrotnie bardzo krytycznie go oceniał podkreślając, iż najpierw powinno się ograniczyć w kraju recesję, a dopiero później zająć się prywatyzacją. Jak więc najlepiej ją przeprowadzić, aby pozytywne skutki prywatyzacji odczuł także przeciętny obywatel.

— Zgadzam się z tym co pani powiedziała z tym zastrzeżeniem, że nigdy nie opowiadaliśmy się za całkowitym zaniechaniem prywatyzacji do czasu przełamania recesji. Najlepiej gdyby obydwie te procesy realizowane były równolegle. Mamy w tej sprawie obszerny program, który już wkrótce zaprezentujemy opinii publicznej. Natomiast gdybym go miał najkrócej streścić, to po pierwsze wskazałbym na prywatyzację komercyjną — to znaczy taką, na jaką stać naszych obywateli, oczywiście przy uczciwej cenie.

Po drugie opowiadamy się za częściową prywatyzacją wielu przedsiębiorstw. Tak, aby 15—20 proc. ich akcji było w rękach prywatnych właścicieli. Tym samym — jak sądzimy — stworzą oni siłę nacisku na prze-

mi metodami zamierza realizować swój program.

— Kiedy liberałowie chcą przeprowadzić program powszechnej prywatyzacji to znaczy, że nie mają zaufania do rynku. Nie chcą się zgodzić na to, aby przedsiębiorstwa miały równe warunki działania. Dyskryminując jednostki państwowe przy użyciu aparatu administracyjnego chcą je prywatyzować. I to jest ta, moim zdaniem, ich bolszewicka metoda działania.

Są także prawicowcy i to bardzo, kiedy na przykład domagają się obniżenia stopy podatku dochodowego, bo dzięki temu najzamożniejsi zapłacili by mniej, a ubożsi i średniozamożni, więcej.

Unia Pracy jest bez wątpienia ugrupowaniem lewicowym, jesteśmy partią taką jaką na Zachodzie są partie socjaldemokratyczne. Trzeba jednak zaznaczyć, iż u nas niemożliwy byłby do zrealizowania ich program, ponieważ realia są inne. Ale kierunek wyboru jest ten sam.

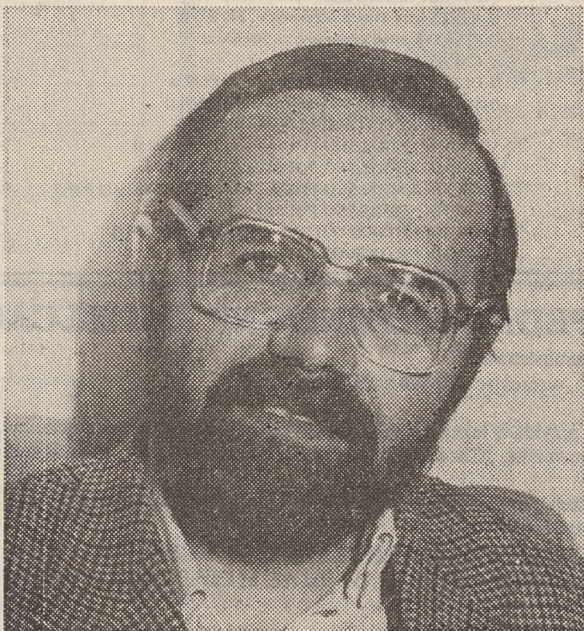
Co zaś do sposobu realizacji naszego programu to mówić o nim moż-

szym zdaniem pytanie — czy chcemy podziału sprawiedliwego, czy też akceptujemy wielkie różnice. I tym samym ocena etyczna ma wpływ na decyzję w sprawach gospodarczych.

Na Zachodzie etyka gospodarcza jako dziedzina ekonomii jest od kilku już lat bardzo rozwijana. U nas niestety nie istnieje ona. Kiedy czytam encykliki papieskie to w ogromnym stopniu zgadzam się z tym co głosi w nich papież. Tylko jak potem widzę, że biskup katolicki w Polsce porozumiewa się głównie z ZChN i liberałami to zastanawiam się, czy dla niego encykliki te nie są naprawdę ważne. Partie bowiem, które do siebie zaprasza prowadzą działania sprzeczne z przesłaniem tychże właśnie encyklik. Papież wyraźnie mówi, że ani liberalny kapitalizm, ani komunizm nie są dobre dla ludzi. I z takim stwierdzeniem Unia Pracy w pełni się zgadza.

— **Jak pan sądzi dlaczego zatem biskup nie udzielił wam swego błogosławieństwa?**

— Chyba niezbyt podobamy się Kościołowi. Proszę pamiętać, że byliśmy

Ryszard Bugaj: ...bronić interesów nauczycieli zamierzamy twardo i odpowiedzialnie.

Fot. Jan Balana

przeciwko ustawie antyaborcyjnej, wystawianiu oceny z religii na świadectwie szkolnym. Jesteśmy przeciw konkordatowi w obecnej postaci. Ale my błogosławieństwa od Kościoła nie oczekujemy. Sądzimy, że źle jest, gdy Kościół angażuje się w poparcie jakiegokolwiek partii.

— **W wielu pana wypowiedziach na pierwszym miejscu wymienia pan edukację jako tę dziedzinę, którą należy ratować nawet kosztem zwiększenia inflacji. Czy to oznacza, że Unia Pracy ma jakiś konkretny program przyścia z pomocą nauce i oświacie?**

— Wierzę głęboko w to, iż nawet bez zbytniego powiększenia inflacji można poprawić sytuację w niektórych dziedzinach sfery budżetowej. Jest to oczywiście kwestia dochodów w budżecie i one mogą oczywiście rosnąć, może też w niewielkim stopniu powiększać się deficyt finansowy państwa. Myślę jednak, że nie w tym tkwi problem. Jesteśmy w trakcie przygotowań do wydania książki pt. „Polska na rozdrożu” w której około 20 autorów z naszego środowiska lub zaprzyjaźnionych z nami przedstawia swe poglądy w różnych sprawach. Będzie tam również praca poświęcona edukacji.

Przerażeni jesteśmy pogarszaniem się sytuacji edukacyjnej w Polsce i to z kilku powodów. Po pierwsze — bo widzimy w tym dramatyczne załamanie się równego startu młodego pokolenia. I co paradoksalne, to załamanie następuje na dwóch bardzo odległych od siebie poziomach. Najpierw przedszkolnym — niektórzy bowiem w Polsce pomylili likwidację

komunizmu z likwidacją przedszkoli. Następne poważne załamanie obserwujemy na poziomie najwyższym, gdzie ludzie ze środowisk chłopskich i robotniczych już prawie nie istnieją.

Tymczasem awans cywilizacyjny Polski wymaga poprawy edukacji a nie jej pogorszenia. Pamiętać należy, iż mamy jeden z najniższych w Europie wskaźników scholaryzacji, relatywnie krótki jest obowiązkowy okres nauczania. Doświadczenia wielu innych krajów, od XIX wieku począwszy, potwierdzają tezę, że dobra edukacja jest kluczem do przełamania zacofania gospodarczego. Ogromne znaczenie ma tu również czynnik kulturowy.

Dlatego stanowczo i kategorycznie opowiadamy się za wzrostem nakładów na naukę i oświatę. Do czasu pokonania recesji państwa niemożliwa jest większa reforma edukacyjna. Sądzę, że mówić o niej można w perspektywie 2—3 lat. Wtedy to chcielibyśmy jednak reformy, która uwzględni wydłużenie czasu nauki i zwiększenie liczby młodzieży podejmującej naukę w szkołach średnich i wyższych. O ile widzimy miejsce dla komercjalizacji w służbie zdrowia to przeciwstawiamy się jej w edukacji. Co nie oznacza, iż wykluczamy możliwość istnienia szkół społecznych lub prywatnych. Niech one działają, ale nie może być taka sytuacja, w której każdy kto zdecyduje się na otwarcie szkoły prywatnej będzie otrzymywał wysokie dotacje. Co wtedy stanie się ze szkołami państwowymi?

— **Przyzna pan, że w rozmowie naszej nie może zabraknąć pytania o to jak Unia Pracy zamierza w przyszłym Sejmie bronić interesów nauczycieli.**

— Wśród naszych członków mamy wielu nauczycieli, sporo jest ich także na naszych listach wyborczych, chociaż nie zawsze są członkami Unii Pracy. Są wśród nich także członkowie ZNP.

Może to zabrzmieć banalnie i hasłowo, ale bronić interesów nauczycieli zamierzamy twardo i odpowiedzialnie. To drugie oznacza, że musimy uwzględnić realia jakie mamy obecnie w kraju. A twardo dlatego, ponieważ interesy tej grupy zostały zepchnięte poza granice przyzwoitości. Symbolem tego jest to, o czym mówiono w Sejmie, że dwóch nauczycieli zarabia tyle ile jeden plutonowy w wojsku.

Wielką sprawą jest stosunek do Karty Nauczyciela. Nie czujemy się kompetentni w tej sprawie oceniać szczegółów. Wydaje mi się jednak, że uregulowanie sprawy pensum musi być zagwarantowane zwiększeniem płacy. Nie można bowiem wymagać od nauczycieli, aby ich obciążenia wzrosły bez należytej rekompensaty finansowej.

Ważną sprawą jest także kwestia zabezpieczeń socjalnych i poczucie bezpieczeństwa. Choć zdaje sobie sprawę, że może być ono zagrożone ze względów pozamerytorycznych. Istotnym problemem jest również bezrobocie wśród nauczycieli, któremu chcemy zdecydowanie się przeciwstawić. Nauczyciele jeśli nawet nie znajdują zatrudnienia w szkole, to powinni swą wiedzę i doświadczenia wykorzystać w różnego typu zajęciach z dziećmi i młodzieżą. Te zaś jak wiadomo są jednym z najsukcesyjniejszych sposobów przeciwstawienia się różnego typu patologii jak i wyrównywaniu braków edukacyjnych.

Nie możemy pozwolić aby nauczyciele tak bardzo potrzebni dzieciom i młodzieży byli sfrustrowani i bezrobotni. A przede wszystkim — chciałbym to jeszcze raz wyraźnie podkreślić — pamiętać trzeba o tym, iż bez edukacji i to na wysokim poziomie trudno oczekiwać poprawy naszego życia i cywilizacyjnego awansu Polski.

— **Dziękuję za rozmowę.**

WYSYŁKOWA SPRZEDAŻ LICENCJONOWANEGO OPROGRAMOWANIA

eko soft 00-389 Warszawa, ul. Smulikowskiego 6/8 skr. 900 tel./fax 276630 tel./fax (0-22) 27 - 66 - 30 , (0-22) 26 - 34 - 20

POLSKIE PROGRAMY DLA ZASTOSOWAŃ EDUKACYJNYCH:

JEZYK ANGIELSKI OBRAZKOWY - 244 000 zł
JEZYK ANGIELSKI praca z tekstem cz. I - 244 000 zł
JEZYK ANGIELSKI praca z tekstem cz. II - 244 000 zł
JEZYK ANGIELSKI TESTY - 183 000 zł
APROKSYMACJA - 280 600 zł
BUSINESS ENGLISH ETeacher 2.5 - 152 500 zł
CHEMIA TESTY DLA KLAS VI-VIII - 183 000 zł
EKG analiza komputerowa - 244 000 zł
ERT ELEKTRYCZNY v.2.0 - 1 159 000 zł
ERT ELEKTRYCZNY v.3.0 - 2 379 000 zł
ERT MECHANICZNY v.2.0 - 1 647 000 zł
ERT MECHANICZNY v.3.0 - 2 754 000 zł
ETeacher DEUTSCH v.2.5 - 341 600 zł
ETeacher ENGLISH v.2.5 - 341 600 zł
ETeacher do języka francuskiego - 341 600 zł
FIZYKA POLE GRAWITACYJNE - 292 800 zł
FIZYKA ELEMENTY KINEMATYKI - 152 500 zł
FIZYKA SYMULACJA RZUTOW - 183 000 zł
FIZYKA WZORY I OBLICZENIA - 183 000 zł
FIZYKA TESTY KL. VI-VIII - 183 000 zł
GEOGRAFIA EUROPY - 244 000 zł
GEOGRAFIA POLSKI - 244 000 zł
GEOGRAFIA TESTY KL. VI-VIII - 183 000 zł
GEOMETRIA - 244 000 zł
GUSTAW - 170 800 zł
HISTORIA POLSKI - 183 000 zł
KURS OBSŁUGI KOMPUTERA - 378 200 zł
LICZEBNIKA J. ANG. I NIEM. - 122 000 zł
LITERKI CYFERKI 2.0 - 146 400 zł
MALA ORTOGRAFIA - 170 800 zł
MATEMATYKA DZIAŁANIA - 244 000 zł
MATEMATYKA WZORY I OBLICZENIA - 183 000 zł
MISTRZ ARYTMETYKI - 244 000 zł
NAUCZYCIEL MUZYKI - 244 000 zł
JEZYK NIEMIECKI OBRAZKOWY - 244 000 zł
JEZYK NIEMIECKI praca z tekstem cz. I - 244 000 zł
JEZYK NIEMIECKI praca z tekstem cz. II - 244 000 zł
JEZYK NIEMIECKI TESTY - 183 000 zł
NAUKA PISANIA NA KLAWIATURZE - 305 000 zł
ORTOGRAFIA JEZYKA POLSKIEGO - 244 000 zł
ORTOTRIS - 91 500 zł
PROGRAM DO NAUKI - 366 000 zł
PITAGORAS - 341 600 zł
PITAGORAS MATURA - 341 600 zł
JEZYK POLSKI OBRAZKOWY - 244 000 zł

PRAWO JAZDY KRZYŻÓWKI - 244 000 zł
PRAWO JAZDY TESTY - 244 000 zł
REDAKTOR TESTOW - 366 000 zł
ROBOTARTER - 427 000 zł
SUPERMEMO 6.7 + ADVANCED ENGLISH - 1 037 000 zł
SM6 7+SM7 for WIN-ADVANCED ENGLISH - 1 159 000 zł
SUPERMEMO 5. SEMIPROFESIONAL - 219 600 zł
SUPER MEMO 6.7 WERSJA POLSKA - 549 000 zł
TECHNOLOGIA ŚLUSARSTWA DLA ZSZ - 183 000 zł
WILHELM TELL - 305 000 zł
INNE:
COR PLUS korektor polskich tekstów - 610 000 zł
DEKLARACJA PODATKOWA od osób fizycznych - 488 000 zł
DISK MEMORY WALKER - 231 800 zł
DOS SUTLER PLUS pocznik do systemu DOS - 183 000 zł
DOS SUTLER PLUS wersja wielostanowiskowa - 549 000 zł
EWIDENCJA DELEGACJI - 488 000 zł
EWIDENCJA KORESPONDENCJI PRZYCHODZĄCEJ - 488 000 zł
FAST MENU nakładka na system DOS - 213 500 zł
GS LINK program komunikacyjny - 366 000 zł
KALENDARZ NOTES baza danych - 231 000 zł
KANCELARIA ADWOKACKA - 231 000 zł
LAN OPIEKUN pomoc adm. sieci - 1 159 000 zł
LAN RAPORT pomoc dla adm. sieci - 915 000 zł
LAN SUTLER pocznik dla sieci - 244 000 zł
MEDI program dla gabinetów lekarskich - 2 379 000 zł
MEMENTO program dla zapamiętań - 122 000 zł
NOTES prosta baza danych - 259 900 zł
POLSKI EDYTOR TEKSTÓW PET - 793 000 zł
POCZTA program poczty dla sieci - 2 135 000 zł
PODATEK obsługa podatku dochodowego osób fizycznych - 305 000 zł
POL. ZNAK nakładka polskich znaków pod DOS-em - 122 000 zł
PRO-COPY program kopiujący - 305 000 zł
QR TEKST edytor tekstów - 1 830 000 zł
Q-ADRES baza danych adresowych - 549 000 zł
Q-FINANCE pełna księgowość - 6 100 000 zł
Q-KADRY PLACE - 4 720 000 zł
Q-OGŁOSZENIA dla biur reklam - 320 900 zł
Q-SEKRETARIAT UCZNIOWSKI - 1 930 000 zł
Q-TOWAR-KLIEN RACHUNEK - 610 000 zł
SŁOWNIK ANGIELSKO-POLSKI KAL - 341 600 zł
SŁOWNIK ANGIELSKO-POLSKI v.5.5 - 341 600 zł
SŁOWNIK ANGIELSKO-POLSKI DLA WINDOWS - 414 800 zł
SŁOWNIK NIEMIECKO-POLSKI - 427 000 zł
SŁOWNIK ORTOGRAFII DLA WINDOWS - 341 600 zł
SŁOWNIK ORTOGRAFII POLSKIEJ - 146 600 zł

SŁOWO edytor tekstów - 671 000 zł
TAG edytor tekstów - 1 098 000 zł
TAG kartotekowa baza danych - 1 098 000 zł
UNIVERSALNY EDYTOR DLA WINDOWS - 549 000 zł
V_FEND program antywirusowy - 683 200 zł
XL EDIT prosty edytor tekstów - 183 000 zł
ZLECENIA obsługa umów zleceń, o dzieło - 2 379 000 zł
PROGRAMY ZACHODNIE oferta na dzień: 22.08.1993.
Produkty MICROSOFT dla zastosowań edukacyjnych/konieczne jest wypełnienie specjalnego formularza przez instytucję edukacyjną, który podlega akceptacji przez firmę Microsoft.
WINDOWS 3.1 3.5" - 1 820 000 zł
WORD FOR WINDOWS 2.0 3.5" - 2 935 000 zł
EXCEL FOR WINDOWS 4.0 3.5" - 2 935 000 zł
WORKS FOR WINDOWS 2.0 3.5" - 1 800 000 zł
PUBLISHER 1.0 3.5" - 2 255 000 zł
WORD 5.5 3.5" - 1 710 000 zł
WORKS 2.0 3.5" - 1 115 000 zł
CHART 3.0 3.5" - 1 710 000 zł
VISUAL BASIC STANDART 1.0 3.5" - 1 820 000 zł
CENY BEZ ZNIZEK EDUKACYJNYCH:
MS DOS 6.0 3.5" - 1 780 000 zł
WINDOWS 3.1 PL 3.5" - 3 390 000 zł
WINDOWS 3.1 EE 3.5" - 3 390 000 zł
WORD FOR WINDOWS 2.0 3.5" - 1 125 000 zł
EXCEL FOR WINDOWS 4.0 3.5" - 1 125 000 zł
ACCESS FOR WINDOWS 1.0 3.5" - 1 125 000 zł
WORD 5.5 3.5" - 1 020 000 zł
MS FOXPRO 2.0 LAN (6 użytkowników) - 20 345 000 zł
Produkty SYMATEC dla zastosowań edukacyjnych/konieczne jest wniosek instytucji edukacyjnej z opisem zastosowania:
NORTON DESKTOP 1.0 for DOS - 2 050 000 zł
NORTON DESKTOP 1.0 (10 pakietów) for DOS - 13 650 000 zł
NORTON DESKTOP 2.0 for WINDOWS - 2 050 000 zł
NORTON DESKTOP 2.0 (10 pakietów) for WINDOWS - 13 650 000 zł
NORTON BACKUP 2.0 for WINDOWS - 1 570 000 zł
NORTON BACKUP 2.0 for WINDOWS (10 pakietów) - 11 900 000 zł
CENY BEZ ZNIZEK EDUKACYJNYCH:
NORTON COMMANDER 3.0 - 3 390 000 zł
NORTON ANTI-VIRUS 2.1 - 2 935 000 zł
NORTON ANTI-VIRUS 2.1 (10 pakietów) - 22 930 000 zł
NORTON EDITOR 2.0 - 2 255 000 zł
Produkty BORLAND dla zastosowań edukacyjnych/konieczne jest wniosek instytucji edukacyjnej z opisem zastosowania:
APPLAUSE II 1.5 - 2 001 000 zł
APPLAUSE II 1.5 Net 5 użytkowników - 5 095 000 zł

BORLAND C++ & APP FRAMEWORK 3.1 - 5 685 000 zł
TURBO PASCAL 7.0 - 1 595 000 zł
TURBO PASCAL 7.0 LabPack (10 użytkowników) - 7 865 000 zł
TURBO PASCAL for WINDOWS 1.5 - 1 525 000 zł
produkty w cenach nie uwzględniających zniżek edukacyjnych:
COREL DRAW 3.0 PL 3.5" - 6 710 000 zł
WORDPERFECT 5.1 for DOS PL - 11 260 000 zł
1-2-3 DOS v.2.4 PL - 2 945 000 zł
AMPRO v.3.0 - 11 255 000 zł
Zaprezentowane produkty firm zachodnich stanowią fragment naszej oferty. ZNAKI I NAZWY PRODUCENTÓW OPROGRAMOWANIA UŻYTE W OFERCIE SĄ ZASTRZEŻONE I PODLEGAJĄ OCHRONIE PRAWNEJ. PODANE CENY UWZGLĘDNIŁA PODATEK VAT 22%.

Zamówienie na sprzedaż wysyłkową programów komputerowych:

GN 36/43/1108

Imię _____

Nazwisko _____

PNA _____ Miasto _____

ulica _____

(dane osobowe lub pieczęć szkoły)

Za programy dokonałem wpłaty na konto: WYDAWNICTWO GŁOS NAUCZYCIELSKI PSK S.A. III Oddział Warszawa nr 370015-977269-136, załączam dowód wpłaty. Opłata za pakowanie i transport 120 000 zł. Dostawa w ciągu 7 dni.

WYDAWNICTWO PEDAGOGICZNE ZNP W KIELCACH

przypomina, że jeszcze można zaprenumerować „Nauczanie Początkowe”, wpłacając 170 000 zł na nasze konto. Rocznik ten zawiera m.in.:

1. Rozkłady materiałów nauczania i przykłady lekcji z j. polskiego, uwzględniające nowe podręczniki: „Moja pierwsza czytanka” - H. Dobrowolska, „Chodźmy razem” - M. Bober-Pelzowska, i „Podajmy sobie ręce” - H. Dobrowolska.
 2. Przykłady pracy z zeszytem ćwiczeń „Środowisko wokół nas - gry i zabawy dla klasy II”.
 3. Propozycje opracowania lektur - cz. II (z. 6)
- ➔ **DODATKOWE PROPOZYCJE DLA NAUCZYCIELI I UCZNIÓW.**
1. „Integralny system nauczania początkowego” dla klas 0-I pod red. M. Cackowskiej. 2 części cena 40 000 zł
 2. „Poznajemy język plastyki” - cena 40 000 zł
 3. „Śpiewnik szkolny” (książka + kaseta) - cena 43 000 zł
 4. „Rytm-muzyka-taniec w wychowaniu fizycznym” (przewodnik + kaseta) - cena 42 000 zł
 5. „Zabawy muzyczne-ruchowe” z cyklami zajęć umysłowych dla przedszkoli, świetlic... cena 2 kaset 43 000 zł
 6. „Rozkłady materiału wraz z przykładami lekcji ze środowiska społeczno-przyrodniczego dla klasy I” - cena 20 000 zł
 7. Karty i domina ortograficzne - pomocne w nauczaniu i utrwalaniu wyrazów z ó i rz - wymiennymi i niewymiennymi - cena 4 gier (w tym VAT) 26 000 zł
 8. „Środowisko wokół nas” - zeszyt ćwiczeń do środowiska społeczno - przyrodniczego dla klasy I - cena 25 000 zł
 9. „Środowisko wokół nas” - zeszyt ćwiczeń dla klasy II - cena 30 000 zł

UWAGA!
Nasze publikacje z lat ubiegłych zawierają nadal aktualne treści i są do nabycia po niższych cenach. Są to:

1. Rocznik 1989/90 Nr. 6 - cena 3 000 zł
Zawiera scenariusze, piosenki i wiersze na okolicznościowe imprezy szkolne.
2. Rocznik 1991/92 - cena numeru 6 000 zł, cena kompletu 36 000 zł
Znajdują się w nim szczegółowe opracowania poszczególnych jednostek lekcyjnych dla klasy I oraz materiały uzupełniające treści podręczników: „Litera” - E. i F. Przytułskich, „W szkole i na wakacjach” - I. Słofskiej i ćwiczeń R. Laskowskiej. Zeszyt 6 stanowi w całości cenne materiały do nauczania ortografii wraz z tekstami dyktand.

➔ **„Język Polski w Szkole dla kl. IV-VIII” - cena 200 000 zł**
zawierać będzie programy autorskie, rozwiązania metodyczne różnych form ćwiczeń w mówieniu i pisaniu, omówienie pojęcia lekturowych, których dotychczas nie realizowano na łamach pisma, trudne zagadnienia z nauki o języku.

➔ **Publikacje dodatkowe**
„Spotkania z poezją”
cz. I dla klas IV-VIII - 20 000 zł
cz. II dla klas VII-VIII - 20 000 zł
cz. III „Jest i taka poezja” - 20 000 zł
„Sprawdziany i konkursy polonistyczne” - 25 000 zł
Słownik: „Kierunki, szkoły, terminy literackie” - 46 000 zł
Henryk Sienkiewicz wobec tradycji romantycznej - 25 000 zł
Nasze dzieje (składanka historyczna - wojny, bitwy, powstania) - 5 000 zł
„Matematyka w zadaniach dla kl. VIII” - 12 000 zł
„Perły i peryferie” (gra towarzyska) - NOWOŚĆ - 26 000 zł, doskonała pomoc przy pisaniu wypracowań (cytaty), świetna zabawa.

➔ **Publikacje w przygotowaniu**
A. Marzec i St. Rzęsikowski
„Edukacja teatralna, filmowa i radiowa na lekcjach j. polskiego w kl. IV-VIII” - 45 000 zł
M. Nagajowa
„Nauka o języku dla nauki języka” - 50 000 zł
„Ortografia i interpunkcja w ćwiczeniach dla klas IV-VIII” - 45 000 zł

➔ **Polonistom szkół ponadpodstawowych polecamy:**
„Język Polski w Szkole Średniej” a w nim: materiały dotyczące literatury powszechnej, „durt kresowy” w literaturze polskiej, propozycje lekcji polskiego dla zasadniczych szkół zawodowych, liceów i techników. Cena (4 zeszyty) 140 000 zł

➔ **Publikacje dodatkowe**
„Tematyka żydowska w lekturach szkolnych licealistów” - 22 000 zł
„Porozmawiajmy o języku” - 25 000 zł
„Rozkłady materiału z języka polskiego dla klas I-IV liceum” - 30 000 zł
„Lekcje poezji w szkole średniej”
cz. I - analiza i interpretacja poezji współczesnej - 25 000 zł
cz. II - analiza i interpretacja porównawcza utworów poetyckich - 25 000 zł

➔ **W przygotowaniu**
Nowy poradnik metodyczny „Ćwiczenia w mówieniu i pisaniu”, gdzie zostały omówione: różne formy wypowiedzi objęte programem języka polskiego zasadniczych szkół zawodowych, liceów i techników. Cena 33 000 zł

„Nowela i opowiadanie - ewolucja gatunków.”
Tom ten poprzez analizę i interpretację wybranych utworów ukazuje ewolucję noweli i opowiadania na przestrzeni wieków. Cena 55 000 zł

Nasz adres: **Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP Spółka z o.o.**
ul. Piotrkowska 12, 25-510 Kielce
Konto bankowe: PKO I O Kielce Nr 29519-26-136

Zakład Bibliotecznych i Szkolnych

Pomocy Naukowych i Użytkowych

"Marka"

63-200 Jarocin, ul. Kasztanowa 6 m. 42

poleca publikacje z serii:

Materiały metodyczne dla szkół i bibliotek cz. I; Bibliotekarstwo w planszach i wykresach, cena 150 000 zł.

GEO-POL

Hotel 10 km od centrum Poznania poleca tanie noclegi i posiłki, zabezpieczamy wycieczki do POZNANIA, KÓRNIKA, PUSZCZYKOWA oraz SZLAKIEM PIASTOWSKIM.

Informacje i zamówienia:
tel. (0-61) 131-569, fax. (0-61) 130-212, 62-030 LUBON, ul. Dr. R. Maya 1 b. P-35

POZNAŃSKIE ZAKŁADY PRZEMYSŁU MUZYCZNEGO

Przedsiębiorstwo Państwowe

Rok założenia 1948

ul. Smolna 13, 60-960 Poznań, tel. 790-011, ttx. 0413556

oferują w sprzedaży wysyłkowej (w cenach producenta):

FLET podłużny z tworzywa sztucznego "EDUCATOR" sopranowy w C, renesansowy - z aplikaturą niemiecką.

Cena (z VTA-em) 21 400 zł/szt.

PODRĘCZNIK do nauki gry na flecie "Melodie na flet podłużny" (format A-4)

Cena (zw. z PTU) 29 900 zł/legz.

Ceny nie obejmują kosztów przesyłki, które osobno pokrywa odbiorca. Płatność za towar i przesyłkę pocztową następuje przy odbiorze - za zaliczeniem pocztowym.

Oferujemy także m.in. barokowe flety sopranowe w C i altowe w F, struny do instrumentów lutniczych oraz puplity do nut (stołowe, stojące i koncertowe).

Wysyłamy bezpłatnie informacje i cenniki.

Podatnicy VAT proszeni są o podanie w zamówieniu numeru identyfikacyjnego.

KIESZONKOWA ENCYKLOPEDIA LITERATURY I SZTUKI

BOHATEROWIE LITERATURY POLSKIEJ

„Leksykon, jaki oddajemy do rąk Czytelników nie ma dotąd odpowiednika w polskich przewodnikach encyklopedycznych.(...) W innych krajach leksykony postaci literackich nie są żadną nowością. Czytelnik, w zależności od potrzeby, może w nich sprawdzić skrócone losy powieściowego bohatera, dowiedzieć się, jaką funkcję pełni on w utworze, przypomnieć sobie jego imię lub powiązania z innymi postaciami książki.(...) Nasza kieszonkowa encyklopedia bohaterów literatury polskiej należy do „małych” repertoriów, obejmuje około 1500 postaci z ponad 250 charakterystycznych utworów naszego piśmiennictwa(...)”

Ze „Wstępu”

w przygotowaniu:

BOHATEROWIE LITERATURY POWSZECHNEJ I kwartał 1994

VIDEOGRAF

KATOWICE

**POLSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO
WYDAWNICTW KARTOGRAFICZNYCH**
im. Eugeniusza Romera, S.A.
WARSZAWA-WROCŁAW
OFERUJE

NR KATAL. *)	TYTUŁ	Skala	data rozp. sprzedaży
MAPY ŚCIENNE SZKOLNE <i>w bieżącej sprzedaży.</i>			
11-003-18-S	Polska Mapa fizyczna	1: 700 000	1992
51-038-09-S	Afryka Mapa fizyczna	1: 7 mln	93-06
51-017-09-S	Ameryka Płd. Mapa fizyczna	1: 7 mln	93-06
51-018-09-S	Ameryka Płn. Mapa fizyczna	1: 7 mln	93-06
51-037-10-S	Mapa fizyczna świata	1: 22 mln	1992
51-046-01-S	Świat Mapa krajobrazowa	1: 24 mln	1992
52-014-08-S	Mapa polityczna świata	1: 22 mln	1991
12-005-05	Rzeczpospolita Polska. Mapa administracyjna (ze skróconym miejscowości)	1: 500 000	93-03
53-010-05-S	Europa w latach 1871-1914	1: 4 mln	1989
53-015-06-S	Mapa polityczna świata w latach 1871-1914	1: 24 mln	1989
MAPY ŚCIENNE SZKOLNE <i>ukazują się do końca 1993 r.</i>			
51-047-01	Europa Mapa krajobrazowa	1: 5,1 mln	93-08
52-009-08-S	Europa Mapa polityczna	1: 4 mln	około 93-09
51-040-11-S	Azja Mapa fizyczna	1: 7 mln	około 93-11
51-021-06-S	Australia i Oceania. Mapa fizyczna	1: 7 mln	około 93-11

*) - Litera S w NR KATAL. oznacza pozycję szkolną
- Ostatnie 2 cyfry w NR KATAL. oznaczają numer wydania

MAPY ŚCIENNE SZKOLNE - W CIĄGŁEJ SPRZEDAŻY.

oferują nasze KSIĘGARNIE I STOISKA FIRMOWE, do których zapraszamy wszystkich Nauczycieli Geografii i Historii.

Księgarnia Firmowa
ATLASY • MAPY • PLANY MIAST

WARSZAWA: ★ Al. Jerozolimskie 97. (naprzeciwko DM IKEA) 628 74 91 w. 175 9-18, s. 9-14
WROCŁAW: ★ ul. Olawska 2 (przy Rynku). 10-18, s. 10-15

ATLASY • MAPY • PLANY MIAST
Stoisko Firmowe

BIAŁYSTOK:	★ KARTOGRAFICZNA	Sienkiewicza 84	43 55 35	8-16 bez sobót
BIELSKO-B.	★ ALFA	Warszawska 6	235 95	9-18, s. 9-14
	★ STANKIEWICZ	3 Maja 9	231 74	10-18, s. 10-14
BYTOM:	★ KAMA	Pl. Kościuszki 10	81 48 39	10-18, s. 10-14
CHORZÓW:	★ GRANDY	3 Maja 9	41 23 02	9-17, s. 9-13
GOAŃSK:	★ HEWELIUSZ	Heweliusza 19/21	31 20 52	11-19, s. 10-16
	★ MUZA	Garncarska 33	31 12 09	11-19, s. 11-15
GOYNIA:	★ KSIĄŻNICA	Władysława IV 61	20 34 01	10-18, s. n.10-14
GLIWICE:	★ U PIOTRA	Arkońska 8	31 74 84	9-13, 14-18, s. 10-14
KATOWICE:	★ GÓRNOŚLĄSKA	Wojewódzka 48	156 47 61	10-18, s. 10-13
	★ PEGAZ	Al. Korfańskiego 51	58 17 35	10-18, s. 10-14
	★ ŚLĄSKA TECHN.	Zwirki i Wigury 33	51 39 88	9-17 bez sobót
KRAKÓW:	★ OKAPI	Stradom 23	22 00 79	9-19, s. n. 9-14
	★ SKARBNIKA	Os. Centrum C (N. Huta)	44 54 29	11-19, s. 10-15
	★ TECHNICZNA	Podwale 4	22 48 09	9-19, s. 10-15
ŁÓDŹ:	★ NIKE	Struga 3	32 32 58	10-18, s. 10-15
	★ PEGAZ	Piotrkowska 47/49	33 12 11	10-18, s. 10-15
OLSZTYN:	★ SZKOLNA	Al. Piłsudskiego 32	27 40 88	10-18, s. 10-14
PIEKARY ŚL:	★ FAMA	Wyszyńskiego 8	87 12 70	9-19, s. 9-13 (wysyłk.)
POZNĄ:	★ GLOB-TOUR F.B.	Dworzec Gl. PKP	66 06 67	codz. całą dobę
	★ NOWELA	Dąbrowskiego 35	47 58 62	10-18, s. 10-14
PRZEMYŚL:	★ BOSZ	Pl. Piłsudskiego 1	474 83	9-20, s. 10-16
PSZCZYNA:	★ CZARTAK	Piastowska 1	37 93	9-30-16, s. 10-14
RADOM:	★ FAKTOR	Rwanańska 3	63 57 75	10-18, s. 10-14
SIEMIENOWICE ŚL.:				
	★ CENTRUM	Świerczewskiego 13	128 14 37	9-17, s. 9-13
SOSNOWIEC:	★ WIKTORIA	Warszawska 1	66 04 20	10-18, s. 10-14
TYCHY:	★ WERSEL	Rynek 11	27 26 08	9-18, s. 9-13
WARSZAWA:	★ ATLAS	Al. Jana Pawła II 26	20 36 39	9-19, s. 10-15 (wysyłk.)
	★ MAPA	Ostrobamska 109	309 80 60	8-19, s. 9-15 (wysyłk.)
ZABRZE:	★ FAMA	3 Maja 39	71 37 12	9-18, s. 9-13
	★ QUO VADIS	Powstańców 2	71 49 92	10-18, s. 10-13

● ATLASY:	● MAPY:	— administracyjne	● PLANY MIAST
— geograficzne	— topograficzne	— polityczne	
— historyczne	— turystyczne	— plastyczne	● KSIĄŻKI GEODEZYJNE
— samochodowe	— samochodowe	— ścienne	I KARTOGRAFICZNE
— szkolne	— przeglądowe	— szkolne	

ZAPRASZAMY I ŻYCZYMY UDANYCH ZAKUPÓW

**UWAGA NAUCZYCIELE
WYDAWNICTWO OSSOLINEUM**

**poleca wydaną w szacie albumu książkę
Stuarta i Susan Holroydów MIŁOŚĆ I SEKS**

Zawarte w niej informacje z dziedziny historii, etnologii, psychologii, fizjologii, socjologii i medycyny, a także bogaty i różnicowany materiał ilustracyjny pomogą Państwu przygotować program nauczania wychowania prorodzinnego w szkołach podstawowych i średnich. Powściągliwość i kultura języka są jej dodatkowym atutem. *Cena - tylko 110 tys. zł*

Sprzedaż prowadzi księgarnie Ossolineum:

- ☛ **GDĄSK** ul. Łagiewniki 56
☛ **GLIWICE** ul. Zwycięstwa 37
☛ **KRAKÓW** ul. Św. Marka 12 (wejście od ul. Sławkowskiej 17)
☛ **ŁÓDŹ** ul. Piotrkowska 181
☛ **POZNĄ** al. K. Marcinkowskiego 50
☛ **SZCZECIN** pl. Żołnierza Polskiego 1
☛ **WARSZAWA** ul. Jaworzyńska 4
☛ **WROCŁAW** Rynek 6 (również sprzedaż wysyłkowa).

III Międzynarodowe Targi Językowe i Edukacyjne

I Międzynarodowe Targi Kształcenia Profesjonalnego

EUROPROFESJA

9 - 12.09.1993 Gmach Główny Politechniki Warszawskiej

Czwartek 9 września 1993

13.00 - Otwarcie Targów

Program targów EXPOLINGUA

- 14.00 - Nauczanie języka polskiego, jako obcego (seminarium w języku angielskim) prof. dr hab. W. Miodunka Uniw. Jagielloński
15.30 - Działalność Instytutu Polonicum i promocja Języka i Kultury Polskiej w zagranicznych ośrodkach akademickich. prof. dr hab. Cezary Rowiński, Uniw. Warszawski
16.00 - Nauczanie języków obcych z wykorzystaniem komputerów Pan Andrew Pritchard, Surrey Language & Business Centres
16.30 - Język rosyjski w świecie współczesnym. doc. dr S. Chwatow, Dyrektor filii Inst. Języka rosyjskiego im. Puszkina w Warszawie

Piatek 10 września 1993

- 12.00 - La formation del profesorado de Espanol como Lengua Extranjera en el ambito del Instituto Cervantes. Pan Isidoro Castellanos

10.30 - 15.00 Dzień francuski:

- 10.30 - Otwarcie dnia francuskiego.
11.00 a) Neuropedagogika: Moda czy duży postęp w nauczaniu języka obcego? Mgr Jolina Zielińska, Dyrektor NKJF UW.
11.00 b) Prezentacja "ALLIANCE FRANCAISE PARIS" (połączona z pokazami video) - dyżur do godziny 14.30
12.00 a) Nauczanie wspomagane komputerowo - M. Mendychowski, Polit. Wrocławska, Alain Schneider - Radca pedagogiczny
13.00 a) Frankofonia i jej dynamizm. Jacques Chapelle, Dyrektor Centrum Języków Obcych Lauvain la Neuve, Belgia.
14.00 a) Plany zawodowe a staże zagraniczne Dr Jean-Marie Fèvre, Attaché Językowy Ambasada Francuska.
14.30 - Okrągły stół: Nowe wyzwania, nowe metody.
15.00 - Zamknięcie dnia francuskiego

Sobota 11 września 1992

- 10.30 - Kursy języka niemieckiego w Niemczech. Ulrich Spät, Z-ca Dyrektora Goethe-Institut Warszawa.
12.00 - Szkolenie dla przedstawicieli biur podróży językowych. ARELS & British Tourist Authority
12.00 - University of Cambridge Local Examinations Syndicate - Exams in Poland. Chris Scott Barrett, Anna Gwardyś, The British Council.
13.30 - Teaching over the threshold Language & Culture. Stacey Beth Downey, American Peace Corps.
14.00 - Spotkanie metodyczne poświęcone pracy z podręcznikiem Deutsch Aktive Neu. Pani Sabine Sommerer, Langenscheidt KG, Monachium
14.30 - Prezentacja kwartalnika dla nauczycieli "Authentically English" Tony Cornish, redaktor
15.30 - Presenting IATEFL Poland. Pani Maria Birkenmajer Vice President
15.00 - Blok seminariów Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich
Dlaczego należymy do Stowarzyszenia?
Zasady pracy tłumaczy konferencyjnych. Pani Ewa Karska.
Tłumacz - jego praca i hobby. Pan Anatol Hantfswurcel.
Jak zostać tłumaczem literackim. Pan Marek Cegiel.
Czy komputer może ułatwić pracę tłumacza? Apple Computer

Niedziela 12 września 1993

- 12.00 - Spotkanie z pisarzem, panem Bernhardem Lassahnem, autorem "Opowieści Kapitana Misia" (zapraszamy wszystkie dzieci)

Program targów EUROPROFESJA

Czwartek 9 września 1993

- 14.00 - How to prepare a perfect resume. Jak się starać o pracę (pisanie życiorysu, rozmowy kwalifikacyjne). American Peace Corps.

Piątek 10 września 1993

- 10.30 1. Teaching marketing in Poland. Jak uczyć marketingu? Seminarium American Peace Corps.
2. Steps to take to start or to improve "small business" Jak założyć małą firmę? American Peace Corps.
13.00 - Dyskusja okrągłego stołu na temat: Jakiej prasy chcemy - informacyjnej, rozrywkowej, edukacyjnej? gospodarzem będzie redaktor Andrzej Krzysztof Wróblewski
13.30 - Amerykański Korpus pokoju w Polsce.
14.30 - Działalność Polsko - Amerykańskiej Fundacji Doradztwa dla Małych Przedsiębiorstw dr Ewa Banachowicz.
informacja o liniach kredytowych dla małych przedsiębiorstw

Sobota 11 września 1993

- 10.30 - Egzamin Business English, EMAS (English for Management Advisory Services)
12.00 - Mity przedsiębiorczości. Grzegorz Turniak.

WYPRZEDAŻ KREDY SZKOLNEJ

kreda szkolna biała B-4 - 20 000 zł/opk.
kreda szkolna biała B-5 - 20 000 zł/opk.
kreda szkolna biała B-2 - 5 000 zł/opk.
kreda szkolna kolor B-6 - 26 000 zł/opk.
kreda szkolna kolor B-3 - 6 000 zł/opk.

zamówienia: "Głos Nauczycielski" BIURO EBO
00-389 WARSZAWA, ul. Smulikowskiego 6/8

OGŁOSZENIA DROBNE

Rehabilitantka, geograf szukają
pracy z mieszkaniem rodzinnym.
Adres: Przygocki, 62-400 Słupca, ul.
Traugutta 12a, tel. 063-791-384.

D-170.

Liceum ogólnokształcące im.
Bartosza Głowackiego w Jodłowej
zatrudni od zaraz nauczyciela i
niemieckiego i wychowania
fizycznego. Zapewniamy mieszkanie
rodzinne w szkole.

D-189.

Sztandary, dorabianie koron, szarfy,
proporce - Leokadia Mierzejewska,
02-032 Warszawa, ul. Filtrów 83
m.49, tel. 22-24-32.

D-180.

Sztandary szkolne, organizacyjne,
OSP, renowacje sztandarów,
projektowanie sztandarów - Firma
HAFT-ART Rynkowski od 66 r.,
60-349 Poznań, ul. Jana Ostroroga

21, tel. 67-40-02, wykonuje
szybko, fachowo, tanio.

D-186.

Urząd Miasta i Gminy w
Barwicach woj. koszalińskie zatrudni
nauczyciela języka niemieckiego.
gwarantujemy mieszkanie. informa-
cje telefon 363-49.

D-188.

Nauczycielka matematyki (dyplom
magistra matematyki) poszukuje
pracy z mieszkaniem. Wiadomość
Biuro EBO KOD D.B.2/38.

Obejrzajcie

Pracy poszukuje emerytowany
nauczyciel magister matematyki,
języków. skrytka 41, Koluszki 2.

Obejrzajcie

Młoda poślubi magistra mający
mieszkanie. Pościągła 92201
Łódź 6 na książeczkę wojskową F
3659582.

Obejrzajcie

WARSZTAT RYBACKI

Adam Nowak,
42-583 Bobrowniki,
ul. Kościuszki 253,
tel. 87-32-72

Wykonujemy siatki
ochronne do hal sportowych i
sal gimnastycznych oraz siatki
sportowe do bramki, tenisa
ziemnego i inne. Ceny zbytu
bez podatku VAT i marży.

Plastic
WYROBY Z FOLII

OKŁADKI na dzienniki lecyjne

w cenie 16.000.-/szt.
za zaliczeniem pocztowym
58-105 ŚWIDNICA ul. Prądyńskiego 137

WYSYŁAMY BEZPŁATNIE
WZÓR REKLAMOWY

Wytwórnia Mebli Szkolnych
62-300 Września

OFERUJE: meble szkolne
sprzęt sportowy

po niskich cenach

Zapewniamy transport. Większe zamówienia
dostarczamy bezpłatnie.

Zamówienia kierować:

WYTWÓRNIĄ MEBLI SZKOLNYCH
62-300 Września, ul. Słowackiego 48
tel. /0-66/ 361-350

A-6

oni
nie muszą
nosić
IDENTYFIKATORÓW

WYŻEJ
TY
TAK

Biuro EBO 00-389 Warszawa
ul. Smulikowskiego 6/8 skr.900
tel./fax 27 66 30, 26 34 20.

HS/CEB/37+

HURSY KOMPUTEROWE

ebo soft W-wa tel. 27 66 30
EXPERTUS W-wa tel. 10 59 12

zgłoszenia: 00-389 Warszawa
ul. Smulikowskiego 6/8 skr.900
GŁOS NAUCZYCIELSKI EBO SOFT

3 dni x 8 godzin

Podstawowy, konstrukcji i serwisowania
komputerów PC - 1.8 mln zł
Systemy operacyjne dla komputerów PC
podstawy - 1.8 mln zł
Podstawy sieci komputerowych i system-
ów wielodostępnych - 1.8 mln zł
Podstawy systemu operacyjnego:
DOS - 1.8 mln zł
Windows 3.1 - 1.8 mln zł
Novell Netware Lite - 2.4 mln zł
Novell Netware 3.11 - 2.7 mln zł
Windows for Workgroups - 2.7 mln zł
Podstawy Windows NT - 3 mln zł
Podstawy systemu UNIX - 3 mln zł
Work for Windows - 2.4 mln zł
Word for Windows - 2.4 mln zł
Excel for Windows - 2.4 mln zł
Access for Windows - 2.4 mln zł
Programowanie aplikacji dla Windows -
Visual Basic - 2.4 mln zł

WYŻEJ 10% ZNIŻKI

DYREKTORZY SZKÓŁ!

P.P.U.H. "PROKOM" s-ka cywilna W. i L. Wodzeńscy
06 - 400 CIECHANÓW, ul. Zagumienna 42,
tel. 24 - 69, tel./fax 27 - 42

Oferujemy w cenach uwzględniających VAT
stoliki i krzesła uczniowskie we wszystkich rozmiarach
(atest Ośrodka Badawczo - Rozwojowego Pomocy
Naukowych i Sprzętu Szkolnego w Warszawie):
krzesła uczniowskie twarde w cenie 146 000 zł/szt.
stoliki uczniowskie w cenie 185 000 zł/szt.
krzesła tapicerowane w cenie 177 000 zł/szt.
taborety twarde w cenie 80 000 zł/szt.
taborety tapicerowane w cenie 91 000 zł/szt.
stoliki świetlicowo-stołówkowe w cenie 232 000 zł/szt.
ławki korytarzowe w cenie 146 000 zł/szt.

Stelaże metalowe lakierowane są nietoksycznymi farbami
proszkowymi, odpornymi na ścieranie i uderzenia.

Przy większych zamówieniach powyżej 8 mln zł, transport mebli
zapewniamy bezpłatnie.

C-38

Wydawnictwo eMPI²

Mariana Pietraszewskiego

61-741 POZNAŃ, ul. 23 Lutego 4/6 m. 22,
tel./fax 520-667

oferuje następujące materiały i podręczniki
do przedmiotów ekonomicznych:

- Ekonomia przedsiębiorstw
- Ekonomia cz. 1
- Ekonomia cz. 2
- Planowanie działalności gospodarczej - biznes plan
- Organizacja gospodarki w Polsce
- Prawo finansowe
- Zasady rachunkowości
- Zbiór zadań z zasad rachunkowości
- Technika biurowa
- Statystyka
- Marketing i analiza ekonomiczna działalności gospodarczej

Materiały i podręczniki uwzględniają gospodarkę rynkową,
przemiany gospodarcze w latach dziewięćdziesiątych oraz aktualne
przepisy prawne.

Ponadto wydano TERMINARZ NAUCZYCIELA "TeN" na
rok szkolny 1993/94 jako podstawową pomoc nauczyciela we
wszystkich pracach organizacyjnych.

C-43

Agencja Wydawnicza "GŁOŚNA"

64-920 Pila,
ul. Ludowa 58a/8,
tel./fax (0-67) 12-33-24,
telex 047666

OFERUJE W ROKU SZKOLNYM 1993/94

przedmiotowe "Zeszyty
muzyczne" dla uczniów klas IV,
V, VI, VII, VIII (wpisane do
rejstru MEN 43/93) zawierające
opracowane tematy lekcji oparte
na omówieniu 100 wybranych
utworów z literatury muzycznej.

Oferujemy ponadto
taśmotekę do "Zeszytów
muzycznych".

A-32

Już 3 mln uczniów
korzysta z naszych mebli!

FABRYKA POMOCY NAUKOWYCH
75-950 KOSZALIN
UL. MORSKA 46-50
TEL. 43-39-00
FAX 43-44-67
TLX. 0533228

A-32

EBO BIURO OGŁOSZEŃ I REKLAMY

00 - 389 Warszawa, ul. Smulikowskiego 6/8 skr. 900
tel. 27 - 66 - 30 fax. 26 - 34 - 20.

Zasady zamieszczania reklam i ogłoszeń w tygodniku
"Głos Nauczycielski": zlecenia przyjmujemy do druku
na co najmniej 17 dni przed realizacją na podstawie
pisemnego zlecenia, zawierającego m.in. numer
identyfikacji podatkowej oraz zobowiązanie do zapłaty
za druk reklamy bądź ogłoszenia drobnego na podstawie

otrzymanej faktury VAT w terminie 14 dni od daty jej
wystawienia.

Stawki podatku VAT od ogłoszeń i reklam: 22% - dla
firm płacących podatek VAT; 7% - dla firm zwolnionych
z płacenia podatku VAT w wysokości 22% oraz osoby
fizyczne. Zniżki: 10% za zapłatę gotówką w biurze lub u
akwizytora. Dopłaty: za zamieszczenie po za kolumną
ogłoszeniową modułu A.B plus 80%, modułu C plus
50%. Bonifikaty z tytułu kontynuacji zlecenia dla
modułów B, C, C1, C2, W, 5% za 3 i więcej, 10% za 5 i

więcej, 15% za 10 i więcej, 20% za 15 i więcej, 25% za 20
i więcej.

Ceny reklam (bez podatku VAT): Moduł A - 500 tys.
zł, Moduł B - 900 tys. zł, Moduł C - 1 700 tys. zł, Moduł
W - 7 mln zł, kolumna red. cz.-b 24 mln zł, kolumna red.
z kol. zielonym 28 mln zł, Moduł C1 - 3 500 tys. zł,
Moduł C2 - 8 mln zł. Ogłoszenia drobne do 20 słów -
150 tys. zł, za każde następne 20 słów - 200 tys. zł.
Bezpłatne ogłoszenia do 15 słów do rubryk: szukam
pracy, serdeczności, matrymonialne - xero dowodu osob.

PYTAJ!

NA TEJ STRONIE ZNAJDZIESZ ODPOWIEDŹ

STAŁY DYŻUR – PONIEDZIAŁEK, GODZ. 11-14
TELEFON 27-66-30

REDAGUJE SŁAWOMIR LEWANDOWSKI

ZASIŁEK NA ZAGOSPODAROWANIE

Z dniem 1 września rozpoczynam pracę w szkole jako nauczycielka. Na razie zawarto ze mną umowę na okres jednego roku szkolnego. Przed przyjściem do szkoły pracowałam przez pewien czas poza oświatą. Czy mam prawo do zasiłku na zagospodarowanie? (A.T. — woj. poznańskie).

Art. 61 ust. 1 Karty Nauczyciela przewiduje, że nauczyciele, którzy swą pierwszą pracę podejmują w szkole, otrzymują jednorazowy zasiłek na zagospodarowanie w wysokości dwumiesięcznego należnego im wynagrodzenia zasadniczego.

Problem, z którym zetknęła się Czytelniczka, sprowadza się do wyjaśnienia dwóch zagadnień: Co oznacza zwrot „swą pierwszą pracę podejmują w szkole” oraz czy wymieniony przepis może być w ogóle stosowany wobec nauczycieli zatrudnionych na czas określony.

20 grudnia 1983 r. Skład Siedmiu Sędziów Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego podjął, wpisana później do księgi zasad prawnych, uchwałę (sygn. akt III PZP 41/83) następującej treści: „Jednorazowy zasiłek przewidziany w art. 61 ust. 1 Karty Nauczyciela przysługuje nauczycielowi, który w tym charakterze podejmuje pracę w szkole po raz pierwszy”. Rozwijając tę myśl w uzasadnieniu orzeczenia stwierdzono, że „prawo podmiotowe do zasiłku na zagospodarowanie istnieje także wtedy, gdy podjęcie pierwszej pracy w szkole w charakterze nauczyciela poprzedzone było zatrudnieniem w innym zakładzie pracy lub nawet pracą w szkole, ale w innym charakterze”. Ta bardzo liberalna wykładnia Sądu Najwyższego uniezależnia w praktyce zasiłek na zagospodarowanie nie tylko od wcześniejszej kariery zawodowej wnioskodawcy, lecz również i od jego wieku.

W art. 61 ust. 1, podobnie jak w wielu innych przepisach Karty Nauczyciela, wyraz „nauczyciele” występuje bez bliższego określenia. Wszystkie takie przepisy odnoszą się do nauczycieli zatrudnionych zarówno na czas nieokreślony, jak i określony. Dlaczego w przypadku art. 61 ust. 1 miałyby być inaczej? Gdyby ustawodawcy chodziło wyłącznie o nauczycieli, z którymi zawarto umowę o pracę na czas nieokreślony, to z pewnością zostałyby to wyraźnie uwidocznione w treści omawianego przepisu.

Jeżeli pani A.T. nie otrzymałaby obecnie zasiłku na zagospodarowanie, mogłaby zostać w ogóle pozbawiona tego prawa. Weźmy bowiem pod uwagę następującą sytuację: Czytelniczka rozpoczyna swą pracę od zawarcia umowy na jeden rok, a potem zostaje zatrudniona w innej szkole na czas nieokreślony. Która ze

szkół powinna wypłacić jej zasiłek na zagospodarowanie? Uznając, że art. 61 ust. 1 Karty Nauczyciela odnosi się tylko do osób zatrudnionych na czas nieokreślony, należałoby odpowiedzieć, że żadna. Pierwsza szkoła — nie, gdyż była tam zawarta umowa na czas określony, druga szkoła — również nie, albowiem nie jest to pierwsza praca nauczycielska. Prawo do zasiłku na zagospodarowanie pozostałoby wówczas dla pani A.T. prawem jedynie hipotetycznym, w rzeczywistości niedostępnym.

Opisywanym zagadnieniem zajmowały się też swego czasu władze resortowe. 3 marca 1982 r. ówczesny minister oświaty i wychowania wydał wytyczne, gdzie stwierdził, że zasiłek na zagospodarowanie należy wypłacać tylko tym nauczycielom, którzy zostali zatrudnieni co najmniej na 3 lata. Mimo głosów krytyki z różnych stron wytyczne te obowiązywały przez wiele lat. Zostały one uchylone dopiero pod koniec 1988 r. Ministerstwo uznało wówczas, że zasiłek na zagospodarowanie przysługuje także nauczycielom zatrudnionym na czas określony, nawet na jeden rok szkolny.

POMOC MATERIALNA DLA UCZNIÓW

Sama wychowuję troje dzieci w wieku szkolnym. Nasza sytuacja finansowa jest bardzo zła. Czy dzieci będą mogły liczyć na pomoc materialną ze strony szkoły? Jeżeli tak, to jakiego rodzaju i w jakiej wysokości byłaby ta pomoc (M.S. — woj. białostockie).

Najlepszą odpowiedzią na pytania Czytelniczki będzie zaprezentowanie postanowień rozporządzenia Rady Ministrów z 4 sierpnia 1993 roku w sprawie warunków, form, trybu przyznawania i wypłacania oraz wysokości pomocy materialnej dla uczniów (Dz.U. nr. 74, poz. 350).

Zgodnie z tym rozporządzeniem formami pomocy materialnej świadczonej ze środków budżetu państwa lub budżetu gminy uczniom szkół publicznych dla dzieci i młodzieży oraz słuchaczom publicznych zakładów kształcenia nauczycieli są:

- stypendium socjalne
- stypendium za wyniki w nauce,
- stypendium ministra edukacji narodowej dla wybitnie uzdolnionych uczniów,
- stypendium ministra kultury i sztuki za osiągnięcia artystyczne,
- zakwaterowanie w internacie lub bursie,
- korzystanie z posiłków w stołówce szkoły, internatu lub bursy albo refundowanie opłat ponoszonych w stołówce prowadzonej przez inny podmiot,
- zasiłek losowy.

Dopuszczalne jest korzystanie z więcej niż jednego z wymienionych świadczeń.

Stypendium socjalne może być przyznane, w zależności od sytuacji materialnej uczniów,

w pełnej lub częściowej wysokości. Stypendium socjalne w pełnej wysokości równe jest dwukrotności zasiłku rodzinnego, natomiast stypendium w częściowej wysokości stanowi od 30 do 80 proc. stypendium w pełnej wysokości. Stypendium socjalne przyznaje się na okres nie dłuższy niż od września do czerwca danego roku szkolnego. Wypłaca się je co miesiąc z góry.

Stypendium za wyniki w nauce może być przyznane po pierwszym roku nauki uczniowi spełniającemu warunki określone w szkolnym regulaminie przyznawania tych świadczeń. Stypendium to stanowi dwukrotność zasiłku rodzinnego. Wypłaca się je jednorazowo w okresie (semestrze) następującym po okresie (semestrze), w którym uczeń spełnił wymagane warunki.

Stypendium ministra edukacji narodowej może otrzymać wybitnie uzdolniony uczeń szkoły średniej np. laureat olimpiady przedmiotowej, laureat konkursu na pracę naukową, uczeń uzyskujący celujące i bardzo dobre wyniki w nauce według indywidualnego programu. Kandydat do stypendium powinien mieć roczne oceny klasyfikacyjne nie niższe niż dobre. Wniosek o przyznanie stypendium składa kuratorowi oświaty rada pedagogiczna szkoły, której uczniem jest kandydat do stypendium, na podstawie uchwały podjętej po zakończeniu klasyfikacji rocznej i po zasięgnięciu opinii rady szkoły. Następnie kurator w terminie do 30 lipca każdego roku przedstawia wnioski ministrowi dołączając własną opinię. Minister edukacji narodowej w każdym roku szkolnym ustala liczbę oraz wysokość stypendium dla wybitnie uzdolnionych uczniów.

Minister kultury i sztuki może przyznać stypendium za osiągnięcia artystyczne uczniowi średniej szkoły artystycznej, który uzyskał za okres (semestr) bardzo dobrą średnią ocen z przedmiotów artystyczno-zawodowych oraz uczniowi — laureatowi krajowego lub międzynarodowego konkursu. Wniosek o stypendium składa ministrowi dyrektor szkoły, której uczniem jest kandydat do stypendium. Może być ono udzielone nie wcześniej niż po pierwszym roku nauki i nie częściej niż raz w roku.

Opłata wnoszona przez ucznia za zakwaterowanie w internacie lub bursie nie może być

wyższa niż 50 proc. kosztu utrzymania miejsca. Do kosztu tego nie wlicza się wynagrodzeń pracowników i pochodnych od tych wynagrodzeń. Ostateczną wysokość opłaty ustala dyrektor placówki, który może również ze względu na trudną sytuację materialną ucznia, zwolnić go w całości lub w części z opłaty. Zakwaterowanie w internacie specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego jest nieodpłatne.

Opłata uiszczana przez ucznia za posiłki w stołówce szkolnej równa jest wysokości kosztów surowca przeznaczonego na wyżywienie. Uczeń wymagający szczególnej opieki w zakresie żywienia może być całkowicie lub częściowo zwolniony z ustalonej opłaty. Opłata częściowa wynosi od 30 do 80 proc. opłaty całkowitej.

Uczeń, który przejściowo znalazł się w trudnej sytuacji materialnej, może otrzymać zasiłek losowy. Zasiłek ten przyznawany jest w formie pieniężnej lub rzeczowej, jednorazowo lub kilkakrotnie w okresie roku szkolnego. Nie może on być wyższy niż pięciokrotność zasiłku rodzinnego.

Stypendium socjalne, stypendium za wyniki w nauce i zasiłek losowy są przyznawane przez szkolną komisję do spraw pomocy materialnej, na wniosek ucznia, jego rodziców lub opiekunów, wychowawcy albo pedagoga szkolnego. Uchwałę komisji zatwierdza dyrektor szkoły. Komisję, na okres roku szkolnego, powołuje dyrektor szkoły po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i rady szkoły. W zakładzie kształcenia nauczycieli świadczenia przyznaje, na wniosek słuchacza, dyrektor zakładu w porozumieniu z organem samorządu słuchaczy.

Opisywane świadczenia przyznaje się w ramach środków finansowych przeznaczonych na ten cel w budżecie szkoły, zakładu kształcenia nauczycieli lub bursy.

Uczeń liceum wojskowego w okresie nauki może otrzymać bezpłatnie od organów wojskowych wyżywienie, zakwaterowanie, dwa przejazdy rocznie ze szkoły do miejsca stałego pobytu, pomoc leczniczą, ubiór szkolny, podręczniki i inne pomoce dydaktyczne.

Uczniowie mogą otrzymywać poza świadczeniami określonymi w rozporządzeniu, również pomoc materialną od podmiotów nie będących organami prowadzącymi szkoły, w tym także ze środków nie pochodzących z budżetu państwa lub budżetu gminy.

CZYTELNICY

PYTAJĄ

„GŁOS NAUCZYCIELSKI”

NR 37/93

ODPOWIADA

Nasz tygodnik — jako jeden z nielicznych w kraju — udziela od lat bezpłatnych porad prawnych: telefonicznie, listownie, a także na miejscu w redakcji. Z całą satysfakcją będziemy nadal pomagać w trudnych sytuacjach życiowych tym wszystkim, którzy się do nas o to zwrócą, także korespondencyjnie. Pod jednym wszak warunkiem. Do każdej korespondencji z prośbą o udzielenie pisemnej odpowiedzi należy dołączyć oryginalny kupon zamieszczony obok na tej kolumnie.

ŚLADEM NASZYCH PUBLIKACJI

PRZEWODNIK — KTO ZACZ?

W odpowiedzi na skargę uczestników wycieczki do Wiednia, zamieszczoną na łamach „Głosu Nauczycielskiego” („GN” nr 30) „Poltur”, spółka z o.o. uprzejmie informuje, że przeprowadził postępowanie wyjaśniające, ustalając co następuje:

Zarzuty dotyczące pracy pilota okazały się uzasadnione. W stosunku do niego wyciągnięto już najsurowsze sankcje, zrywając z nim umowę o pilotowaniu grup organizowanych przez nasze biuro z jednoczesnym poinformowaniem o powyższym zdarzeniu Biuro Podróży ZNP „Logos Tour” w Rzeszowie, w którym ww. jest zarejestrowany jako stały pilot. Chcemy wyjaśnić, że wybierając tego pilota do obsługi Państwa grupy, kierowaliśmy się przekonaniem, że pilot z ZNP jest najbardziej odpowiedni do obsługi grupy składającej się z nauczycieli.

Bezpośrednio przed obsługą grupy autokar „Autosan” był na przeglądzie technicznym w serwisie fabrycznym w Sanoku. Po powrocie serwis fabryczny potwierdził, że niesprawność autokaru polegała na wadliwie wykonanym ułożeniu mechanizmów napinania pasów klinowych w silniku, co powodowało częste ich urywanie się, a w konsekwencji opóźnienie

rozpoczęcia wycieczki (o 3 godz.) oraz niedogodności w czasie jej trwania.

Faktyczne koszty wycieczki były dużo wyższe niż opłaty poniesione przez Państwa. Zastosowaliśmy cenę promocyjną (poniżej kosztów własnych) licząc na przyszłą współpracę przy realizowaniu grup szkolnych organizowanych za Państwa pośrednictwem.

Reasumując, stwierdzamy, że spłot niekorzystnych okoliczności nie zwinionych bezpośrednio przez nas, doprowadził do częściowo nieudanej wycieczki i haraży Państwa na niedogodności za co bardzo serdecznie przepraszamy. Chcemy wyjaśnić, iż udziałowcami „Polturu” są różne samodzielne biura turystyczne na terenie całego kraju, które specjalizują się w realizowaniu różnych usług turystycznych. Biuro „Lupus-Eurotours” specjalizuje się w organizowaniu imprez do Wiednia i Paryża, stąd Spółka „Poltur” tej właśnie firmie powierzyła grupę Państwa do realizacji.

Stwierdzamy, że jest to pierwszy nieudany przypadek z ponad 50 zrealizowanych podobnych imprez.

W związku z powyższym kierując się chęcią przekonywania Państwa, że ten nieudany przypadek stanowił wyjątek w jego działalności, biuro „Lupus-Eurotours” z Krosna przekazuje do dyspozycji Państwa bezpłatne miejsca w wycieczce do Paryża w dowolnie wybranym terminie (IX—XII 1993) organizowanej przez to biuro. Jeżeli przyjmiecie Państwo powyższą propozycję prosimy uprzejmie o odpowiedź. Przekażemy programy i proponujemy terminy do wyboru.

Przepraszając jeszcze raz za niedogodności czekamy na Waszą odpowiedź.

mgr MARIAN KUBICKI
dyrektor generalny

Pismo powyższej treści skierowane zostało do wszystkich uczestników imprezy nr 10001 zorganizowanej w terminie 9.06—13.06 za pośrednictwem Biura „Barbara” w Walcu.

(NIE) UZASADNIONY PRZYPADEK

Od listopada ub.r. przed Wydziałem Pracy Sądu Rejonowego w Zielonej Górze toczyła się sprawa o unieważnienie odwołania ze stanowiska w trakcie roku szkolnego Jadwigi Błoch, dyrektorki Szkoły Podstawowej nr 3 w Zielonej Górze. „GN” opisywał to zdarzenie pod koniec ubiegłego roku. Zarzuty, jakie postawiono oficjalnie dyrektorce były, krótko mówiąc, niepoważne. Prawdziwy powód odwołania, jak się w sądzie okazało, był zupełnie inny.

Opisując sprawę w zeszłym roku podejrzewałam, że przyczyną gniewu pracowników kuratorium było zwolnienie przez dyrektorkę z pracy Z.R., członka nauczycielskiej „Solidarności”. Wówczas podejrzewałam...

Na rozprawie 4 lutego br. wicekurator Marek Budniak stwierdził, że zarzuty wynikające

z przeprowadzonej kontroli nie uzasadniałyby odwołania powódki w trybie natychmiastowym. Okolicznością, która zaważyła, było rozwiązanie stosunku pracy z Z.R. Po co więc była cała ta komedia z „wynikami” kontroli?

Przypomnijmy, że zgodnie z ustawą o systemie oświaty z 7 września 1991 r. nauczyciel może być odwołany z funkcji kierowniczej z końcem roku szkolnego, co nie wymaga żadnego uzasadnienia, odwrotnie niż zwolnienie w trakcie roku szkolnego. Może to nastąpić w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Ponieważ dyrektor miał prawo zwolnić nauczyciela, gdy brakowało dla niego godzin, trzeba było znaleźć na dyrektora Błoch „uzasadnione przypadki”.

I to się nie udało. 16 lutego br. sąd wydał wyrok na korzyść dyrektorki szkoły. W uzasadnieniu sentencji wyroku napisano: „W przedmiotowej sprawie żadna z przyczyn wskazanych przez pozwanego w pisemnym uzasadnieniu decyzji o odwołaniu powódki, nie stanowiła zdaniem Sądu, przyczyny na tyle uzasadnionej, by skutkować odwołaniem w czasie roku szkolnego. (...)”

„Prowadzona przez powódkę Szkoła Podstawowa nr 3 posiada znaczny dorobek pedagogiczny. Należy do Towarzystwa Szkół Twórczych. W informacjach o pracy pedagogicznej Jadwigi Błoch na stanowisku dyrektora SP nr 3 z lat 1990, 1991 nie zgłaszano żadnych zarzutów. (...)”

Kuratorium złożyło rewizję, która przez Sąd Wojewódzki — Wydział Pracy w Zielonej Górze została oddalona.

M. KORDOŃ

URODA ŻYCIA

„Wspomnienia” Moniki Żeromskiej („Czytelnik '93”) to książka o ojcu, matce i samej autorce oraz o międzywojennym Dwudziestolecu. Zarazem jest to jedna z najbardziej pogodnych książek, jakie dziś można przeczytać, nie mówiąc o satysfakcji z oglądania unikalnych zdjęć. Wszystkie pochodzą ze zbiorów Moniki Żeromskiej.

Swoje dzieciństwo i młodość przedstawia autorka jako okres prawdziwego szczęścia i uzasadnia to niemal na każdej stronie. Czytamy opowieść o rodzinnej miłości, bliskich przyjaźniach, miłym, bujnym życiu towarzyskim i bezustannych podróżach. Zadziwia ich rozmach, zwłaszcza że rodzina Moniki Żeromskiej nie korzystała wtedy z komunikacji lotniczej.

Pamięć autorki sięga jeszcze czasów pierwszej wojny, kiedy wszyscy czworo, czyli ona, ojciec, matka i babka, mieszkali na Kasprusiach w Zakopanem. Było ciężko i głodno, a Stefan Żeromski jeździł po mąkę i melasę do Nowego Targu. Książka kończy się opisem oblężenia Warszawy, jej upadku i początków niemieckiej okupacji. Między jedną wojną a drugą mieszczą się lata życia autorki tak prawie bez reszty pomysłne, że z trudem może je sobie wyobrazić ktoś, kto tamte czasy znał z własnego doświadczenia. Czym wytłumaczyć takie nagromadzenie dobra i szczęścia? Oczywiście, cechami osobowości Moniki Żeromskiej, ale nie tylko.

Urodzona w roku 1913 we Florencji córka malarki i bardzo już znanego pisarza, weszła w życie tych dwojga ludzi, związanych ze sobą wielkim i trwałym uczuciem. Autor „Popiołów” — jak czytamy we „Wspomnieniach” — poznał przyszłą swoją drugą żonę, gdy była jeszcze uczennicą warszawskiej pensji i już wtedy wiedział, kim się dla niego stanie. Wiedział, mimo że był od niej starszy o 26 lat, miał żonę i syna.

Świadome życie małej Moniki budziło się już chyba bez wiedzy (czy bez pełnej wiedzy) o dramatach osobistych ojca i trwało w pewności, że rodzice są, byli i będą zawsze najbliżsi tylko sobie i jej. Harmonia wzajemnych

stosunków w rodzinie państwa Żeromskich była tak niezwykła, że — jakkolwiek to zabrzmie — nie zdołała jej unicestwić nawet śmierć pisarza w 1925 roku. Córka miała wtedy lat 12, matka 35. W późniejszym swoim życiu obie powoływały się w myślach na jego sądy i upodobania, próbowały układać własne losy według domniemyanych oczekiwań zmarłego. Podzielały uwielbienie, jakie żywił dla sztuki włoskiej czy w ogóle europejskiej.

Anna — jako malarka, kształcona przede wszystkim we Włoszech, rozmiłowana w kulturze i języku tego kraju oraz Monika studentka, potem absolwentka Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, często odwiedzały swoją jakby drugą ojczyznę. Poznały także każdy zakątek Europy, obfitujący w zabytki, dzieła artystyczne czy słynny z urody krajobrazu.

Cofnijmy się jednak do — jakże pięknych w tej książce — opisów dzieciństwa. Autorka ma doskonałą pamięć szczegółów, toteż wszystko, co dotyczyło trybu życia rodziców, warunków, jakie jej stworzyli, wreszcie charakterystyki krewnych, przyjaciół i gości, otrzymało tu wartość czegoś barwniejszego niż sam tylko dokument.

Żywiłowa radość z tego, że jest się dzieckiem kochanym i zadbany, pożądaną koleżanką i przyjaciółką, a nauka nie przynosi udręki, znajduje wyraz zwłaszcza na początku książki. Żeromscy przenoszą się na stałe z Zakopanego do Warszawy, książki ojca cieszą się dużym wzięciem i mają stałego wydawcę.

Pisarz kupuje willę z ogrodem w Konstancinie, a od prezydenta Wojciechowskiego otrzymuje mieszkanie na drugim piętrze Zamku Królewskiego. Bywają tam Osterwa, Jaracz, Stoniński, Wierzyński, także Tuwim i Reymont, również Korczak i wiele innych osób z elity umysłowej kraju.

Jeżeli latem rodzice pozostawali w kraju, to spędzali czas nad morzem. Odzyskany skrawek wybrzeża napawał pisarza dumą i nadzieją. Żeromski marzył nawet o zamieszkaniu w okolicach Orłowa czy Gdyni. Był świadkiem i entuzjastą budowy tego portu,

a w twórczości — jak wiadomo — stał się rzecznikiem spraw Polski jako kraju na zawsze związanego z morzem.

Monika wraz z kilkoma rówieśnikami miała nauczycieli, którzy przychodzili na Zamek. Może nie wszyscy byli doskonali, ale każdego, jak się wydaje, angażował ojciec osobiście, zainteresowany w najwyższym stopniu postępami Moniki. Ta nie znośiła trudnych dyktand i krzywiła się na głupawę w treści zadania tekstowe z matematyki. Ciekawe, że nie lubiła, nielicznych zresztą, rozmów z Korczakiem, bo zadawał takie dziwne pytania...

Zarówno małą Monikę, jak i jej stałą przyjaciółkę, Marysię, pociągał sam Zamek, trochę chyba zapuszczony po latach zaboru. Urzekło jego królewskie pierwsze piętro z salami tronową i balową, liczne obrazy i rzeźby. Bajeczne do zabaw były trzy zamkowe dziedzińce, także stajnie i wozownie. Prezydenci stangerci pozwalali dziewczynom doświadczać w tajemniczy spasionych arabsów. Poza tym hasały wszędzie... w poszukiwaniu skarbów. Znalazły wreszcie jakąś starą skrzyneczkę z sześcioma rurkami w środku. Była w nich galareta, niestety bardzo niesmaczna. Smarkate podzieliły „skarby” na dwie części. Monika umieściła swoje trzy rurki za lustrem mamy. Po kilku dniach zadzwonił struchlały ojciec Marysi Skoczylasówny: jego córka i córka Żeromskiego podzieliły się sprawiedliwie bombą.

Śmierć ojca, nieoczekiwaną mimo dłuższej choroby, opisali poeci, opłakał kraj. Matka bardzo ciężko się rozchorowała, a kiedy przyszła w końcu do siebie, jej pierwsze słowa brzmiały: „Gdybym nie miała dziecka, nie żyłabym ani chwili dłużej niż on”.

Materiałna strona bytu Anny i Moniki przedstawiała się także i teraz dobrze. Córka jako uczennica otrzymywała stałą, wysoką rentę, przyznaną jej przez prezydenta Ignacego Mościckiego. W latach późniejszych sytuacja taka nie pogorszyła się. „Byłyśmy — pisze autorka „Wspomnień” — na pewno to, co się nazywa zamożne, nakłady książek ojca były przecież wysokie i ciągle nowe. Kiedy byłymy w podróży, księgarnia przysyłała nam potrzebne pieniądze z sum należnych z wpływów autorskich”.

Monika Żeromska uczyła się początkowo w eksperymentalnej szkole Ligi Narodów w Genewie, który to zakład bynajmniej jej nie zachwycił. Maturę zdawała już w Warszawie, przy czym pełną ściągawkę z matematyki kazała jej dostarczyć sama pani przełożona. Gdyby nie ten dobroczynny akt, z egzaminu dojrzałości byłoby nico.

Studia na warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych uzupełnione były częstymi wyjazdami do Florencji, Wenecji, Neapolu, Rzymu.

Pierwszy wieczór, spędzony z matką w stolicy Italii, na zawsze pozostał w pamięci młodej malarki: „Stałam bez ruchu i nagle poczułam, że dotarłam do jakiegoś celu. Już nigdzie dalej nie chcę jechać. (...) Spokój i radość (...), a przy tym niecierpliwość, popędzanie czasu, złość na tę noc tak głęboką i długą, która mi przeszkadza teraz, zaraz iść tu wszędzie, w każdą ulicę, w każdą stronę — zacząć od razu zjadać, pić, wachać ten Rzym, tak, okazało się, upragniony. Zakochałam się w nim od pierwszego oddechu”.

Znacznie później w tym samym Rzymie oczekiwała zaniepokojona Monika Żeromska na wydarcie poprzędzające wybuch wojny i na wieści z kraju, aby pospieszyć wrócić do Warszawy i przeżyć w niej wszystko, co należało. Ale bądźmy jeszcze trochę w tym czasie, kiedy katastrofy nikt nie oczekiwał.

Monika najserdeczniej przyznała się z młodą bracią malarską z warszawskiej Akademii. Otoczona wielbicielami różnych szczebli, i niemal zaręczona z jednym z nich — Bronisławem Zielińskim, była również jedną z najmłodszych gwiazd polskich sfer oficjalnych. Odbiła z matką uroczyste rejsy „Kościszka”, „Batorym”, „Piłsudskim”, zwiedza-

jąc porty i wybrzeża różnych krajów od Hiszpanii po Islandię. Na raucie na Zamku witał ją prezydent Mościcki, a że nie zdążyła jeszcze zdjąć płaszcza, więc ku uciesze wszystkich okazało się, że jest w stroju bliźniaczo podobnym do tego, w jaki odziany był stojący obok... nuncjusz papieski. Tańczyła kiedyś z Edwardem Raczynskim, który podziwiał jej perły (a były sztuczne!). Z Tuwimem zawarła „dozgonny układ przyjaźni”, którego punkty ustalono na piśmie. Malował ją Witkacy, za którym zresztą nie przepadała.

Podczas jednego z rejsów „Batorym” była świadkiem sceny mrożącej krew w żyłach. Oto pijaniusiński Melchior Wańkowicz wlał na maszt i tam, na górze, odzyskał przytomność, a że statek bardzo się kiwał, pisarz odmówił zejścia...

We „Wspomnieniach” wiele jest humoru, takiego — rzecz by można — zaraźliwego. Czytelnik często się śmieje i to głośno. Tym dramatyczniejsze stają się zakończenie książki: wielkie niebezpieczeństwo Warszawy, opisane dzień po dniu, od pierwszych bombardowań do kapitulacji. Otrzymaliśmy jeden z najwspanialszych obrazów Warszawy walczącej i pogrążonej w cierpieniu głodu i klęski. „Jakie będzie moje dalsze życie?” — pyta Monika Żeromska w ostatnim zdaniu książki.

Rys. STOK

GEOGRAFIA EUROPY - NIEAKTUALNA,
PRAWDY HISTORYCZNE - ZMIENIONE,
LITERATURA POLSKA - DO UZUPEŁNIENIA,
DO TEGO JESZCZE NOWY KATECHIZM...

1		2		3		4		5		6		7
	38		11			14			53			3
60		19		8		24		27	37		25	
9								10				
61	12							57		29		
				11								
				13	18	54		52				35
12	13		14					15	16		17	
				30				16		46		4
			18		19		20					
		32		17	39		1				31	
21										22		
15		48				36			6		41	
			23	24		25		26				
			51	47		20						
27		28						29		30		31
43	10		33			23				42		
				32								
		7			21		26	56				50
33								34				
62		58		2		55		28		44		
				35								
		8		22			5					40
36								37				
49	9									34		

RADA W RADE nr 17

Poziomo:

1) głowonóg o jadalnym mięsie, 5) część rękojęści broni siecznej, 8) posłannictwo, 9) strunowy instrument muzyczny górali alpejskich, 10) badanie opinii publicznej, 11) mały jacht mieczowy, 12) romanse, umizgi, 15) banita, 18) wtret, wtrącenie, 21) kawa jak wyspa, 22) amator, 23) gatunek kaczki, 27) perski tytuł książęcy, 29) palma betelowa, 32) czułość, pieszczota, 33) ożaglowanie gaflowe jachtów sportowych, 34) niechęć, wrogość, 35) odmiana fasoli szparagowej, 36) rzeka w Niemczech, 37) napój z kumysu.

Pionowo:

1) czapeczka bez daszka, 2) puls, 3) tytułowy bohater znanej w XIV w. pierwszej powieści rycerskiej, 4) mnich buddyjski, założyciel w IV w. szkoły filozoficznej jogaczarów, 5) w łóżku i w ogrodzie, 6) groźny akt bezprawia na człowieku, 7) styl pływania, 13)

miasto w USA ze słynnym kąpieliskiem, 14) dawny strug ciesielski, 16) rzeczny, płaskodenny statek towarowy, 17) lekka, skórzana łódź eskimoska, 19) germański bóg wojny, prawa i sprawiedliwości, 20) słone jezioro na Wyżynie Armeńskiej w Turcji, 24) miasto w USA w stanie Waszyngton, 25) każdy z czterech okresów życia religijnego wyższych kast indyjskich, 26) szuflada na czcionki, 27) oczekiwany wybawiciel muzułmański, wysłannik Allaha, 28) ewolucja narciarska, 30) celtycka bogini rolnictwa, 31) waćpanna.

Litery z pól ponumerowanych w prawym dolnym rogu od 1 do 62 utworzą hasło — aforyzm Johna Galsworthy.

Rozwiązanie — samo hasło — tylko na kartach pocztowych lub widokówkach prosimy nadsyłać w ciągu 14 dni pod adresem redakcji. Wśród czytelników, którzy nadesłali poprawne odpowiedzi rozlosujemy nagrody.